

Hrvatska riječ

informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451-4257

SUBOTICA, 6. KOLOVOZA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 79

Intervju
Marinko Stantić

vo Dužionica u Somboru

TEMA BROJA: ČETVRTA SJEDNICA HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

Dužijanca u Ljutovu

Dužijanca u Durdinu

Cetvrta sjednica HNV-a
Vrijeme institucionalnog i timskog rada..6-8

Predizborni pregovori
Samo u Vojvodini skupa.....8-10

Intervju
Dr. Marinko Stantić.....12-14

Pokrajinski izbori
Ukinuti cenzus za nacionalne manjine.....15

Novi ozbiljan incident u Subotici
Tuča srpskih i mađarskih mladića.....16

»Dužionica 2004.« u Somboru
Kruh je simbol mira i sreća.....18-21

Promocija u Petrovaradinu
Knjiga koja vrvi poviješću.....36,37

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav Žigmanov

V. D. DIREKTORA I

V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje),
Dušica Dulić (Subotica),
Jasminka Dulić (dopisništva),
Ivan Ivković Ivandekić (fotografije),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog tajništva za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Izborni cenzus

Kada su koncem prošle godine stranke nacionalnih manjina ispale iz utrke za srbijanski parlament objektivno prije nego je ta utrka uopće i otpočela, a sve zbog previsokog cenzusa od pet posto, cijela se manjinska i demokratska javnost digla na noge, alarmirajući sve ovlaštene institucije u zemlji, a pogotovo u inozemstvu, upirući prstom u novi primjer manjinske ugroženosti.

Sada se, međutim, cijela stvar ponavlja na nižoj, vojvođanskoj razini. Pokrajinski izbori, koji su ovih dana raspisani, u rujnu bi se trebali odvijati, ako se predloženo bitno ne promijeni, po izmijenjenim pravilima, koja, gle čuda, među ostalim sadrže i novinu koja se zove – cenzus od pet posto. Ovakav prijedlog pokrajinskih vlasti, koje bi trebale biti u funkciji nacionalno najšarolikijeg dijela Europe, nameće pitanje jesu li u prošlogodišnju akciju snižavanja ili ukidanja cenzusa, odnosno pronalazjenja primjerenijeg modela za izbore u zemljama s mješovitim nacionalnim sastavom, tada baš svi ušli principijelno, pa prema tome i iskreno.

U Skupštini Vojvodine izvršnu vlast čine dvije demokratske, građanske stranke, od kojih je jedna još i regionalna, i treća manjinska, nacionalna. U principu i po teoriji, svima njima bi u okviru programskih zalaganja bilo u interesu dobiti pokrajinski parlament koji će maksimalno realno predstavljati etničku sliku Vojvodine.

Ali, za razliku od prošlogodišnjih žučnih reakcija, neki od tadašnjih bundžija ne samo da sada šute, nego su u kreiranju novih pravila čini se itekako i sudjelovali. Iako najviši dužnosnici Saveza vojvođanskih Mađara naknadno pozivaju na ukidanje cenzusa i podnose tome odgovarajući amandman, činjenica je da su u izvršnoj vlasti u Pokrajini njihovi dužnosnici itekako utjecajni, te su kao članovi Izvršnog vijeća APV sudjelovali, ili morali sudjelovati, u izradi prijedloga odluke o načinu izbora za zastupnike u Skupštini Vojvodine. SVM je, za one koji ne znaju, također manjinska stranka, koja je nakon prošlogodišnjeg neuspjelog ulaska u Skupštinu Srbije angažirala sav svoj veliki utjecaj u medijima i u međunarodnim institucijama, ne bi li izborila ukidanje cenzusa makar za sljedeće izbore, pa je pomalo čudno kako je takav izborni prijedlog uopće izašao kao materijal Izvršnog vijeća.

Iako SVM-u, kao najjačoj stranci mađarske nacionalne manjine, cenzus možda omogućava da se otrese konkurentskih mađarskih stranaka, a stavlja je i u lagodniju poziciju u pregovorima sa strankama drugih nacionalnih manjina, koje nemaju šanse preskočiti tako rigidno postavljen izborni prag i same ući u izbore, ova bi stranka morala pronaći načina da sa svojim koalicijskim partnerima u Pokrajini osigura pozitivnu diskriminaciju za male nacionalne stranke. Ono što se nije uspjelo izboriti u Beogradu sa centrističkim strankama, moralo bi bez kompromisa biti moguće na pokrajinskoj razini.

U općenju s javnosti, bez obzira na svu kvarnost koju politika kao zanimanje sadrži, mora postojati makar minimum principa. Ukoliko toga nema, demokracija uzvraća udarac. Tamo gdje je ima.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 29. 7.

Predsjedavajući
Predsjedništva BiH
Sulejman Tihić:
Nema povlačenja tužbe
BiH protiv SiCG.

NEDJELJA, 1. 7.

Predrag Marković raspisao
lokalne izbore za 19. rujna
2004. godine

PONEDJELJAK 2. 7.

Tihomir Blaškić u Zagrebu,
nakon više od 8 godina
provedenih u Scheveningenu

UTORAK, 3. 7.

Dužnosnik DPS-a Miodrag Vuković:
Crna Gora će proglasiti neovisnost
13. srpnja sljedeće godine

SUBOTA, 31. 7.

Inflacija u Srbiji
za perioda
siječanj-srpanj
iznosi 8,5 posto

SRIJEDA, 4. 7.

Deveta godišnjica početka
policijsko-redarstvene
akcije »Oluja«

ZLO OKO

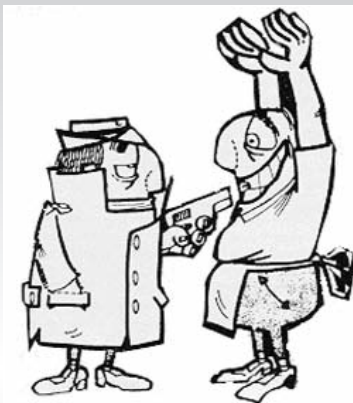
Vojvodina je platila i još plaća preveliku cijenu velikosrpskog nacionalističkog, osvajačkog i mitomanskog opsjenarstva. Cijena se plaća u neodoljivom procesu svojevrsnog tihog etničkog čišćenja. U njemu se tope, asimiliraju i nestaju autohtone vojvođanske nacionalne zajednice. Vojvodina postaje etnički sve čistija.

Udario bijaše u potonjih petnaest godina taj nacionalizam na sve ono što je Vojvodinu ponajviše činilo Vojvodinom, dakle, najspecifičnijom europskom regijom u kojoj se skladno prepliću brojne nacionalne zajednice, religije i kulture. Uvijek se s visokih beogradskih čardaka sa zavišću, nerazumijevanjem i »zlim okom« gledalo na ravnu Vojvodinu, njezina žita i njezinu kulturnu i civilizacijsku superiornost.

Najprije je taj opsjenarski osvajački poriv, sve u ime viših nacionalnih ciljeva i sjedinjavanja »razjedinjenog« nacionalnog korpusa, ispraznio njezine domaćinske ambare, brižno i marljivo stjecane i punjene. Prevukao je iz Vojvodine u svoju Alibabinu pećinu sve što se moglo prevući, a što nije bilo obješeno na nebesima. Nije se taj poriv iz svojih beogradskih sinekura, vječito željnih rezultata tuđega rada, mnogo brinuo hoće li se i kako ubuduće ti ambari opet puniti.

Zatim je digao ruke, onako kako to rade drumski razbojnici, zainteresirani jedino za brzu i jednokratnu pljačku, od brige o tome kako će se oranice uzorati i posijati i požeti, kako bi se opet imalo. Digao je ruke i od vojvođanske industrije, jer što će industrija onima koji su vječito gladni tuđih životnih teritorija. Sačuvao je samo ono što će ga jeftino hraniti i na čemu se Miloševići i potonji demokratski »biznismeni« mogu brzo i lako bogatiti.

Usput je očistio sve vojvođanske političke, državne, kulturne, obrazovne, znanstvene i stručne institucije od onih koji su se držali reda i rada. Čemu »glupi« paorski red i rad u velikom povijesnom vremenu, kada se radi na sjedinjavanju svih »vjekovnih ognjišta«?! A tamo gdje se radi na ognjištima, tamo mora i da se gori, a nitko poslušnije od Vojvodine nije umio gorjeti i davati vojne obveznike, šarolikog etničkog sastava, da za »svetu srpsku stvar« ginu u kukuruzištima Slavonije i da se brukaju, ubijajući i progoneći nevoljnike, iste kao što su i oni. **Milenko A. Perović**, Monitor, 30. srpnja

JEDNOSTAVNO, A TOČNO

Ako je, dakle, pala popularnost HDZ-a, Sander treba sjesti pred televizor i gledati reklame, glamurozne emisije kojih ima u obilju na svim televizijama, sapunice, filmove, humoristične serije – da vidi što to gledaju njegovi birači. Pa onda treba čitati sve revije, raspitati se koliko posto Hrvata sudjeluje u kladenju i igrama na sreću, pa posjetiti tržnice i buvljake, prodavaonice, restorane i kafiće, burze rada, škole, sveučilišta, pučke kuhinje, sva za materijalno stanje znakovita mjesta po selima i gradovima – pa će svuda vidjeti kako bogatstvo bježi od siromaštva a siromaštvo se, težeći mu, zanosi bogatstvom, i kako je svuda presudan – novac. Ne povijesne misije, ne civilizacijski pomaci, ne Europa, nego novac koji je, uostalom, u temelju i povijesnih misija, i civilizacijskih pomaka, i Europe, i Amerike. **Milan Ivkošić**, Večernji list, 30. srpnja

NAORUŽAN I RAZORUŽAN

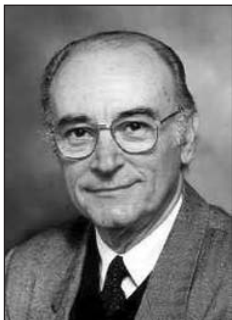
Kada bi mi netko pričao o tome kako su u Karađorđevu Tuđman i Milošević dijelili BiH rekao bih mu: »Dakle i Vi tvrdite da je Milošević dobar čovjek. Naime, Vi vjerojatno susret u Karađorđevu zamisljate ovako: Milošević kaže Tuđmanu – 'Znaš Franjo, mi imamo toliko i toliko aviona, toliko i toliko tenkova, toliko i toliko teških topova, toliko i toliko... A vi Hrvati imate tisuću kalašnjikova, isto toliko lovačkih puštica i dva topa. Ali, bre, Franjo, ja sam ti, bre, dobar čovjek. Evo ruke – pola Bosne meni – pola tebi?'«

I novi predsjednik Srbije dobar je čovjek. Jer je relativizirao Franjinu krivnju, a ne Slobinu! On zna da je za rat isključivo kriv Franjo, ali ipak dijeli krivnju na sve podjednako, na isti način na koji je do zuba naoružan Sloba, davao razoružanom Franji pola Bosne. Kao i sadašnji hrvatski predsjednik, Tadić kaže da se svi svima trebaju međusobno ispričati. Doista je dobar čovjek! **Josip Pečarić**, Fokus, 30. srpnja

TKO VOLI BIPATRIDE?

Međunarodno javno pravo ne »voli« ni apatride, niti bipatride, odnosno osobe s dva državljanstva. Oni stvaraju određenu zbrku i smetnju u međunarodnim odnosima i odnosima država. Takva osoba, recimo, može tražiti zaštitu druge države, a ne one u kojoj živi i onda nastaju problemi. Međutim, život je mnogo bogatiji od svake pravne norme, tako da su potresi i život nametnuli potrebu za dvojnim državljanstvom. Državljanstvo je od velike

kog značaja za sve one koji hoće biti nečiji i koji smatraju da pripadaju nekome, koji misle, vjeruju, tvrde i osjećaju da je neka država zaista njihova, zato što su se tu rodili ili su tu rođeni njegovi roditelji. To se u krajnjoj liniji mora poštovati. **Vojislav Vukčević**, ministar za dijasporu u Vladi Republike Srbije, Pravi odgovor, 27. srpnja

Dujizmi

- ✓ *Europa nas sve više respektira jer uviđa da je progone zaostali;*
- ✓ *Čim ministar sjedne u fotelju ne želi biti više miniSTAR;*
- ✓ *Da nisam pun sebe, davno bih se jeo;*
- ✓ *Da bi izbori bili regularni, je li potrebno prethodno mućkanje?.*

Dujo Runje

Manjine u pravnom sustavu Srbije i Crne Gore

Možemo upravljati svojom sudbinom

Vrijeme u kojem sada živimo u mnogo čemu je prijelomno. Mi smo i do sada pravili potrebne analize, mjerili svoje izgled, ali svaki put smo bili obeshrabrivani okvirom života kojim smo omeđeni, a to je bilo ignoriranje postojanja naše zajednice. Bili smo poniženi ne svojom krivicom i još će neko vrijeme tako ostati. Ispaštamo, jer povijesno samozadovoljstvo većinskog naroda s kojim živimo stvara prepreku rađanju integracijskih namjera i izgradnji uzajamnog povjerenja.

Drugim riječima, mi, pripadnici hrvatske zajednice na ovim prostorima, izmučeni smo podanici jednog gubitničkog društva, koje je potaknuto svojom duhovnom i političkom elitom prije jednog i pol desetljeća krenulo dugim i bolnim putem političkih, vojnih i moralnih poraza. Na žalost, samo manji dio većinskog naroda je, i to samo na trenutke, kadar suočiti se sa sobom i svojom prošlošću.

ASIMILACIJA: Mnogi pripadnici i našeg naroda dugo su živjeli, a neki još i danas žive, u uvjerenju da smo nekada živjeli dobro, mada ni u Titova »dobra vremena« Hrvati nisu imali mogućnost samoodređenja i samoorganiziranja. Nisu se mogle prekoračiti date, u biti isključivo osobne, mogućnosti i nisu se mogli organizirati nacionalni interesni krugovi. Kada je to pokušano, vidjeli smo koja je cijena za to plaćena.

Povrh svega, u tom periodu se ubrzala asimilacija, koja je postala glavni krivac smanjenja broja Hrvata u ovoj zemlji. Tako je, recimo, u Vojvodini prema popisu stanovništva iz 1971. živjelo 120.303 Hrvata, dok se dvadeset godina kasnije, prema popisu iz 1991., Hrvatima izjasnilo tek 74.808 građana, što predstavlja umanjeње za 29,52 posto, da bi po popisu iz 2002. godine ostalo svega 56.546 Hrvata, što predstavlja daljnje rapidno smanjenje u Vojvodini, gdje je hrvatska zajednica najbrojnija u odnosu na ostatak države, da ne govorimo i o drugim regijama gdje je sudbina Hrvata bila još teža. Dakle, učinkovita borba za realno ostvariva prava Hrvata na ovim prostorima postala je prijevika potreba.

OPSTANAK I NAPREDAK: Period iza nas donio je političko eksponiranje. Političko organiziranje po osnovu nacionalnosti između 1989. i 1990. godine postalo je realnost. Pokraj toga, da nas je već povijesna činjenica daje 15. prosinca 2002. godine izabrano prvo Nacionalno vijeće hrvatske nacionalne manjine, kao drugo nacionalno vijeće uopće od manjina u ovoj zemlji. Kažem, povijesni događaj, jer su bez sumnje Hrvati na ovim prostorima prvi puta dobili zakonom osiguranu mogućnost izbora tijela svoje personalne autonomije.

Politički ciljevi koji se odnose na spomenuto nisu novog datuma. Još na samom početku 90-tih godina znali smo da opstanak zajednice i duhovni napredak možemo osigurati samo ako se sustavno pristupi ispravljanju štete nastale neadekvatnim obrazovanjem, kulturom i medijskim ograničenjima u proteklih desetljećima. Put k ovim ciljevima su ljudi, koji su se kao Hrvati bavili politikom, vidjeli u tome da manjinska zajednica po ovim pitanjima, a putem adekvatnih mehanizama, preuzme pravne i izvršne ovlasti. Općeprihvaćeno je mišljenje da se asimilacija može obuzdati samo ako zajednica uzme u ruke upravljanje svojim resursima. Trebalo je stvoriti takvu političku klimu da država, koja po svom Ustavu nije nacionalna, pokraj grube i blaže forme asimilacije u prethodnim vremenima, prihvati novu situaciju u kojoj neće većinski narod odlučivati o tome što je dobro za manjine.

UGRADNJA U SUSTAV: Dakako, sve ovo bi duže trajalo da se u međuvremenu nije dogodio poraz Miloševićevog režima. Na žalost, ni poslije listopada 2000-te želja za prihvaćanjem manjinske politike od strane države nije postala intenzivnija, nego je došla do izražaja sigurna spoznaja nove političke elite u zemlji da

Piše:
mr. Josip Ivanović

je za državu na putu k međunarodnim integracijama veoma bitna stvar zakonom garantirati manjinska prava.

Danas, toliko očekivani zakon određuje da treba osigurati učinkovit udio manjina u odlučivanju o vlastitom identitetu, kao i u tijelima vlasti i uprave. Manjinsko postojanje je po prvi put u povijesti politike ugrađeno u pravni sustav tako da osobe koje pripadaju manjinskoj zajednici mogu birati nacionalna vijeća u cilju postizanja svojih prava, a vijeće predstavlja manjinsku zajednicu kod rješavanja pitanja službene uporabe jezika manjine, obrazovanja i informiranja na jeziku manjine, pitanja iz područja kulture i slično. U ovim područjima ima pravo odlučivanja ili udjela u odlučivanju i osnivanja institucija i za sve to ima pravo na materijalnu potporu države. Državna, vojvodansko-pokrajinska tijela i tijela lokalne samouprave, u vezi spomenutih pitanja trebaju zatražiti mišljenje nacionalnog vijeća.

ZASTOJ U DEMOKRATIZACIJI: Imamo, dakle, sada pravo donositi odluke važne za cijelu zajednicu i provoditi ih. Pokrenuli smo nastavu na hrvatskom jeziku i podupiremo je priličnim nastojanjima matične države. S naše točke gledišta bitno je za naš opstanak da imamo obrazovanje koje zadovoljava naše potrebe. Dočekali smo i to da naše najviše tijelo donosi odluku o raspodjeli sredstava koja pokrajinska vlada osigurava za potporu kulture manjina. Mogli smo donositi programe, odlučiti o izboru udžbenika iz uvoza, koji bi trebali ublažiti potrebu pokatkad tragičnih nedostataka tih knjiga.

Neupitno je da hrvatska zajednica ima šansu za duhovni i materijalni napredak samo u društvu novog profila, društvu koje tolerira različitosti i koje prihvaća civilizacijske političke vrijednosti našeg vremena. Sa zadovoljstvom možemo konstatirati da je stigao povijesni trenutak kada je stvorena realna mogućnost da trajno uzmemo u ruke upravljanje svojom sudbinom.

Uz sve nade, ostaje i to da Srbija u bliskoj prošlosti nije s uspjehom položila ispit zrelosti. Nemojmo zaboraviti da je kod prosićkih parlamentarnih izbora bilo bitno samo da se ne desi politička restitucija i da ova država izbjegne stranputice kojima bi nacionalna radikalizacija vodila u ništavilo i beznađe. No, iako do toga nije došlo, došlo je svakako do zastoja u demokratizaciji Srbije. Retorika ponavljanih izbornih kampanja pogodovala je stvaranju samozadovoljstva kod većinskog stanovništva, a u manjinama je radala pesimizam.

NEMA HRVATSKIH ULAGAČA: Gorka je spoznaja da komparativne vrijednosti koje pripisujemo sebi i svom životnom prostoru, kao što je poznavanje jezika, terena, posjedovanje veza, mogućnost jeftine privatizacije, nisu istoga značaja i za hrvatski aktivni kapital. Za nas bi to značilo opstanak. Nećemo biti posrednici kod invazije hrvatskih ulagača, jer takve invazije nema. Nema, na žalost, ni razmišljanja u okvirima nacije, nema spoznaje da se ekonomskom strategijom štite tradicionalno hrvatska naselja i zajednice. A mi rezignirano možemo tragati dalje za sustavom i sredstvima održavanja naše zajednice na ovim prostorima.

Na duge staze perspektiva nam je u tome što se Srbija kreće determiniranom putanjom. Većina neposrednih susjeda ili je već u Europskoj uniji ili će uskoro proširenjem Unije postići isto. Naše izostajanje bi koštalo mnogo, i to će sazreti, nadam se, i u svakom članu srpske političke elite. Međutim, dok se to ne dogodi, na nama je da se i dalje zauzimamo za svoj opstanak i ostanak na ovim prostorima.

Autor je predsjednik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u SiCG

Četvrta sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Vrijeme institucionalnog i timskog rada

*Usvojena inicijativa za rješavanje pitanja dječjih kazališnih predstava na hrvatskom jeziku *
Dana potpora konceptu multietničkog sveučilišta u Subotici * Prihvaćena osnivačka prava nad NIU
»Hrvatska riječ« * Pokrenuta inicijativa za rješavanje simbola hrvatske zajednice *
Ostalo neriješeno pitanje urednika Programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice *
Zbog »topljenja« kvoruma sjednica pred kraj prekinuta, nastavlja se sutra, 7. kolovoza*

Piše: Jasminka Dulić

Na četvrtoj sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća, održanoj 30. srpnja, usvojena je inicijativa za rješavanje pitanja predstava na hrvatskom jeziku u Dječjem kazalištu u Subotici, pružena je potpora konceptu multietničkog sveučilišta u Subotici, pokrenuta je inicijativa za idejno rješenje simbola HNV-a hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori, izvršen je prijenos osnivačkih prava nad Novinsko-izdavačkom ustanovom »Hrvatska riječ«, te je imenovano novo rukovodstvo ove medijske kuće, tako što su za članove Upravnog i Nadzornog odbora, kao i za vršitelja dužnosti direktora i odgovornog urednika, imenovane osobe koje su i do sada obavljale te dužnosti.

Pokraj toga, vijećnici su saslušali i usvojili informaciju o upisu prvaka u hrvatske odjele i izmijenili niz odluka o imenovanju članova radnih tijela HNV-a. Razmatranje točaka dnevnog reda se, međutim, zaustavilo kod izvješća o aktivnostima u sferi informiranja u oblasti elektronskih medija na lokalnim razinama, odnosno kod pitanja opredjeljivanja za jednu od dvije kandidatkinje za izbor glavne i odgovorne urednice Programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice.

Izvršni odbor HNV-a

Predsjedništvo HNV-a

Nastavak rada nije bio više moguć zbog nedostatka kvoruma. Donijeta je stoga odluka da se nastavak sjednice održi 7. kolovoza s početkom u 11 sati, na istom mjestu, u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo«.

UPRAVLJATI SVOJOM SUDBINOM: Predsjednik HNV-a *mr. Josip Ivanović* je u svom uvodnom govoru osvijetlio povijesni društveno-politički kontekst u kojem Hrvati nisu imali mogućnost samoodređenja i samoorganiziranja te se nisu mogli organizirati niti nacionalni interesni krugovi. Takvo ozračje poticalo je asimilaciju te okrenuto sebi i individualnom načinu rada, tako da nam »tek predstoji vrijeme osvješćivanja u duhu zajednice te uspostavljanja institucionalnog i timskog rada u interesu te iste zajednice«.

Prema riječima Ivanovića, pokraj političkog organiziranja Hrvata, koje je već početkom devedesetih postalo realnost, osnivanjem Nacionalnog vijeća Hrvati imaju i zakonsku mogućnost

da uzmu u ruke upravljanje svojim resursima i da sami odlučuju o tome što je dobro za njih, umjesto da većinski narod odlučuje o tome »što je dobro za manjine«.

Prvo pitanje koje su vijećnici razmatrali odnosilo se na mogućnost profesionaliziranja ustanova u sferi kulture, konkretno – pitanje predstava na hrvatskom jeziku u okviru Dječjeg kazališta u Subotici. Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Lazo Vojnić Hajduk* je iznio kako je IO HNV-a uputio dopis Izvršnom odboru SO, kojim se traži da se na institucionalan način riješi pitanje predstava na hrvatskom jeziku u okviru Dječjeg kazališta u Subotici, odnosno, da se traži podrška oko uvođenja predstava na hrvatskom jeziku, te se kaže kako su očekivanja djelomično ispunjena, jer je Općina financijski podržala predstavu »Ždribac zlatne grive«.

Vijećnik *Slaven Dulić* je iznio kako on smatra da to nije istinsko institucionalno rješenje, već da bi trebalo formirati vlastito kazalište ili posebnu scenu. Na 'vječiti argument' kako hrvatska zajednica za takvo rješenje ne raspolaže adekvatnim kadrovima, Dulić je rekao kako HNV treba planski stipendirati mlade ljude koji

studiraju u onim oblastima, koje su potrebne hrvatskoj zajednici ovdje, te koji će se obvezati da će se poslije završenih studija vratiti u Vojvodinu i zaposliti se u hrvatskim ustanovama kulture. Na kraju je Dulić rekao kako treba podržati ovu inicijativu, ali da se ne treba zaustavljati ispod svojih mogućnosti. Vijećnici su podržali inicijativu kako ju je definirao IO HNV.

SVEUČILIŠTE: Koncept multietničkog sveučilišta izrađen od strane Inicijativnog odbora za osnivanje sveučilišta u Subotici, a kojeg je IO HNV-a predložio Vijeću da podrži, prezentirao je predsjednik HNV-a i član ovog Inicijativnog odbora Josip Ivanović, koji je rekao kako je potreba za visokim obrazovanjem na hrvatskom jeziku očita i neophodna, jer je Subotica kulturno središte Mađara i Hrvata u Vojvodini.

Vijećnik Joza Kolar iznio je kako se moglo krenuti s obrazovanjem učitelja na hrvatskom jeziku i na Učiteljskom fakultetu u Somboru, jer je to ponuđeno, a vijećnik *Stipan Stantić* je rekao kako nedostaje koncept obrazovanja na hrvatskom jeziku od vrtića, preko osnovne do srednje škole pa i visokog obrazovanja, te da se »mi u prosvjeti suočavamo s pitanjem što će biti s petim razredom i što će biti sa srednjom školom«.

Nakon kraće rasprave, vijećnici su uz jedan uzdržan glas podržali ovu inicijativu.

SIMBOLI: Pokretanje inicijative za idejno rješenje simbola HNV-a i načina uporabe simbola u hrvatskoj zajednici, prihvaćeno je s tim da je vijećnik *dr. Andrija Kopilović* ukazao na činjenicu kako je bez vizualne argumentacije vrlo teško raspravljati i odlučivati o ovoj stvari, te je predložio da se inicira izrada rješenja i da se formira posebna komisija koja će se baviti ovim pitanjem.

Vijećnik *Petar Kuntić* je kazao da obilježja HNV-a mogu sami vijećnici odrediti, ali da grb i zastava hrvatske zajednice trebaju ići u formi natječaja, jer su oni vrlo važni elementi opstojnosti Hrvata na ovim prostorima. Vijećnici su odlučili da se pokrene inicijativa za prikupljanje prijedloga za simbole HNV-a, koji se trebaju dostavljati u Ured HNV-a, da se formira radna grupa po ovom pitanju, te da se raspiše javni natječaj za simbole hrvatske zajednice u SiCG.

HRVATSKA RIJEČ: Prijenos osnivačkih prava nad NIU »Hrvatska riječ« proveden je također na ovoj sjednici, te su vijećnici, prema Odluci o prijenosu osnivačkih prava, bili dužni donijeti i niz odluka vezanih uz funkcioniranje ove ustanove. Vijećnici su potvrdili već postojeća kadrovska rješenja u upravnim tijelima ustanove. Jednoglasno je donijeta odluka o imenovanju članova Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ«, kojega čine sljedeći članovi: *mr. Mato Groznica, Marija Matarić, Kalman Kuntić, Stipan Stipić, Zvonko Tadijan, Tomislav Žigmanov,*

Dušica Dulić, Zvonko Sarić i Dražen Prčić, a članovi Nadzornog odbora su *Antonija Čota, Bela Ivković i Zorica Tikvicki.* Za vršitelja dužnosti direktora NIU »Hrvatska riječ« do izvršenja zakonom regulirane procedure oko imenovanja direktora, a najduže na trajanje od šest mjeseci, imenovan je dosadašnji direktor *Zvonimir Perušić.* Budući je Perušić do sada vršio i dužnost odgovornog urednika tjednika, donijeta je odluka da do raspisivanja natječaja Zvonimir Perušić vrši i dužnost odgovornog urednika. Upravni odbor NIU »Hrvatska riječ« se zadužuje da u roku od 30 dana donese Statut Ustanove i da u roku

u odnosu na prošlu školsku godinu. Dobra je vijest da ima dosta izgleda da se osnuje odjel na hrvatskom jeziku u Aleksandrovu, te da se ponovno otvara odjel na hrvatskom jeziku u Tavankutu. Za sada nije rađen upis za izučavanje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u osnovnoj školi, a ovaj predmet od ove školske godine bi se trebao izučavati i u višim razredima osnovne škole, te u srednjoj školi, gdje bi se angažirala profesorica povijesti i umjetnosti *Ljubica Vuković,* uz pomoć profesorice hrvatskog jezika koju će uputiti Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Glede udžbenika, u tijeku je davanje sug-

Vijećnici HNV-a

od 60 dana provede zakonom utvrđenu proceduru oko imenovanja direktora Ustanove.

UPIS PRVAKA: Informaciju o upisu učenika i broju odjela na hrvatskom jeziku u 2004./2005. školskoj godini iznio je član IO HNV-a zadužen za obrazovanje *Dužo Runje.* Prema informaciji, »broj upisanih učenika ni ove godine nije u skladu s brojem naše djece, ali je vidno da je nešto veći

lasnosti za njihovo korištenje u nastavi. Za sada, što se tiče učenika u hrvatskim odjelima, u trećim razredima ih ima ukupno 40, u kombiniranom odjelu (II. i III. razred) u Maloj Bosni 16, u drugim razredima 17, a u prve razrede već upisanih ima 41 učenik. Za sada se nastava na hrvatskom jeziku odvija u osnovnim školama »Matko Vuković«, »Ivan Milutinović« i »Sveti Sava« u Subotici, u

Priopćenje za javnost Hrvatsko bunjevačke šokačke stranke Preuranjena Odluka

Uredakciju »Hrvatske riječi« pristiglo je priopćenje HBŠS-a na srpskom jeziku, koju sljedeći uređivačku koncepciju objavljujemo u hrvatskom prijevodu, u cjelini: »HBŠS je razmatrala posljedice odluke Skupštine Vojvodine o prijenosu osnivačkih prava nad manjinskim medijima na manjinska nacionalna vijeća. HBŠS smatra da je ova odluka Skupštine Vojvodine ishitrena prije njenog zakonskog roka (31. svibnja 2005.) kada se prema Zakonu svi mediji manjinskih zajednica moraju privatizirati. Ovakva preuranjena odluka pogoduje sadašnjim strukturama u nacionalnim vijećima manjinskih zajednica, koje će preko svojih internih medija blokirati sve istinite informacije i iste cenzurirati. Ova odluka Skupštine Vojvodine je neodgovorna i svodi se samo na jednu stvar, a to je »brigo moja pređi na drugoga«. Ovom odlukom Skupština Vojvodine je učinila sebi »medvjeđu uslugu« i dozvolila da nacionalna vijeća »vedre i oblače« sa svojim nacionalnim korpusom u medijskom prostoru. Ovo će dovesti do toga da će nacionalne manjine imati medije samo formalno, a u stvari oni će biti pod kontrolom pojedinaca. HBŠS će se pridružiti nekim redakcijama manjinskim jezicima u njihovoj inicijativi kod Ustavnog suda Srbije, po primjeru »Ruske slovo« i »Libertatea«, da se ukine odluka Skupštine Vojvodine. HBŠS će ustrajati do kraja u svojim zahtjevima«.

OŠ »Vladimir Nazor« u Đurđinu, te u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu.

Petar Kuntić je iznio kako je upis prvaka bio najvažniji zadatak za Vijeće, te da je postojao dogovor o zajedničkoj akciji DSHV-a i HNV-a da se taj posao uradi što je najbolje moguće. Međutim, kako je iznio Kuntić, vijećnici DSHV-a su nakon rasprave o ovoj akciji, ocijenili da predsjednik HNV-a i predsjednik IO HNV-a nisu aktivno sudjelovali u ovoj akciji, te je DSHV nezadovoljan postignutim rezultatima upisa prvaka. Kuntić je izrazio očekivanje da će se u sljedećem periodu zajedničkom aktivnošću postići cilj – a to je formiranje više odjela na hrvatskom jeziku i dodao: »Mi sada govorimo o simbolima naše zajednice, ali se pitam tko će ići za tim barjakom ukoliko ne budemo uspjeli imati školstvo na vlastitom jeziku.« Lazo Vojnić Hajduk je na to rekao kako je »dogovor bio da stranka radi na terenu, a da HNV radi profesionalni dio koji se tiče osmišljavanja i vođenja akcije.«

Poslije još niza stavova i replika po pitanju obrazovanja i upisa, informacija je usvojena.

ELEKTRONSKI MEDIJI: Član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za informiranje *Tomislav Žigmanov* iznio je pomalo pesimističnu sliku stanja u medijima na hrvatskome jeziku, govoreći kako postoje veliki problemi u ovoj oblasti, kako se čine veliki naponi, a rezultati su siromašni. Za sada, Radio Subotica emitira dva sata programa na hrvatskom jeziku, TV Divani su vaninstitucionalno rješenje, te bi, kazao je Žigmanov, HNV morao imati jasnu viziju i donijeti strategiju razvoja elektronskih medija. »Mi nemamo novinare i treba raditi na njihovom obrazovanju, a neriješeno je i pitanje tko treba donositi odluke, pa je zbog nesporazuma i pravne manjkavosti tri puta neuspješno rješavano pitanje glavnog urednika Programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice. Došli smo u situaciju da IO HNV-a podrži jednog kandidata, a Predsjedništvo DSHV-a drugog. IO HNV-a podržava *Ljiljanu Dulić*, jer smatramo da ne bi trebalo oslabljivati Hrvatsku riječ koju gradimo. Osim toga, smatramo da *Ljiljana Dulić* ima prednost u pogledu govorne kompetencije, a postoji i spremnost uredništva hrvatskog programa da je prihvati za urednicu.«

Petar Kuntić je predložio da se HNV zauzme da se na RTV Novi Sad što prije uvrsti stalna emisija na hrvatskom jeziku, imajući pri tome u vidu da svaka od nacionalnih manjina u Vojvodini, osim hrvatske, ima svoje emisije, a na romskom je jeziku ima svakoga dana.

Poslije duže i iscrpne rasprave, niti na ovoj sjednici nije donijeta odluka o uredniku radijskog programa na hrvatskom jeziku, budući niti jedna od kandidatkinja nije dobila potreban broj glasova, a u drugom krugu glasanja nije bilo niti kvoruma.

Predizborni stranački pregovori i dogovori

U Vojvodini skupa,

Piše: Jasminka Dulić

Vijećnici DSHV-a

Na posljednjoj sjednici Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini održanoj pred raspisivanje lokalnih izbora, vijećnici u punom sastavu odlučivali su o izlasku na izbore – samostalno ili u koaliciji s drugim strankama. Kao potencijalni koalicijski partneri, s kojima su u više navrata u posljednjih mjesec dana vođeni razgovori, bili su Savez vojvodanskih Mađara te Demokratska stranka.

Iako se kao optimalna koalicija za sve tri stranke, kako na pokrajinskoj tako i na lokalnoj razini »ocrtavala« trojna koalicija DSHV-SVM-DS, do posljednjeg je dana kamen spoticanja bila Subotica. Naime, postignut je principiijelni sporazum da se na pokrajinskoj razini ide u trojnoj koaliciji s jednom, zajedničkom listom pod nazivom Za europsku Vojvodinu. U općinama

Sombor i Apatin također je trojna koalicija u principu dogovorena, ali je pitanje koalicije na lokalnim izborima u Subotici ostalo neriješeno. U četvrtak je stoga Vijeće DSHV-a odlučivalo hoće li samostalno ili u koaliciji na izbore, naravno pod uvjetom da se postigne sporazum s druge dvije stranke.

POKRAJINSKI IZBORI: Glede pokrajinskih izbora i novog izbornog sustava koji je predložilo Izvršno vijeće AP Vojvodine, predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* je iznio kako je predloženi izborni sustav nepovoljan za manje brojne nacionalne manjine, odnosno za stranke koje zastupaju njihove interese. Za izbornu listu je naime potrebno osigurati 6.000 potpisa te prijeći izborni prag od pet posto. S obzirom da u Vojvodini ima 1,6 milijuna glasača, a hrvatska zajednica se u odnosu na popis od

Zahtev Vijeća DSHV-a

Ukinuti cenzus

DSHV je 30. srpnja uputio pismo, povodom novih izbornih pravila za Skupštinu AP Vojvodine, predsjedniku Skupštine APV *Nenadu Čanku* i pokrajinskom tajniku za upravu, propise i nacionalne manjine *dr. Tamasu Korheczu*. U pismu se traži uvođenje pozitivne diskriminacije kojim će se omogućiti ulazak predstavnika nacionalnih manjina u Skupštinu APV, s obzirom da je predloženi cenzus od 5 posto previsok za manjine. Vijeće DSHV-a smatra da ovaj predloženi propis ne odgovara niti proklamiranim idejama iz Vojvodine da se nacionalnim manjinama osigura ulazak u Parlament.

u Subotici svatko samostalno

Iako se kao optimalna koalicija za sve tri stranke, kako na pokrajinskoj tako i na lokalnoj razini, »ocrtavala« trojna koalicija DSHV-SVM-DS, do posljednjeg je dana kamen spoticanja bila Subotica Josip Gabrić: »Centralni problem u Subotici je što nas već duže vrijeme napadaju kako tu vladaju nacionalne manjine, i tim napadima je cilj 'razbiti' dugogodišnju dvojnu koaliciju Mađara i Hrvata, a činjenica je da tu žive nacionalne manjine pa je onda logično i da vladaju«*

1991. drastično smanjila, teško je moguće da DSHV prijeđe izborni prag.

Predsjednik subotičke podružnice *Martin Bačić* je pak istakao kako bi Vojvodina prva morala biti ta koja će uvažavati proceduru zaštite posebnih prava građana i manjinskih prava, te bi trebala osigurati pozitivnu diskriminaciju za nacionalne manjine. Potpredsjednik DSHV-a *Josip Peko* - *vić* je u zaključku rasprave po ovom pitanju predložio da se Skupštini APV uputi pismeni zahtjev kojim se traži da se za Hrvate i ostale nacionalne manjine u Vojvodini osigura pozitivna diskriminacija na pokrajinskim izborima, što je jednoglasno usvojeno. Međutim, budući da je za korjenite izmjene predloženog izbornog sustava kasno, u izbornu utrku će se ove godine najvjerojatnije ići po novim pravilima.

NOVA PRAVILA IZBORA: Dvije su suštinske promjene u novom izbornom modelu. Kao prvo, umjesto većinskog sustava sada će se zastupnici birati kombiniranim sustavom, a kao drugo, promijenjene su i izborne jedinice, tako da ih umjesto nekadašnjih 120 sada ima 60. Kombinirani sustav podrazumijeva da se 120 zastupnika buduće Skupštine bira na dva načina: prvih 60 bira se proporcionalnim sustavom »s liste«, a drugih 60 zastupnika većinskim sustavom – »čovjek protiv čovjeka«, gdje će, ako niti jedan kandidat ne prođe u prvom krugu, u drugom krugu biti dva kandidata a ne kao što je to ranije bilo – tri.

Kako je iznijeto na sjednici, s koalicij - skim partnerima DS-om i SVM-om postignut je sporazum da se na pokrajinske izbore ide s jednom listom, te su za kandidate DSHV-a osigurana dva mjesta na zajedničkoj listi (*Dužo Runje* među prvih pet, te *Stipan Stantić* kao osamnaesti na listi). Koalicija će također podržati i dva kandidata, jednog u Subotici i jednog u Somboru, koji će u izbornu utrku ići prema većinskom sustavu. Vijećnici su odlučili da će to biti *Petar Kuntić* u izornoj jedinici *Gat-Kermali Bajmok-Bajmok-Stari Žednik-Mala*

Josip Gabrić, Petar Kuntić i Josip Peko - vić

Predsjednik DSHV-a Petar Kuntić Razgovori još uvijek u tijeku

»U subotu su obavljani razgovori čelnika DSHV-a i SVM-a i dogovoreno je da je najbolja varijanta u Subotici ići samostalno za vijećnike u Skupštini općine, a ponuđen je predizborni ugovor u slučaju da podržimo Gézu Kucseru za gradonačelnika. U svakom slučaju, za sada su najbolje koalicijske uvjete ponudili iz SVM-a, ali su razgovori još uvijek u tijeku.«

Bosna-Tavankut, te Josip Peko - vić u izornoj jedinici Općine Sombor koja obuhvata Bački Monoštor, Bački Brijeg, Novu varoš, Kolut, Bezdan, Rastinu i Gakovo.

LOKALNI IZBORI: Kako je izvijestio predsjednik Podružnice Sombor *Joza Kolar*, u ovoj je Općini postignut dobar sporazum s DS-om i SVM-om jer se procjenjuje »da smo jedni drugima potrebni kako bismo postigli dobar rezultat«. Prema sporazumu, u Općini Apatin bit će tri a u Somboru pet kandidata iz redova DSHV-a na zajedničkim listama, a u ovim općinama i DSHV i SVM podržat će kandidata Demokratske stranke za predsjednika Skupštine općine tj. gradonačelnika. »U Somboru je postignut koalicijski sporazum između DSHV-a, SVM-a i DS-a o zajed-

ničkom nastupu na lokalnim izborima za SO Sombor. Izlazimo na izbore s kompletnom listom i očekujemo da će naša koalicija imati mogućnost da dobije većinu glasova, te da ćemo zajednički formirati tijela u Skupštini općine Sombor. Prema sporazumu, nama će pripasti pet vijećničkih mjesta u skupštinama općina Sombor i Apatin, a mi podržavamo prijedloge DS-a za gradonačelnike u ovim općinama, a očekujemo i tražit ćemo i udio u izvršnoj vlasti i već koliko sutra nastavljamo pregovore.«

SUBOTICA: U Subotici je ipak, izgleda, druga priča, pa se tako trojna koalicija nije uspjela oformiti zbog, kako je rečeno, nespremnosti Demokratske stranke da podrži kandidata SVM-a za gradonačelnika, te

nerealne procjene od strane DS-a o raspodjeli mandata na zajedničkoj listi kandidata ove tri stranke. Naime, DS je tražio 19 mjesta za sebe a 15 za DSHV, dok bi SVM-u pripalo 33 na zajedničkoj listi od 67 kandidata. S obzirom na dosadašnje izborne rezultate u Subotici, ovakav je razmjer za DSHV neprihvatljiv, ocijenili su vijećnici.

Kako je rekao Josip Gabrić, središnji problem u Subotici je što nas već duže vrijeme napadaju kako u Subotici vladaju nacionalne manjine, i tim napadima je cilj »razbiti« dugogodišnju dvojnu koaliciju Mađara i Hrvata, a »činjenica je da tu žive nacionalne manjine pa je onda logično i da vladaju. Glupost je napadati nekoga što je iz nacionalne stranke, jer

a, formira zajednička lista, a da ispred DSHV-a nositelj liste bude predsjednik Podružnice Subotica *Martin Bačić*.

KRITIČKI TONOVI: Vijećnici DSHV-a razmatrali su i neka pitanja o kojima još uvijek, iako je došlo do ujedinjenja dviju stranaka, u samom Hrvatskom nacionalnom vijeću ne postoji suglasnost, kao što je pitanje upisa prvaka u odjele na hrvatskom jeziku, pitanje izbora glavnog i odgovornog urednika Programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice, te pitanja djelotvornosti rada HNV-a u cjelini. Na sjednici je procijenjeno da HNV pokazuje tromost u radu te da u pojedinim slučajevima nenadležna tijela daju svoja mišljenja, i da u cjelini gledano Vijeće

Ivan Budinčević, Joza Kolar i Lazar Baraković

svaki će se vijećnik zalagati za razvoj Subotice prije svega, pa i onda ako je iz stranke s nacionalnim predznakom. Njihov je glavni adut da nacionalne stranke ne mogu vladati, a zaboravljaju da živimo u gradu u kojem većinsko stanovništvo čine nacionalne manjine«, kazao je Gabrić i dodao kako nacionalni predznak mora biti prisutan kad se radi o stranci koja zastupa određenu nacionalnu zajednicu, ali to ne znači da se sve svodi na nacionalno i da članovi takve stranke ne znaju biti građanski orijentirani kao što se to imputira.

Prema Gabriću, radi se o određenom podcjenjivanju, gdje je u jednoj takvoj igri teško postići sporazum. S obzirom na neprihvatljivu »ponudu« DS-a, ostalo je da se razmatra samo hoće li se ići samostalno ili u koaliciji sa SVM-om. U diskusiji su prevladavala mišljenja kako je koalicija sa SVM-om bolje rješenje, ali je postojala i određena rezerva hoće li se uspjeli formirati i ova dvojna koalicija. Uz četiri glasa protiv izglasano je da se, ukoliko za to postoji volja i od strane SVM-

kao takvo ne funkcionira, te je izražena bojazan da ne postoji spremnost kod svih hrvatskih institucija da daju svoj doprinos u postizanju što boljeg rezultata jedine hrvatske stranke na predstojećim izborima.

Na kraju su vijećnici nakon kraće diskusije usvojili kodeks ponašanja predstavnika DSHV-a, koji stupa na snagu danom raspisivanja lokalnih izbora i kojim se svi predstavnici DSHV-a u tijelima u koja su izabrani ili delegirani, obvezuju na redovito sudjelovanje u radu tih tijela, poštivanje smjernica stranke prigodom glasovanja, poštivanje obveza prema koalicijskim partnerima i dogovorima, te obvezu izdvajanja u stranački fond deset posto od prihoda koji ostvaruju na funkcijama gdje ih delegira DSHV. Rasprava se vodila jedino oko članka o tome tko sve može predstavljati stranku, te je odlučeno da se, u iznimnim slučajevima kada netko tko nije član predstavlja stranku, s njime potpisuje sporazum kojim se takva osoba obvezuje na prihvaćanje kodeksa koji važi za sve članove. ■

Hrvatsko nacionalno vijeće, Odbor za gospodarstvo

OGLAS

Radi dobijanja baze podataka o gospodarstvenicima koji žele ostvariti suradnju s Republikom Hrvatskom, Odbor za gospodarstvo Hrvatskog nacionalnog vijeća sukladno dogovoru s Hrvatskom gospodarskom komorom traži da se poduzeća zainteresirana za suradnju izjasne u pismenoj formi:

- Vrsta proizvodnje kojom se bavite – što je moguće detaljnije (npr. poljoprivreda, i to koja vrsta; a ako je u pitanju voćarstvo, koja vrsta voća, itd.);
- Količine koje se mogu isporučiti tvrtkama u RH ili hrvatskom tržištu općenito;
- Termini u kojima se te isporuke mogu obavljati;
- Način organizacije proizvodnje i prodaje Vašeg proizvoda (npr. individualno, zadruga, poduzeće, vrsta poduzeća, i sl.);
- Način isporuke: 1) organiziran s Vaše strane, 2) organiziran od strane tvrtke iz RH, 3) špediter iz SiCG ili RH, posebni uvjeti transporta – npr. hladnjače, itd.
- Prijedlog konkretnog partnera ili više njih za suradnju iz RH;

Vaše sugestije i ideje za operacionalizaciju projekta;

Apeliramo na gospodarstvenike da što prije dostave odgovore, te da skrenu pažnju na upitnik onim gospodarstvenicima koji ne kupuju Hrvatsku riječ.

Adresa za slanje odgovora na upitnik glasi: Hrvatsko nacionalno Vijeće, Odbor za gospodarstvo, na ruke ing. Mande Mačković, Preradovićeve 4, 24000 Subotica. Kontakt telefon: 024/576-844.

Uz 14. godišnjicu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Očuvajmo jedinstvo

*Mlađe generacije su izvor naše kreativnosti * Još uvijek postoje snage koje bi nas htjele baciti na koljena *
Gledajmo svoja posla i radimo na onome što smo sebi postavili za cilj*

Piše: Petar Kuntić

Uprkos mnogim poteškoćama i manj- pulacijama kojima su Hrvati izlagani u proteklih 14 godina, pokušajima da se marginalizira dosadašnji rad i značaj koji ima Demokratski savez Hrvata u Vojvodini među pripadnicima hrvatske zajednice u Vojvodini, DSHV je ostao jedinstven svih ovih 14 godina i tako jedinstven proslavlja obljetnicu.

U novim okolnostima u kojima stranka danas djeluje, moramo se prilagoditi novoj situaciji u današnjim uvjetima, kada rane rata polako zarastaju, kada su normalizirani odnosi Republike Srbije i Republike Hrvatske, i kada je hrvatski narod u Vojvodini postao svjestan samoga sebe. Konačno je došlo vrijeme da i mi Hrvati možemo živjeti kao svi ostali ljudi i da možemo ostvarivati svoja prava.

Ali, kada se vidi ogroman entuzijazam naših ljudi, kada se vidi njihova vjera, njihova svijest, onda je jasno zašto smo uspjeli i zašto evo ovih dana proslavljamo već 14. obljetnicu političkog organiziranja i djelovanja naše stranke.

DEFINIRATI CILJEVE: U svom radu ponekad smo i griješili, ali kada se nešto stvara u teškim uvjetima, bez materijalne osnove, javljaju se i greške. Želimo mnogo, za ostvarenje toga cilja imamo malo, a onda se unutarne teškoće same rađaju.

U budućnosti, da bi se osjetila odgovornost prema političkom artikuliranju Hrvata na ovim prostorima i dostigli zacrtani ciljevi, moramo zasigurno ići u smjeru jasnog definiranja cilja, kao i u smjeru najveće moguće slobode u sredstvima i metodama s kojima se ciljevi mogu dostići, naravno,

njima upravlja, oni žele biti vođeni. Članovi i simpatizeri stranke su najveće bogatstvo DSHV-a. Kako bi nam stranka još više ojačala, svaki član DSHV-a mora dati svoj osobni doprinos za prosperitet DSHV-a.

Proslavljajući 14. obljetnicu, ne smijemo prijeći preko svih nemilih događaja koji su se desili u proteklom periodu. Počelo je s lupanjem prozora na Hrvatskom domu u Somboru, pa sve do prijetnje smrću uredništvu jedinog tjednika na hrvatskom jeziku u SiCG – »Hrvatske riječi«. Još uvijek postoje snage koje bi nas htjele baciti na koljena. Mi ćemo i to savladati. Istina, nije lako živjeti s križem hrvatstva na ovim prostorima, pogotovo u ovih proteklih 14 godina.

Sve ćemo mi prebroditi, potrebno je samo da očuvamo jedinstvo, da gledamo svoja posla i da radimo na onome što smo sebi postavili za cilj.

UJEDINJENJE: Živeći u proteklom periodu nedefinirane stvarnosti, u sustavu poremećenih vrijednosti s prepuno ravnodušnosti, a osluškujući poruke ranijih generacija koje su pošteno radile i gradile ovu regiju, Hrvati u Vojvodini odlučili su se 29. siječnja ove godine izdici iz ove situacije, zbiti redove i udružiti dvije političke opcije organiziranja u jednu staru opciju – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini.

Rezultati djelovanja ranijih generacija zaorale su brazdu na licu svakoga pripadnika hrvatske zajednice u Vojvodini, te mi nemamo pravo proćerdati stvoreno. Zato radimo sve ono što mislimo da će ići na dobrobit naše zajednice i naše stranke. Želim svim članovima i simpatizerima DSHV-a puno sreće i uspjeha u radu, pogotovo na nastupajućim izborima za Skupštinu Vojvodine i lokalne parlamente.

Trojna koalicija u Somboru

Kandidat DS-a uz podršku DSHV-a i SVM-a

Na konferenciji za tisak, održanoj u staroj Gradskoj kući u Somboru, 2. kolovoza, najavljena je kandidatura dr. Jovana Slavkovića, člana Demokratske stranke, za mjesto gradonačelnika Sombora. Slavković će na lokalnim izborima 19. rujna podržati Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i Savez Vojvođanskih Mađara. Doktor Slavković koji je od 2001. godine upravitelj Doma zdravlja u Somboru, je na konferenciji za novinare dao svoje viđenje Sombora u bliskoj budućnosti »vidim Sombor kao jako gospodarstveno, kulturno, prosvjetno i zdravstveno središte Bačke. Vjerujem u tradicionalne vrijednosti ove sredine, vjerujem u međusobnu toleranciju i ravnopravnost svih građana, bez obzira na nacionalnost i vjeroispovijest. Čvrsto sam uvjeren da ću uz potporu DSHV-a i SVM-a pobijediti, te da ću sa svojim suradnicima povesti Sombor putem modernog europskog grada.«

Nazočni novinari upoznati su ovom prigodom i s aktivnostima koalicije DS-DSHV-SVM i na razini Zapadnobačkog okruga, kao i s isticanjem kandidature Rade Medića, člana Demokratske stranke, za gradonačelnika Apatina, te s formiranjem zajedničke izborne liste u općini Apatin.

I. Andrašić

ENTUZIJAZAM: Svaku obljetnicu dužni smo obilježiti u čast svim onim aktivnostima koje su u proteklom periodu ostavile trag u političkom djelovanju DSHV-a, a isto tako svaka nova obljetnica je i svjetlo našim novim generacijama koje će, nadajmo se, i nadalje osvjetljavati put jedinstva Hrvata na prostoru Vojvodine. Kada danas, poslije 14 godina, čovjek pogleda naše rezultate, mora se upitati kako smo mogli postići takav napredak u jednoj veoma teškoj situaciji, u kojoj smo djelovali u proteklom periodu.

poštujući zakonske propise države u kojoj živimo.

Nadamo se da u našim mlađim generacijama postoji dovoljno snage, volje i istrajnosti potrebnih da riješe probleme. Oni su i izvor naše kreativnosti, koji će nas konačno izvući iz ovoga statusa koji još nije niti izdaleka na razini europskih mjerila položaja manjina u državama.

ORGANIZACIJA: Što se tiče unutarnje organizacije, u DSHV-u moramo i nadalje sprječavati upravljanje članstvom i simpatizerima. Ljudi iz DSHV-a ne žele da se

Autor je predsjednik DSHV-a

Obljetnica

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini danas, 6. kolovoza svečano obilježava četrnaestu godinu postojanja i rada. Prijam za goste, članove i simpatizere DSHV-a tim povodom održati će se u Domu DSHV-a u Subotici s početkom u 18 sati. ■

Dr. Marinko Stantić, mladi svećenik i doktor pastoralne teologije

Treba nam zdrava kršćanska inteligencija

*U djetinjstvu nisam razmišljao o svećeništvu * Nisam imao hrabrosti priopćiti roditeljima * Svaki čovjek ima od Boga dane talente * Treba puno strpljenja, hrabrosti i vjere * Nastavljam s Božjom pomoći*

Razgovor vodila: Željka Vukov

Jedan od mladih svećenika koji je ove godine obranio doktorsku tezu na Papinskom lateranskom sveučilištu u Rimu jest dr. Marinko Stantić. Za Hrvatsku riječ on govori o svom životu, studiju i na-pose njegovom zvanju. Iza njega je već vidljivi rad, no pred njim je još puno toga, i kako je sam rekao, nastavlja s Božjom pomoći..

HR: Kada ste osjetili poziv da služite Bogu i ljudima, te što Vas je potaklo na vršenje svete službe?

Premda potječem iz vjerničke obitelji u kojoj se oduvijek prakticirao vjernički život, te sam od malena i ministrirao, ne mogu reći da sam od ranih nogu želio postati svećenikom. U djetinjstvu nisam o tome niti razmišljao. Štoviše, po završetku osnovne škole nisam se mogao odlučiti koju srednju školu upisati, te sam zatražio savjet starijih i na njihov prijedlog upisao srednju strojarsku školu, zanimanje bravar. No, upravo me je ta srednja škola natjerala razmišljati o svojoj budućnosti. Nisam volio to zanimanje i moj se studij tada svodio na to da trebam učiti samo radi toga da ne gubim godinu. Ujedno sam tražio sebe i nastojao preusmjeriti svoj život u tom pravcu. Tada je u Tavankutu župnikovao vlč. Antun Gabrić, koji je zbog svojih poodmaklih godina rado ustupao nama mladima aktivnosti u župi. Tu sam se dosta angažirao. Uvidio sam da se upravo u župnim aktivnostima nalazim, bivam sretan i ispunjen. Nezaovoljan odabirom srednjoškolskog zanimanja, počeo sam razmišljati o svećeništvu kao o svom novom zvanju. Svećeništvo mi se tada predstavilo kao ono zvanje u kojem sebe vidim kao ostvarenog i sretnog čovjeka. Uz to, nametnula su mi se i pitanja o prihvaćanju svega onoga što svećeništvo nosi (u prvom redu celibat-beženstvo).

HR: Potječete, kako ste i sami rekli, iz vjerničke obitelji. U

Vašoj obitelji ima još onih koji su se posvetili duhovnom životu. Jesu li oni utjecali na Vas pri odabiru zvanja?

Točno je da je Bog iz obitelji iz koje potječem pozvao još k Sebi one koje bi Ga izbliza slijedili. Od potomaka moga djeda *Petra* i bake *Dominike*, za sada brojimo sedam duhovnih zvanja. Obitelj je brojna, pa je Bog imao i mogućnost odabirati. No, nitko nije utjecao na mene pri odluci da pođem za svećenika. Kada sam donio odluku biti svećenikom, nisam imao hrabrosti priopćiti roditeljima (jer sam njihov jedini sin), pa sam zamolio strica *vlč. Belu* i tetku *s. Brigitu* da mi učine uslugu i oni priopće mojim roditeljima odluku koju sam donio. Niti tada oni nisu utjecali na mene. Štoviše, kada je stric prihvatio na moju zamolbu doći i priopćiti svome bratu i snahi moju životnu odluku, on me je domišljato naveo da roditeljima sâm priopćim zašto sam ih pozvao u goste. Tada je sve krenulo...

Od Tavankuta do Rima

Marinko Stantić je rođen u Subotici 1974. godine, od oca *Antuna* i majke *Jozefine* rođ. *Ištvančić*. Djetinjstvo uz još tri sestre provodi u Tavankutu. Ondje završava osnovnu školu, nakon koje upisuje srednju strojarsku školu u Subotici. Poslije mature, točnije 1993. godine, prijavljuje se za svećeničkog kandidata Subotičke biskupije, te ga subotički biskup *dr. Ivan Penzeš* šalje na bogosloviju u Zagreb, na Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove. Nakon što je diplomirao, biva po rukama subotičkog biskupa zaređen za svećenika 1999. godine. Biskup Penzeš ga dalje šalje na poslijediplomski studij u Rim, na Papinsko lateransko sveučilište, gdje upisuje poslijediplomski studij iz Pastoralne teologije. Titulu magistra stječe 25. lipnja 2002. godine, da bi 22. lipnja ove godine doktorirao iz iste oblasti obranivši doktorsku radnju na temu: »Inkulturacija vjere kroz pučku pobožnost Hrvata-Bunjevaca«, koju je radio pod vodstvom mons. *dr. Lorenza Dattrina*.

HR: Jeste li se u međuvremenu pokajali?

Ne, nisam! Istina, tek sam petu godinu svećenik, ali sam sretan u svom zvanju. Jednom sam prigodom na Mladoj misi svoga prijatelja započeo svoju propovijed sljedećim riječima: »Kad biste znali kako je lijepo biti svećenik, svi biste to bili. No, reći ću vam samo dio, neću sve, jer tko će nam djecu rađati...«. Naravno, u šaljivom tonu sam to rekao, ali istina je da volim svoje svećeništvo. Vedrina i vesela narav dokazuju sretnu osobu.

HR: Vi ste jedan od mladih svećenika koji je nedavno, točnije 22. lipnja 2004. godine, obranio doktorat na Papinskom lateranskom sveučilištu u Rimu.

Da, jesam. Nije baš za pohvalu, ali posljednji sin bačke ravnice koji je u Rimu stekao najviši akademski stupanj bio je (sada već pokojni) *mo. Albe Vidaković*. On je diplomirao iz crkvene glazbe u Rimu davne 1941. godine. Od te godine do ove, predug je period.

HR: Doktorirali ste iz oblasti pastoralne teologije. Pojasnite nam što je to.

Pastoralna teologija je znanost o ostvarivanju spasenja, tj. znanost koja se bavi načinima crkvenog djelovanja. Da bih vam pojasnio, reći ću da jedan pastoralist traga i nalazi metode i načine kako ljudima što jasnije približiti Božju Riječ i te projekte nudi pastoralcima, dakle, svima onima koji su u radu na nekoj župi (župnicima, katehistima...).

HR: Vaša je doktorska radnja nosila naslov »Inkulturacija vjere kroz pučku pobožnost Hrvata-Bunjevaca«. Što Vas je potaklo da odaberete ovu temu i koji je bio njen cilj?

Cilj ove radnje bio je organski i sustavno izložiti bitne i temeljne sadržaje katoličkog nauka vezane između vjere i kulture, u svjetlu Biblije, Drugog vatikanskog sabora i drugih crkvenih dokumenata, te sve to primijeniti u lokalnoj Crkvi u Bačkoj.

U prvom se poglavlju, koji nosi naslov »Inkulturacija vjere u naučiteljstvu Crkve«, rasvjetljava pojam inkulturacije, donosi pregled gdje o tome nalazimo temelj, što govore crkveni dokumenti o ovoj temi, te kakva joj se budućnost nazire. Dakle, inkulturacija ima svoj začetak, svoju povijest, ali isto tako ima i nezanemarljivu ulogu u nastavku evangelizacije Crkve za buduće dane. U svakom se narodu istaknu ljudi koji su spremni učiniti velika djela za svoj narod.

U drugom poglavlju donosim pregled takvih velikana Hrvata-Bunjevaca koji su se borili za opstojnost vjere na bačkom području. Ovo poglavlje je naslovljeno »Inkulturacija vjere Hrvata-Bunjevaca kroz zalaganja biskupa *Ivana Antunovića* i njegovih sljedbenika«. Ovi su velikani dali ne mali doprinos za što boljim ukorjenjivanjem vjere u život vlastitog naroda. U trećem poglavlju, koji nosi naslov »Učvršćivanje vjerskih običaja u narodnom životu Hrvata-Bunjevaca«, radnja dostiže svoj vrhunac. Tu se već dolazi do konkretizacije. Ono što je prethodno pokazano kao teorija ili je samo ponuđeno kao mogućnost, dokazuje se u ovome poglavlju kao moguće i ostvarivo. Cilj ovog poglavlja nije samo pokazati ljepotu kulture našeg naroda, niti se željelo predstaviti narodne običaje kao vlastito bogatstvo, već je uz sve to istaknuto koliko je u narodnim običajima nas Hrvata-Bunjevaca protkana vjerska dimenzija. Gotovo da je svaki naš narodni običaj prožet vjerskim sadržajem. U svemu ovome, krije se moja velika ljubav prema čovjeku, narodu kojem pripadam i kulturi koju pod kožom nosim. To je bio i glavni razlog odabiranja ove teme za doktorat.

HR: Budući da ste mladi svećenik, velikim dijelom bavite se upravom radom s mladim vjernicima. Što je za Vas najvažnije u radu s mladima?

Što se tiče rada s mladima, prema mom mišljenju, najvažnije su dvije stvari: imati razumijevanja za mlade, znati se staviti u njihovu situaciju i nalaziti prava rješenja za

njihove probleme. I drugo, važno je otkriti talente koje pojedini mladi u sebi nose. Svaki čovjek ima od Boga dane talente. Kod mladih je potrebno to otkriti, pomoći im da ih razvije, ostvari. Ako se tome doda još vjerska dimenzija, puni je pogodak za ostvarenje te osobe.

HR: Za ovih nekoliko godina koliko ste svećenik, pokrenuli ste nekoliko projekata, poput »Čikerijade«, »Uskrsfesta«, meditativne večeri. Možete li nam pojasniti o čemu je riječ?

Moram reći da su to projekti koji su zaživjeli bez da sam imao nakanu uvesti ih u život Crkve. Nadošli su nekako spontano. »Čikerijada« je skup mladih, koji ima za cilj okupiti katoličku mladež na druženje. Okupljanje je pod biblijskim geslom: »Gle, kako je dobro i kako je mило kao braća zajedno živjeti« (Ps 133,1). Htio sam da se kao mladi kršćani družimo, veselimo, igramo... Mi nismo kršćani samo onda kada smo u crkvi. Kršćani smo uvijek, pa tako i u slobodno vrijeme. Zašto ne bismo bili zajedno i u razonodi? Lijepo nam je što smo kršćani i radujemo se tomu. »Čikerijada« se ove godine održava već po peti put. Planira se za 26. kolovoza. Okupi se oko 160 do 180 mladih, što je dokaz da je ova

kvo druženje potrebno mladima. Drugi projekt kojega ste spomenuli je »Uskrsfest«. Riječ je o festivalu duhovne glazbe koji se od 1979. godine održava u Zagrebu. Ove sam godine potaknuo mladog talentiranog glazbenika *Nikolu Jaramazovića* da napiše pjesmu za ovaj festival. Tu svoju

pjesmu Nikola je povjerio *Antoniji Piuković* koja ju je otpjevala na tom festivalu. U natječaju za »Uskrsfest« ova je pjesma, koja nosi naslov »Znak ljubavi«, između 65 prijavljenih pjesama, ušla među 20 onih koje su izvedene u koncertnoj dvorani »Vatroslav Lisinski«, gdje se festival održavao. Iako pjesma nije ušla među prve tri nagrađene, ostala je zapažena. Antoniju i Nikolu su na ovom festivalu pratili mladi oduševljeni navijači kojih je bilo za pun autobus. Moguće je, dakle, slaviti Gospodina i na mladima prihvatljivim melodijama. Prije ovog nastupa, posljednji put je netko iz Subotice sudjelovao na ovom festivalu 1988. godine. Bila je to grupa Proroci. Meditativne večeri koje se uvijek održavaju svakog drugog petka u mjesecu u Župnoj crkvi Isusova Uskrsnuća u Subotici, nastale su tek od nedavno. Naime, vidjevši »Čikerijadu« i »Uskrsfest«, kao projekte koji su isključivo za mlade, neki su me braćni parovi molili da i za njih upri- ličim nešto slično. Smatram vrlo potreb-

nim našim bračnim parovima pružiti nešto što će im se svidjeti, a ujedno će im biti od koristi. Mnogi su već iscrpljeni i umorni od trke za onim što će im minimalno osigurati normalan život. Prilike su takve, nažalost. Stoga sam uveo meditativne večeri na jedan moderniji način, gdje će se moći malo zaustaviti, opustiti, promisliti o pitanjima koje ih muče, tako se obogatiti i osnažiti za teške trenutke koje im život nameće. Inače, u Subotici već postoji dovoljno crkvenih aktivnosti u raznim župama, nije potrebno pokretati nove. Tko želi, može se uključiti u onu koja mu je najbližija.

HR: Svjesni ste da su političke prilike teške. Radili ste svoju doktorsku radnju na temu koja je vezana za bačke Hrvate. Kako vidite današnjicu, a kako budućnost Hrvata u Bačkoj?

Ne bih želio govoriti o politici. To nije moja struka. No, da bi nam budućnost bila bolja, moramo pametno iskoristiti sadašnji trenutak. Smatram da je danas potrebno ići samo s kvalitetnim projektima. Improvizacija i nestručnost porazni su za sve. Danas su ljudi umorni, osjetljivi, često izigrani i slično. Čak niti nagovaranje na dobro nema smisla. Osvješčivati ljude je potrebno i to na indirektan način. To se može postići samo sa stručnim ljudima, kvalitetnim projektima i jasnim nakanama. Mi se trenutno nalazimo u situaciji da nam mladi intelektualci odlaze u inozemstvo, jer nemaju tu mogućnost ovdje se zaposliti. Dogodi se da to bude i zbog onih koji su trenutno na funkcijama i ne daju mogućnost mladima ostvariti se. Žao mi je što mnogi nemaju na pameti da ćemo upravo mi mladi pisati povijest o njima, kao što će i generacije iza nas pisati o našim ostvarenjima. Ipak, kao svećenik gledam optimistično na budućnost, vjerujem u pobjedu dobra i pravde. Treba puno strpljenja, hrabrosti, vjere. Rješenje vidim i u zajedničkoj borbi za opće dobro. To ćemo postići ako kršćanske vrline prevladaju u našem životu. Zato nam je vrlo važno odgojiti zdravu kršćansku inteligenciju, kako u kleričkim vodama, još više u laičkim!

HR: Koja je Vaša daljnja služba?

Pošto su u Subotičkoj biskupiji brojni katolici Mađari, moja je daljnja služba učiti mađarski jezik u Adi. Ujedno, čekaju me studenti na Katehetsko-teološkom institutu, gdje ću predavati pastoralnu teologiju. Naravno, projekte koje sam započeo, nastavljam s Božjom pomoću. ■

Pred usvajanje izbornog sustava za pokrajinske izbore

Ukinuti cenzus za nacionalne manjine

Zastupnička grupa SVM-a u pokrajinskom parlamentu podnijet će amandman na prijedlog nove odluke o izborima za Skupštinu Vojvodine, kojim će se tražiti ukidanje cenzusa za nacionalne manjine

Tamás Korheczi

razilo svoje »zaprepaštenje« predloženim izbornim modelom smatrajući da taj propis ne odgovara već proklamiranim idejama koje su potekle iz Vojvodine, da se nacionalnim manjinama osigura ulazak u Skupštinu na nacionalnoj razini, implicitno za to prozivajući i Savez vojvođanskih Mađara, koji je u vladajućoj koaliciji u Skupštini Vojvodine s Demokratskom strankom i Ligom socijaldemokrata Vojvodine.

Međutim, ovog tjedna su i lideri SVM-a iznijeli stav da se i oni zalažu za ukidanje cenzusa. Predsjednik SVM-a József Kasza je kazao da »kao što smo se založili za ukidanje cenzusa na nacionalnoj razini, isti zahtjev imamo i na pokrajinskoj, te zahtijevamo ukidanje cenzusa za partije nacionalnih manjina u pokrajinskom parlamentu«.

Pokrajinski tajnik za upravu, propisi se i nacionalne manjine Tamás Korheczi je, kako prenosi »Dnevnik«, također podržao prijedlog amandmana SVM-a kojim se traži ukidanje izbornog cenzusa za nacionalne manjine, te je izrazio očekivanje da će on dobiti većinsku podršku u parlamentu. Ukoliko se taj amandman prihvati, po njegovim riječima, neće biti potrebe za dodatnim tehničkim izmjenama predložene odluke o izborima za Skupštinu Vojvodine. Korheczi je kazao kako je jedini značaj uki-

danja izbornog cenzusa u tome da će manjinske izborne liste moći ući u pokrajinski parlament i ako osvoje manje od pet posto glasova, što, međutim, ne znači da će te liste automatski dobiti mjesta u pokrajinskom parlamentu, nego samo ako osvoje najmanje onoliko glasova koliko je neophodno za jedan mandat, što će prema njegovoj procjeni najvjerojatnije iznositi između 15 i 22 tisuće glasova.

Potpredsjednik SVM-a Sándor Egeresi potvrdio je da će zastupnička grupa SVM-a u pokrajinskom parlamentu podnijeti amandman na prijedlog nove odluke o izborima za Skupštinu Vojvodine, kojim će se tražiti ukidanje cenzusa za nacionalne manjine. Egeresi je na konferenciji za novinare kazao kako predviđeni izborni cenzus od pet posto ne ugrožava vojvođanske Mađare, ali da je on prepreka za ulazak ostalih manjinskih zajednica u pokrajinski parlament, te je odbacio primjedbe prema kojima ova naknadna inicijativa SVM-a za uvođenje pozitivne diskriminacije za manjine u vojvođanski izborni sustav znači promjenu stava te partije, navodeći da je njihov glas prilikom izrade službenog prijedloga izborne odluke bio u manjini, a da je prilikom izrade izborne odluke SVM također tražio ukidanje cenzusa za manjine, jer je principijelan stav te stranke da se izbornim pravilima omogući što šira zastupljenost manjina u parlamentu. ■

O promjenama odluke o izborima, zastupnici Skupštine Vojvodine raspravljat će 10. kolovoza. Nacrt odluke o pokrajinskim izborima, koji je predložilo Izvršno Vijeće APV, predviđa kombinirani izborni sustav, prema kojem bi se 60 zastupnika biralo prema proporcionalnom sustavu, a 60 prema dvokružnom većinskom, uz cenzus od pet posto.

Protiv toga su se pobunile pojedine stranke i nacionalna vijeća manjinskih zajednica, među prvim i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Vijeće DSHV-a je iz

Predsjednik skupštine APV Nenad Čanak

Ne možemo dozvoliti neravnopravnost

Predsjednik Skupštine Vojvodine i lider Lige socijaldemokrata Vojvodine Nenad Čanak kazao je da njegova stranka nema ništa protiv ukidanja cenzusa, ali se protivi ideji da se cenzus ukida samo za nacionalne manjine. »Ne možemo dozvoliti neravnopravnost građana, odnosno da glas jednih bude vredniji nego glas drugih«, kazao je Čanak agenciji Beta.

Nenad Čanak

Novi ozbiljan međunacionalni incident u Subotici

Tuča srpskih i mađarskih mladića

*Na slavlje mladih mađarske nacionalnosti u MZ »Peščara«, kako kažu očevici, upala grupa od 20-30 mladića srpske nacionalnosti i započela tuču * Petero u bolnici*

Prema policijskom priopćenju, koje je izdano tri dana nakon incidenta, navodi se da je prošloga petka, 30. srpnja, »na rođendanskoj proslavi maloljetnog S. M. (1987.) iz Subotice došlo do narušavanja javnog reda i mira« i da je »u tuči sudjelovalo jedanaest lica, sedam s jedne i četiri s druge strane, od kojih je pet zadobilo lake tjelesne povrede. Svi akteri ove tuče međusobno se poznaju od ranije i bili su u pripitom stanju«.

Incident se, kako se naknadno moglo neslužbeno doznati, dogodio u zakupljenoj dvorani u Mjesnoj zajednici »Peščara« na putu prema Kelebiji, gdje je nekoliko desetina mladih mađarske nacionalnosti proslavljalo rođendan svog vršnjaka. Mladi su slavili uz mađarsku glazbu, a tijekom večeri na vratima su se pojavila četvorica mladića srpske nacionalnosti, vršnjaci slavljenika, koji su htjeli ući u dvoranu i pustiti srpsku glazbu umjesto mađarske. Budući da nisu pušteni unutra, ubrzo su se vratili, ali skupa s grupom od 20-30 mladića. Razvalili su, kako saznajemo od očevidaca, vrata, upali unutra i započeli tuču, tijekom koje su na glavama prisutnih razbijali pivske boce i lomili inventar.

N. V.

Ozbiljno upozorenje mađarskog šefa diplomacije službenom Beogradu Ili zaustavite napade, ili recite zbogom Europi!

Ministar vanjskih poslova Republike Mađarske *László Kovács* izjavio je nakon ovog incidenta da međuetnički sukobi u Vojvodini mogu ugroziti europsko partnerstvo Srbije. Reagirajući na napad na Mađare u Subotici prošloga petka, kada je njih petero prebačeno u bolnicu, Kovács je za budimpeštanski »Klúbrádió« rekao da će »ili biti zaustavljeni napadi na Mađare u Vojvodini, ili će Beograd morati reći zbogom šansama za ulazak u Europsku uniju«.

Predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća u SiCG *László Józsa* za srbijanski je tisk tim povodom izjavio da je ovo »više pitanje za političare, a manje za predsjednika Nacionalnog vijeća«.

»Imali smo par tjedana zatišja, da bi ovaj posljednji incident u Subotici buknuo na eruptivan način. Istovremeno, taj incident ukazuje na poražavajuću činjenicu da su, bez obzira koliko se govori o potrebi smirivanja situacije, dosadašnji napor vlasti dali dosta jalove rezultate«, kazao je Józsa.

Predsjednik SO Subotica i načelnik MUP-a o incidentu

Počinitelje otkriti i kazniti

Nakon ovog, posljednjeg u nizu, incidenta, sastali su se predsjednik SO Subotica *Géza Kucsera* i načelnik subotičkog MUP-a *Borivoj Mucalj*. Prema priopćenju iz SO, razgovaralo se o sigurnosnoj situaciji u gradu.

Policija je, kaže se u priopćenju, potvrdila kako čini sve u svojoj moći da utvrdi podatke o počiniteljima i svim okolnostima pod kojim je došlo do incidenta. Istraga je u tijeku i policija će obavijestiti javnost o rezultatima nakon što se istraga završi.

Obje strane, i lokalna samouprava i policija složili su se da je potrebno pri svakom incidentu koji uznemiri javnost otkriti počinitelji, da se javnosti pruže provjerene informacije, da se osude izazivači i da se oni primjerno kazne, kako se ovakvim destruktivnim pojedincima ne bi omogućilo da unesu nemir u našu sredinu.

Gradonačelnik *Géza Kucsera* je istakao kako je potrebno da se u svim slučajevima u kojima postoji bojazan da se radi o međunacionalnom incidentu svi podaci provjere prije nego što stignu do javnosti, kao i da se oni obvezno prijave ovlaštenim organima. Jedino ako se utvrde činjenice moguće je učiniti korake k otklanjanju ovakvih situacija, i to će biti iskorišteno i u ovom konkretnom slučaju, rekao je Kucsera.

Pisanje medija u Mađarskoj o incidentima

Pojačati pritisak na Beograd

Mediji u Mađarskoj veliku pozornost posvećuju sve učestalijim incidentima protiv Vojvođanskih Mađara. Tako budimpeštanski »Népszabadság« konstatira da se napadi na Mađare u Vojvodini nastavljaju, usprkos obećanjima premijera *Vojislava Koštunice*. List podsjeća da je do ovog najnovijeg napada došlo samo »nepuna dva tjedna pošto je premijer Srbije dao obećanje o formiranju dvije komisije koje bi se bavile težim međunacionalnim incidentima«. U tekstu, uz koji je objavljena i fotografija na kojoj ćirilicom piše »Ubit ćemo Mađare«, list ističe kako službeni Beograd do danas nije osigurao uvjete za rad tih komisija.

Pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu *Zoltán Bunyik* rekao je za »Népszabadság« da je serija napada na Mađare zabrinjavajuća. On je, također, ocijenio i da bi Budimpešta trebala povećati pritisak na Vladu Srbije da ispuni preuzetu obvezu, ukoliko srpske vlasti ne odgovore na odgovarajući način protiv napada na Mađare.

Prema Izvješću Hrvatskog helsinškog odbora za ljudska prava

U Hrvatskoj sve manje etničkih sukoba

»Hrvatsko društvo nalazi se u fazi normalizacije, te je sve manje povreda ljudskih prava koje se temelje na etničkoj pripadnosti, a sve više povreda temeljenih na socijalnim, ekonomskim ili drugim razlikama«, zaključak je susreta predsjednika Republike Hrvatske *Stjepana Mesića* i izaslanstva Hrvatskog helsinškog odbora za ljudska prava, koje je predsjedniku predalo Izvješće o stanju ljudskih prava u protekloj godini.

Unatoč pomaku i sve manjem broju zastrašivanja i fizičkih napada na Srbe, oni su ostali najugroženija nacija u Hrvatskoj, stoji u Izvešću. Za povredu povratničkih i izbjegličkih prava Hrvatskom helsinškom odboru su se žalila 384 Srbina, naspram jednog Bošnjaka i 22 Hrvata.

Veliki broj Srba vodi sudske procese zbog neopravdanog otkaza s posla tijekom ratnih i prvih poratnih godina. Upozoreno je i da su hrvatske vlasti već tri puta pomjerale rok za vraćanje odu-

zete srpske imovine, što je usporilo povratak Srba.

Prema izvješću, poštovanje ljudskih prava u Hrvatskoj sporo se poboljšava, ali nema više teških kršenja ljudskih prava kao proteklih godina. Izaslanstvo HHO-a zamolilo je predsjednika Mesića tom prilikom da pruži podršku za promjenu nekih zakona, kao što je Zakon o manjinama, te jasnim primjenama Zakona o azilu, što bi umnogome pomoglo usvajanju europskih standarda na području ljudskih prava.

Da je položaj Srba u Hrvatskoj poboljšao potvrdio je i *Aleksandar Čotrić*, zamjenik ministra za dijasporu Srbije, napominjući da je to rezultat sporazuma koji su srpski predstavnici u Hrvatskom saboru potpisali s hrvatskim premijerom *Ivom Sanaderom*. Čotrić, međutim, napominje kako još uvijek nisu ispunjene sve odredbe toga sporazuma.

N. V.

Milorad Pupovac
o položaju Srba u Hrvatskoj
**Sanader ispunjava
obećanja**

Predsjednik Srpskog nacionalnog vijeća u Hrvatskoj *Milorad Pupovac* izjavio je da premijer Hrvatske *Ivo Sanader* »uglavnom ispunjava obećanja dana Srbima«.

Pupovac je za Betu rekao kako misli na obećanja koja se odnose na obnovu kuća i povratak imovine. Dodao je i to da i poslije devet godina od akcije »Oluja« Srbi u Hrvatskoj i van nje imaju još mnogo neriješenih problema.

Pupovac je ocijenio kako su velik problem i kočnica za povratak optužnice za ratne zločine u Hrvatskoj, koje obuhvaćaju oko 2.000 Srba.

Savo Štrbac, direktor »Veritasa«
**Srbi u Hrvatskoj
neće biti ni
nacionalna manjina**

Direktor Informacijsko-dokumentacijskog centra »Veritas« *Savo Štrbac* rekao je za Srnu kako se plaši da će na narednim izborima u Hrvatskoj biti smanjen postotak Srba.

On je podsjetio da je prema popisu iz 2001. godine Srba u Hrvatskoj bilo 5,4 posto, te je izjavio da Hrvatska poslije popisa prema Srbima neće imati niti minimum obveza koje pripadaju nacionalnim manjinama.

»Prema podacima 'Veritasa', u Hrvatsku se do danas vratilo između 40.000 i 45.000 Srba, uglavnom starih. Najveća prepreka povratku su sudski procesi i tajne liste optuženih, koje hrvatske vlasti stalno nadopunjuju u cilju zastrašivanja onih koji razmišljaju o povratku«, rekao je Štrbac povodom 9. godišnjice akcije hrvatske vojske »Oluja«. On je rekao da sudski procesi u Hrvatskoj služe za »održavanje demografske strukture koja je tijekom rata postignuta protjerivanjem i svođenjem Srba na nacionalnu manjinu«.

Tolerancija na djelu

Fasada Crkve i Župnog ureda Presvetog Trojstva u Somboru

U Somboru održana žetvena svečanost »Dužionica 2004.«

Kruh od novoga žita simbol mira i sreće

*Misu zahvalnicu služio msgr. Stjepan Beretić * Bandaš Josip Marić i bandašica Kristina Išpanović predali kruh dopredsjednici SO Sombor Marti Horvat Odri*

U nedjelju 2. kolovoza Sombor je bio u znaku tradicionalne žetvene svečanosti »Dužionica 2004.«, u organizaciji Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«. Dužionica je tradicionalni običaj bunjevačkih Hrvata, čiji su korijeni u prošlim stoljećima. Naši preci su je proslavljali obiteljski, zahvaljujući Bogu na uspješno završenoj žetvi, a početkom 20. stoljeća uvodi se u crkveno-društveni obred, tako da se od tada slavi organizirano, na razini grada.

HKUD »Vladimir Nazor« Dužionicu proslavlja od svojega osnutka, dakle punih 70 godina. Sudionici ovogodišnje Dužionice, članovi domaćeg HKUD-a »Vladimir Nazor«, na čelu s bandašem *Josipom Marićem* i bandašicom *Kristinom Išpanović*, te predstavnici kulturno-umjetničkih udruga iz Subotice, Tavankuta,

Gosti

Branimir Lončar, zamjenik veleposlanika Republike Hrvatske u Beogradu, *Boris Herceg*, prvi tajnik Veleposlanstva RH u Beogradu, *Miroslav Kovačić*, konzul RH Subotici, *Slaven Dulić*, zamjenik pokrajinskog tajnika za upravu, propise i nacionalne manjine, *Marta Horvat Odri*, dopredsjednica SO Sombor, *Anita Beretić*, zastupnica u Skupštini Srbije, mr. *Josip Ivanović*, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća, *Lazo Vojnić Hajduk*, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a, te brojni predstavnici Crkve, medija, gospodarstva, politike i kulturnih udruga. ■

Misa u Crkvi Presvetog Trojstva

Veliko bačko kolo na trgu

Lemeša, Bačkog Brijega, Bačkog Monoštora, Sonte, Vajske, Bođana, Golubinaca, Slankamena i Sombora, u prelijepim narodnim nošnjama, tako sličnim, a tako različitim, u organiziranoj procesiji su pošli iz Hrvatskog doma u Crkvu Presvetog Trojstva, na misu zahvalnicu. Misu je služio *mons. Stjepan Beretić*, uz sasluženje trojice somborskih župnika. Osvećen je kruh od novoga žita, a preč. Beretić u svojoj nadahnutoj propovijedi prisjetio se dječaćkkih dana, provedenih u rodnom Monoštoru i u Somboru, i zbivanja vezanih za ovaj lijepi običaj.

Nakon mise, procesija je išla do Trga svetoga trojstva, gdje je odigrano Veliko bačko kolo, a potom do »Županije«, gdje

je sudionike manifestacije primila dopredsjednica SO Sombor *Marta Horvat Odri*, sa svojim suradnicima. U ime svih sudionika Dužionice dopredsjednicu je pozdravila bandašica Kristina Išpanović, a skupa s bandašem Josipom Marićem, kao tradicionalni dar za ovu prigodu, uručila joj je kruh od novoga žita, pripremljen po receptu baka i prabaka.

Nakon toga, dopredsjednica Horvat Odri priredila je prijam za goste iz diplomacije Republike Hrvatske, predstavnike Hrvatskog nacionalnog vijeća, lokalne politike i gospodarstva.

Dnevni dio svetkovine nastav-

ljen je svečanim ručkom u renoviranoj dvorani Hrvatskog doma, uz nazočnost oko 250 uzvanika, a u večernjim satima održana je završnica manifestacije, tzv. bandašicino kolo.

Ivan Andrašić

Bandaš i bandašica

Bandaš *Josip Marić*, student prve godine Građevinskog fakulteta u Osijeku, član je HKUD »Vladimir Nazor« četiri godine, aktivan je u dramskoj i glazbenoj sekciji: »Sviram klavir, a u crkvi i orgulje. U »Nazoru« sam aktivan onoliko, koliko mi dozvoljavaju obveze. Velika mi je čast što sam izabran za ovogodišnjeg bandaša, a zahvalan sam i svojoj majci Janji i ocu Ivanu, koji su mi pružili punu moralnu i materijalnu potporu i koji su jako ponosni, što su dočekali da baš njihov sin bude bandaš.

Bandašica Kristina Išpanović, neuposlena, osam je godina članica »Vladimira Nazora«: »Jako sam ponosna na ovu čast, koja se može ukazati jedanput u životu. To mi je najljepše priznanje za sve ove godine, provedene u »Nazoru«. Majka *Marija* i otac *Đeno* su srcem i dušom uz mene, vidim da i oni 'pucaju' od ponosa, hvala im za svu potporu u ovim momentima.« ■

Bandašica i bandaš

Svirači na trgu

Kruh predat dogradonačelnici Marti Horvat Odri

Uzvanici na prijemu kod dopresjednice SO Sombor

Grupni portret u dvorištu Hrvatska doma

Somborci u društvu gostiju iz hrvatske diplomacije

Vlč. Josip Pekanović, o podjelama među somborskim Bunjevcima

Podjele nam nisu potrebne

Iako znamo da je život malih naroda sveden na funkcioniranje preko cifara, mi podjelom na Hrvate, Bunjevce, Šokce, Jugoslavene, od sebe pravimo još manje. Trebali bismo se malo pozvati na raspoloženje i osjećaje svojih predaka, pa bismo možda došli u situaciju da koristimo mnoga prava, koja ovako rascjepkani ne možemo

Velečasni Josip Pekanović, župnik Župe Presvetog Trojstva u Somboru, uvijek je drag gost na manifestacijama u organizaciji Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«.

Za ovogodišnju »Dužionicu« organizirao je prelijepu misu zahvalnicu u »svojoj« crkvi. no, pokraj sve radosti, na duši mu leži jedan veliki teret, teret podijeljenosti među bunjevačkim pukom u Somboru.

OVE GODINE RAZDVOJENE HRVATSKA I BUNJEVAČKA MANIFESTACIJA: »Imam dojam da su ljudi sretni i zadovoljni uspjehom današnje manifestacije«, kaže vlč. Pekanović za Hrvatsku riječ. »to je veliki razlog da i ja budem sretan i zadovoljan. Ovogodišnjoj »Dužionici« prethodile su dvije – lanjska i preklanjska, koje su na mene ostavile jako

održana »Dužionica« u organizaciji »Vladimira Nazora«, u suradnji sa Župnim uredom, održana je misa zahvalnica i sve je proteklo u najboljem redu. Prošlogodišnje iskustvo zajedničkog organiziranja »Dužionice« i pokraj pokušaja da se ponakaže zajedništvo, ostavilo nam je bolan dojam neiskrenosti, glume i podmetanja nogu. Ovih dana me je posjetila delegacija KUD »Bunjevačko kolo« i u ime Bunjevačkog nacionalnog vijeća me obavijestila da će se »Dužionica«, kao centralna proslava svih Bunjevaca održati u Somboru 15. kolovoza, te su od mene tražili da im omogućim nazočnost misi.«

NAŠA JE PONUDA ODBIJENA: »Odmah moram naglasiti da u našoj župnoj zajednici postoji termin za »Dužionicu«, pa je i njima ponuđeno da se priključe manifestaciji. Oni su iz svojih razloga odlučili

da to ne žele, pa sam ponudio alternativno rješenje – da se priključe misi, koja se na taj dan slavi u Župi sv. Križa. Želio bih javnosti dati do znanja da će se ubuduće, ukoliko »Bunjevačko kolo« smatra da treba organizirati zasebnu manifestaciju, to će moći obaviti samo u terminu subotnjeg

poslijedneva, u Župi sv. Križa, ukoliko je u pitanju Sombor. to je naš stav i o tome više ne želimo diskutirati. Svećenička zajednica će u ovome sudjelovati dostojanstveno, služeći misu i dajući blagoslov, više od toga niti možemo, niti smijemo.«

POZOVIMO SE NA RASPOLOŽENJE I OSJEĆAJE SVOJIH PEDAKA: »Ne znam koliko je ova bunjevačka zajednica

Josip Pekanović

brojna, ne znam hoće li ovaj naš stav prihvatiti, no on je definitivn. Iako znamo da je život malih naroda sveden na funkcioniranje preko cifara, mi podjelom na Hrvate, Bunjevce, Šokce, Jugoslavene, od sebe pravimo još manje. Trebali bismo se malo pozvati na raspoloženje i osjećaje svojih predaka, pa bismo možda došli u situaciju da koristimo mnoga prava, koja ovako rascjepkani ne možemo. Žalosno, ali imam dojam da su svi prilično čvrsto ukopani na svojim pozicijama, s kojih se, jednostavno, nemaju volje pomaknuti. Govorim o političkoj i intelektualnoj eliti. Sve to jako razarajuće djeluje na psihu, jako zbunjuje običnog čovjeka. Iz toga se stvara nesigurnost, čovjek jednostavno ne nalazi sebe u svoj toj konfuziji. Bojim se da se sve ovo ne odrizi na mlade generacije na neželjeni način, da ne produbi njihova lutanja, da se previše ne udalje od nasljeđa naših predaka.«

I. Andrašić

S ovogodišnje mise zahvalnice

ružan dojam. Boli me i kao čovjeka, a još više kao župnika, ta podvojenost među bunjevačkim pukom. Moji Somborci znaju o čemu govorim, pa će me u potpunosti razumjeti kad kažem da nam ovakva događanja nisu potrebna. Zbog toga smo ove godine razdvojili manifestacije. Danas je

Dužijanca u Đurđinu

Proslava žetvenih svečanost u Đurđinu je održana u nedjelju 1. kolovoza. Svečana sv. Misa za počela je u 10 sati u mjesnoj crkvi sv. Josipa Radnika. Sv. misu zahvalnicu je predvodio mladomisnik vlč. *Mirko Štefković*. Pored domaćina vlč. *Lazar Ivan Krmpotić* na misnom slavlju je gostovao i nekadašnji župnik u Đurđinu vlč. *Marijan Đukić*. Ovogodišnji bandaš i bandašica u Đurđinu su *Darko Dulić* i *Ana Bako*, mali bandaš i bandašica su *Nikola Prčić* i *Andrea Dulić*. Na misnom slavlju je prisustvovao i dopredsjednik Skupštine općine Subotica *Lazara Baraković*. Ovom prigodom gostovalo je Kulturno umjetničko društvo »Antun Matija Ralković« iz Davora iz Hrvatske. Prije »Bandašicinog kola« održana je svečana akademija na kojoj su sudjelovali gosti iz Davora i domaćini. U bandašicinom kolu sve prisutne je zabavljao tamburaški orkestar »Ravnica«.

Veliki i mali bandaš i bandašica

Svečanost u centru sela

Dužijanca u Ljutovu

U novije vrijeme žetvena svečanost Dužijanca proslavlja se i u malom mjestu Ljutovu, selu pokraj Subotice. Iako ovo mjesto još nema svoju crkvu, svake nedjelje u Domu kulture ili kod križa u centru sela održava se sv. misa. Vjernici sudjeluju i na misama u Tavankutu, no kako je rekao tamošnji župnik vlč. *Franjo Ivanković*, postoji mogućnost da se u skorije vrijeme i u ovom selu izgradi crkva.

U svečanoj povorci kroz selo u nedjelju, bandaš i bandašica, mladi i djeca u nošnji s radnim priborom, došli su do Doma kulture, kod križa, gdje je pod vedrim nebom bila održana sveta mi-

sa. Misno slavlje predvodio je župnik vlč. *Franjo Ivanković*. Centralni likovi Dužijance u Ljutovu su bandaš *Zoran Galfi* i bandašica *Tanja Šimić*. Mali bandaš i bandašica su *Josip Skenderović* i *Kristina Harangozo*.

Nakon sv. mise domaćini su priredili kulturno-umjetnički program, a poslije toga je uslijedilo tradicionalno bandašicino kolo. Pokraj domaćina na Dužijanci u Ljutovu bili su nazočni i gosti: ministrica poljoprivrede u Vladi Srbije dr. *Ivana Dulić-Marković*, potpredsjednik Skupštine općine Subotica *Lazar Baraković* i potpredsjednik Organizacijskog odbora »Dužijanca 2004.« *Josip Horvat*.

Ž. V.

Risari u Ljutovu

Ovoga vikenda završna proslava žetvenih svečanosti Dužijanca 2004.

U nedjelju vrhunac slavlja

*Danas (petak) »Tamburaška večer« na trgu * U subotu »Risarska večer« * U nedjelju svečana sv. Euharistija, povorka i predaja kruha gradonačelniku*

Grgo Kujundžić

Povijesni zapisi kazuju da je Dužijanca prastari narodni običaj Hrvata Bunjevaca u Subotici i okolici, kojim se obilježava završetak žetve. Od jednostavne i skromne obiteljske svetkovine ova je svečanost izrasla je u veliku gradsku manifestaciju. Brojne manifestacije koje prethode proslavi Dužijance odraz su kulturnog i duhovnog bogatstva našega naroda.

Prva Dužijanca ovoga oblika proslavljena je davne 1911. godine, kada ju je osmislio i organizirao tadašnji župnik Župe sv. Roka u Keru mons. Blaško Rajić – Prisvitli Blaško Rajić, kako je u narodu bio zvan. Dužijanca je zapravo zahvala Bogu za primljene plodove i mukotran rad.

TAMBURAŠKO I RISARSKO VEČE: »Dužijanca se slavi, osim u samom gradu, i u mjestima oko Subotice. Najprije svatko na svoj način proslavi Dužijancu, a onda svi skupa proslavimo ovu svečanost u našem gradu, Subotici. U sklopu ove manifestacije organiziraju se razne izložbe, književne večeri i druga slavlja, no sama centralna svečanost se proslavlja jedan dan i zapravo Dužijanca je u nedjelju, kada se slavi svečana sv. Euharistija«, kaže predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance 2004. Grgo Kujundžić.

Da bi se pokazala sva kulturna baština i ljepota običaja našega naroda, organiziraju se prigodne večeri na kojima je sve to objedinjeno u ljepoti naše pjesme, igre i običaja. Ono što je pred nama jest »Tamburaška večer« koja se organizira u petak 6. kolovoza. »Tu večer na gradskom trgu u Subotici nastupit će tamburaški

orkestri iz cijele Vojvodine, predstaviti će se ovogodišnji bandaš i bandašica, te će uslijediti izbor najljepših parova, pratioca ovogodišnjeg bandaša i bandašice. Svi mladi koji se žele kandidirati za pratioc moraju biti odjeveni u bunjevačku nošnju. Svake godine radi izbora formira se žiri koji na osnovu određenih pravila bodeuje i na taj način bira najljepše parove«, pojašnjava Grgo Kujundžić. U subotu, prije same centralne proslave Dužijance, organizira se »Risarska večer«, kada se na simboličan način prikazuje nekadašnje pogađanje oko cijene žita. Risari dolaze na trg gdje se dogovaraju s gazdom, a kada se dogovore, gazdarica iznosi čaše i vino da se nazdravi dogovoru. U sklopu ove večeri nastupaju kulturno umjetnička društva iz Subotice, okolice i inozemstva. Ova društva se predstavljaju s kratkim programom, a u nedjelju sudjeluju u svečanom mimohodu od Katedrale sv. Terezije Avilske pa sve do gradskog trga.

sari s radnim priborom, djeca u nošnji, KUD-ovi, mladi u nošnji, bandaši i bandašice okolnih mjesta te na samom kraju ovogodišnji bandaš i bandašica. Na binu dolazi gradonačelnik i tada mu bandaš i bandašica predaju kruh od novog brašna. Nakon toga svi sudionici Dužijance skupa odigraju kolo i tim se činom završava proslava Dužijance na trgu.

Oko 18 sati istoga dana bandaš i bandašica posjećuju grob utemeljitelja ovakve Dužijance, grob Prisvitlog Blaška Rajića na Kerskom groblju. Nakon toga oko 19 sati počinje takozvano »Bandašicino kolo« u Župi sv. Roka.

U sklopu ove manifestacije organizira se i Likovna kolonija »Bunarić« koja se održava na Đuraševom salašu kraj Bunarića. Kolonija započinje 19. kolovoza u 18 sati i traje do 22. kolovoza.

Završna svečanost u okviru »Dužijance 2004.« jest Bunaričko proštenje. To je najveće subotičko Gospino svetište, koje

VRHUNAC SLAVLJA: Centralna proslava »Dužijance 2004.« počinje okupljanjem bandaša i bandašica, risara i risaruša koji kreću, na svečanim zapregama, ispred Crkve sv. Roka gdje župnik ove župe bandašu i bandašici podijeli svečani blagoslov. Nakon toga u formiranoj koloni oni se svi upućuju prema subotičkoj Katedrali, ulaze u crkvu gdje ih dočekuje biskup i ako vremenski uvjeti dozvoljavaju pokraj crkve, na improviziranom oltaru, slijedi svečana sv. Euharistija, koja je vrhunac slavlja.

Nakon sv. mise formira se kolona u kojoj sudjeluju barjaktari na konjima, jahači, ri-

okupi najveći broj vjernika na ovom području. Bunaričko proštenje ove godine započinje trodnevnicom, a sam vrhunac slavlja je u nedjelju 29. kolovoza.

Ž.Vukov

Prijenos na TV K-23

Ove godine cjelovečernji program na trgu u petak i subotu prenosit će lokalna TV stanica K-23. Bit će i direktan prijenos nedjeljnog slavlja, sve do odlaska s trga.

Dječji kamp »Susretanje kultura«

Učenje uz pjesmu i igru

PALIC – Uz pjesmu, igru, umjetničke i radionice komunikacije, šezdesetak subotičkih mališana, starosti od 12 do 14 godina, različitih nacionalnih, urbanih i socijalnih statusa provelo je svojih nezaboravnih deset dana u dječjem kampu »Susretanje kultura«. Radionice, kroz koje su se djeca upoznavala sa pojmovima interkulturalnosti, stereotipa, konflikata, tolerancije, diskriminacije, nisu bile jedina zanimljiva stvar. Aktivnosti u kampu svakoga dana bile su drugačije, tako da je svako mogao naučiti nešto novo i pronaći sebe u nekima od tih događanja. Tako se jednoga dana išlo na jahanje, drugoga su bile organizirane art radionice na kojima s radilo sa glinom, prućem, slikalo se i pravili su se zmajevi, tko voli plivati imao je priliku za to, a održani su i mini turniri u nogometu, stolnom tenisu i odbojci.

Organizatori kampa bili su Otvoreno sveučilište iz Subotice i nevladina organizacija »La benevolencija«, a dobrim domaćinima pokazali su s mladi izviđači koji su svoje vršnjake, ili nešto mlađe kolege, naučili prvim izviđačkim vještinama – pravljenju logorske vatre, korištenju tajnog pisma, podizanju šatora. ■

Turnir u malom nogometu

BAČKI BRIJEG - U organizaciji FK »Dinamo« – Bački Brijeg, u utorak 27. srpnja započeo je turnir u malom nogometu. Ovaj se turnir redovito održavao svakog ljeta u kolovozu, no nekoliko godina ga nije bilo, sve do prošle godine kada je na radost mještana ponovno počelo s njegovim održavanjem. Ove godine je prijavljeno osam ekipa, a turnir se održava svake večeri u školskom dvorištu s početkom u 20. sati.

Z. G

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Nove jasllice i vrtić

SOMBOR – U predškolskoj ustanovi »Vera Gucunja« od 2. kolovoza rade dva nova objekta. Objekt na Vijencu vojvode Petra Bojovića i objekt u ulici Avrama Mrazovića dežurati će do 1. rujna. To su objekti jasllica i vrtića, u kojima ljeti dnevno boravi oko stotinu djece. ■

Skupa na izbore

SONTA – U mjesnim organizacijama Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i Demokratske stranke u Sonti, sa zadovoljstvom su dočekanе vijesti o dogovoru čelnštava DSHV-a, DS-a i SVM-a o formiranju koalicije pred dolazeće lokalne i pokrajinske izbore, koji će se održati 19. rujna. U tijeku su dogovori o formiranju zajedničkih izbornih lista. Na zajedničkoj listi iz Sonte će se naći po tri predstavnika DSHV-a i DS-a, a odluke o imenima bit će donijete ovih dana. Stvaranje ove koalicije trebalo bi potaknuti na pojačane aktivnosti obiju mjesnih organizacija, kako bi se postigao uspjeh na izborima. Prije svega, trebalo bi animirati Sončane za masovniji izlazak na birališta, kako bi se izbjegla situacija iz nekoliko posljednjih izbora, kad je izlaznost u Sonti bila tek nešto više od 40 posto.

I. A

Krediti za poljoprivrednike iz agrarnog budžeta

Tko prije njemu kredit

Kratkoročni krediti podijeljeni Preostalo 700 milijuna dinara za višegodišnje kredite*

NOVI SAD - Kratkoročni krediti za poljoprivredu su podijeljeni, a nešto više od 1,7 milijardu dinara, koliko je u agrarnom proračunu izdvojeno za ovu namjenu, dobit će oko 28.000 poljoprivrednih gazdinstava u Srbiji – kazao je za »Dnevnik« zamjenik republičkog ministra poljoprivrede *Danilo Golubović*. U republičkom agrarnom proračunu ove godine je izdvojeno ukupno 3,7 milijardi dinara za kreditiranje poljoprivredne proizvodnje i to za kratkoročne zajmove izdvojena je 1,7 milijarda, a preostale dvije milijarde namijenjene su za dugoročne kredite. Pravo na ovakav vid pomoći imaju samo registrirana poljoprivredna gazdinstva.

Do sada je 14.600 poljoprivrednika podiglo kratkoročne kredite i ukupno je za to isplaćeno 920 milijuna dinara. Preostalih oko 800.000 milijuna dinara namijenjenih za kratkoročne kredite uskoro će dobiti i ostali poljoprivrednici, tako da se zahtjevi za dodjelu kratkoročnih kredita više neće primati. Kratkoročni krediti su nenamjenski, pa ga poljoprivrednici mogu upotrijebiti po vlastitoj potrebi, a odobravala se suma od 10.000 do 80.000 dinara. Princip prema kojem su se krediti odobravali je bio »tko prije do banke njemu kredit«.

Za dugoročne kredite od predviđene 2

milijarde dinara već je odobreno 1,3 milijarde, tako da za preostalih 700 milijuna registrirani poljoprivrednici koji žele konkurirati za višegodišnji kredit trebaju što prije otići do poslovnih banaka kako bi to učinili na vrijeme. Banke trebaju osigurati 30 posto učešća, kamata je 3 posto go-

dišnje, uz korištenje valutne klauzule i na odloženo plaćanje od 12 mjeseci, izuzev kada se odobravaju za izgradnju i kupovinu sistema i opreme za navodnjavanje, podizanje višegodišnjih zasada i kreditiranje stočarske proizvodnje, pri čemu je odloženo plaćanje na tri godine. ■

Popravka pontonskog mosta u Bačkom Monoštoru

Završetak radova planiran do 1. rujna

BAČKI MONOŠTOR – Popravka pontonskog mosta preko Velikog bačkog kanala koji se nalazi na desetom kilometru puta Bački Monoštor–Bezdan, odvija se po planu.

Naime, radovi na popravci mosta, koji su vrijedni gotovo 1,9 milijuna dinara, počeli su početkom srpnja, i od tada je saobraćaj preko tog mosta obustavljen. Planirano je da radovi budu okončani 1. rujna, međutim, prema riječima *Aleksandra Nikolića*, direktora Vodoprivrednog poduzeća »Zapadna Bačka« koje je izvođač radova, čine se naponi da most bude popravljen prije roka.

»Poduzeće 'Vojvodinašume' je isporučilo potrebnu građu za sanaciju mosta, postavili smo šipove, vrijeme pogoduje radovima, tako da očekujemo da će most biti pušten u saobraćaj i rani-

je, jer će, ukoliko vrijeme posluži radovi biti okončani prije 1. rujna«, izjavio je *Nikolić* prilikom obilaska gradilišta općinske delegacije, sredinom srpnja, koju su činili potpredsjednica SO Sombor *Marta Horvat-Odri* i načelnik Odjeljenja za komunalne poslove *Vladimir Katanić*. ▽

Gosti iz Davora

Uzvratni posjet Đurđinu

DAVOR – ĐURĐIN – Kulturno umjetničko društvo »Antun Matija Relković« iz

Davora uzvratio je posjet Hrvatsko kulturno prosvjetnom društvu »Đurđin« iz Đurđina. Gosti iz Hrvatske su stigli u subotu 30. srpnja. Toga dana su razgledali Suboticu i njene znamenitosti, zatim i Palić, a posjetili su i najveće Marijansko svetište na našem podneblju 'Bunarić'. Gosti su bili smješteni u obiteljima, a sudjelova-

li su i na proslavi Dužijance u Đurđinu. Svojom nošnjom i sudjelovanjem obogatili su svečanu procesiju u sklopu sv. Mise, kao i program na svečanoj akademiji prije »Bandašicinog kola«.

Prema obećanju generalnog direktora ŽTP »Beograd«

Most kod Bogojeva iduće godine

Zajedničkim ulaganjem radovi će biti obavljeni u prvoj polovici sljedeće godine, gotovo šest godina nakon oštećenja mosta.

SOMBOR - Zeljeznički most preko Dunava kod Bogojeva važna saobraćajnica na pravcu Subotica - Sombor - Vinkovci, u susjednoj Hrvatskoj, nekada najvažniji pravac između Srbije i Hrvatske, djelomično oštećen u NATO bombardiranju sredinom 1999. godine, još uvijek van saobraćaja trebalo bi da bude predat na uporabu u prvoj polovici sljedeće godine – izjavio je na konferenciji za novinare u odboru Nove Srbije u Somboru generalni direktor ŽTP »Beograd« *Milanko Šarančić*. Prema njegovim riječima, prema kalkulacijama od prije dvije godine za sanaciju mosta kod Bogojeva trebalo je osigurati 34 milijuna dinara, što nije urađeno iz financijskih razloga, a i sada nedostaju sredstva, jer je vrijednost radova povećana i ŽTP to ne može sam financirati. Pomoć se očekuje od Belgije, koja bi trebala osigurati donaciju od 320.000 eura, a toliko je za iste namjene, već odobrila Hrvatskoj. Zajedničkim ulaganjem radovi će biti obavljeni u prvoj polovici sljedeće godine, gotovo šest godina nakon oštećenja mosta.

Za nedovoljno upućene valja naglasiti da je na inicijativu tadašnjeg načelnika Zapadno - bačkog okruga, koji pokriva četiri

općine, od desetak najbolje stojećih poduzeća sakupljeno za sanaciju mosta kod Bogojeva 4,2 milijuna dinara, što je davne 1999. godine skoro bilo i dovoljno za izvođenje radova. Nažalost novac je bio uplaćen na račun Direkcije za obnovu Srbije s neprikosnovenim *Milutinom Mrkonjićem* na čelu, ali se novcu izgubio svaki

trag i jedino on zna kuda su pare usmjerene, ali se dosad tim povodom još nije oglašio.

A. Raič

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE
"URNA"
 A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PREDUZEĆE ZA PRODAJU
 POGREBNE OPREME
 PREVOZ I CEREMONIJAL
 SAHRANE

Tel.: 024/558-011

Cvečara:
Tel.: 024/557-130

Iz povijesti sporta među bačkim Hrvatima (3.)

Gušenje i buđenje hrvatstva u Bačkoj

Kulminacija nacionalnih osjećaja u Bačkoj bilo je njezino istupanje iz Srpske lige i priključenje Hrvatsko-slovenskoj ligi 1939. godine

Osim nogometnog kluba, u okviru Društva djelovalo je i nekoliko drugih sekcija, a najvažnije su od njih lakoatletska, ženska rukometna i košarkaška.

ATLETIKA: Prvih godina atletikom su se bavili samo nogometaši. Prvo veliko natjecanje organizirano je 1902. na Paliću, a u njemu su sudjelovali i natjecatelji iz Pešte. Bačkini su natjecatelji u 10 programskih disciplina osvojili 6 prvih, 3 druga i 1 treće mjesto. Do izbijanja Prvoga svjetskog rata atletičari su sudjelovali u više natjecanja, a među njima se osobito ističe državno prvenstvo Mađarske na Paliću 1905. Bačka je tada sudjelovala s deset natjecatelja. *Gyula Gruber* bio je prvak u trčanju na 100 jardi, *Andrija Kozla* u bacanju kugle, a *Stipan Mamužić* drugi u skoku u vis.

Nakon Prvoga svjetskog rata na cross-country-prvenstvu Vojvodine u Bečkerek (danas Zrenjanin) 1925. osvojeno je prvo mjesto u ekipnoj i pojedinačnoj konkurenciji. Nakon stagnacije 1927. -30. deseci novih natjecatelja ponovno oživljavaju atletiku. No sekcija se ponovno počela osipati 1938. i mnogi su atletičari tada prešli u novoosnovani SLAK (Subotički lakoatletski klub).

Poslije Drugoga svjetskog rata *Jakov Kopilović*, kao trener i natjecatelj, i *Ljudevit Vuković Lamić-Moco*, kao predsjednik sekcije u okviru Fiskulturnog društva Sloboda, opet organiziraju atletski rad. Tijekom nekoliko godina na republičkim i državnim prvenstvima osvojeno je više šampionskih titula, ekipnih i pojedinačnih (*Tomo Malagurski*, *Tereza Ivanković-Cuca*), osobito u juniorskoj konkurenciji i u cross-countryju, ali i među seniorima i u drugim atletskim disciplinama. *Tereza Ivanković*, *Marija Skenderović* i *Milan Serec* pozvani su 1948. godine u momčad državne reprezentacije radi sudjelovanja na Balkanskim igrama u Beogradu, ali je natjecanje otkazano rezolucije Informbiroa.

RUKOMET: Početkom 1946. osnovana je sekcija za veliki rukomet u sklopu FD Sloboda. Inicijatori su bile dotadašnje igrači »hazene« (igre slične rukometu). U početku su se natjecale s mjesnim

rivalom Radničkim, zatim na nekoliko lokalnih turnira, a nekoliko je igračica nastupalo i za reprezentaciju Subotice na prvom prvenstvu Jugoslavije u velikom rukometu u Zagrebu 1948.

KOŠARKA: Sekcija je osnovana u proljeće 1946. Ekipu su činili uglavnom učenici hrvatsko-srpske gimnazije, koji su već imali znanja i uvježbanosti. Najvažniji su uspjeh bile pobjede u Zagrebu nad tadašnjim prvoligašima Mladost i Zagreb.

Ostale sekcije (bokskačka, šahovska, kuglaška i teniska) djelovale su s promjenljivim uspjehom na općinskim i područnim natjecanjima. Ukidanjem FD Slobode u proljeće 1949. prestao je rad svih njezinih sekcija.

IZRAŽEN

KARAKTER: Budući je ponikla u Gatu, tradicionalno bunjevačkom dijelu Subotice, Bačka je od postanka imala izražen bunjevački karakter, koji se osobito ogledao u članstvu i upravi. U vrijeme Kraljevine SHS, odnosno Jugoslavije, i na Bačkoj su se prelamale lokalne nacionalno-političke borbe: vlast je, zbog izrazito hrvatskih obilježja kluba, nastojala da ga oslabi i izazove razdore. Upravo je na Bačkinu igralištu 1936. održana središnja proslava 250. obljetnice doseljavanja Bunjevaca u ugarsko Podunavlje, a kulminacija nacionalnih osjećaja u Bačkoj bilo je njezino istupanje iz Srpske lige i priključenje Hrvatsko-

BUNJEVAČKI

Premda je nogomet u Suboticu stigao još potkraj 1896., Subotičko sportsko društvo za taj sport nije pokazalo

dovoljno sluha Ante Zomborčević te se 1901. skupina nezadovoljnih akademičara i đaka izdvojila i 3. kolovoza 1901. godine osnovala novi klub: Subotički atletski klub »Bačka«

Piše:

Ante Zomborčević

slovenskoj ligi 1939. Hrvatski je karakter Bačka zadržala i tijekom Drugoga svjetskog rata te nakon njega, ali u nešto izmijenjenim okolnostima, uvjetovima panmađarskom, odnosno komunističkom ideologijom. Proslava 70. obljetnice Bačke 1971. godine bila je i svojevrsna reafirmacija hrvatstva ovoga kluba, ali su se zbog sloma »hrvatskog proljeća« negativne političke posljedice toga osjećale godinama te je nacionalna komponenta oslabijela. Od kraja 1980-ih Bačka gubi hrvatski karakter u cijelosti, a u velikoj mjeri i bu-njevački. Vlasti su redovito favorizirale druge gradske klubove, koji su profesionalno suprotstavljani Bačkoj, a razlozi za to nisu bili samo sportski. Tek se posljednjih godina nastoje reafirmirati tradicionalne i nogometne i bunjevačke vrijednosti, koje su devastirane tijekom 1990-ih godina. Položaj Bačke u južnoslavenskim, odnosno u srpskim okvirima u velikoj mjeri ovisi o snazi hrvatstva subotičkih Bunjevaca.

NK Bačka iz 1945.

Karmelićasnki prinosi Hrvatskoj kulturi (3.)

Sklopljene ruke iznad dva grada

Mnogi redovnici i svećenici, koji poznaju ili se sjećaju karmelićanskog života u Grazu onoga doba, misle da je Tomo bio najprikladniji za redovnički život i stegu kako ih je zamišljala sv. Terezija Avilska, obnoviteljica Karmela

Između dva grada usred širokih bačkih ravnicama, između Subotice i Sombora, ispletana je nit života *Tome Stantića*, bosonogog karmelićanina o. Gerarda. Dva međaša, lijepi gradovi koje putnik namjernik izdaleka prepoznaje po visokim građevinama i zvonnicama, koji označuju puninu svagdašnjice redovnika koji se odrekao životnih radosti i rodbinskih sveza da bi sklopljenim rukama, razmatranjem, samozatajom bdio nad samostanskom zajednicom, skrbio za svu subraču, za sve sugrađane za kraljevstvo Božje.

Izjave, uspomene, spomeni i pisma mogu pomoći prikazu životopisa o. Gerarda Stantića. Somborci se ponose što je u njihovu gradu ugodnik Božji djelovao više od pola stoljeća, a Subotičani znaju da je rođen na njihovom tlu, na osamljenom đurđinskom salašu i da je nekoliko godina redovništva, ali tjeskobnih životnih teškoća, proveo u drevnom subotičkom franjevačkom samostanu kao dragi gost i ispovjednik mnogih svojih sugrađana.

SIN ĐURĐINSKIH SALAŠA: Između Bajmoka i Žednika pružilo se valovito tlo đurđinskih oranica načičkanih bunjevačkim salašima. Kao pustara, Đurđin se spominje 16. veljače 1462. godine. Ugarski kralj *Matija* u nizu drugih pustara daruje Đurđin svojoj majci *Elizabeti*, a u Ugovoru Subotice s Kraljevskom komorom, koji je kraljica *Marija Terezija* potvrdila 7. svibnja 1743. godine, spomi-nje se Đurđin među 12. pustara koje pripadaju Subotici.

Kada je Subotica postala slobodan kraljevski grad 22. siječnja 1779. godine, u povelji se opet spominje među pustarama i Đurđin. Tko je poznavao ili osobno doživio vjeru bunjevačkog svijeta na bačkim ravnicama znade veoma dobro što je ona značila i koliko je utjecala na svagdašnjicu, božićna radost nije se vidjela u jedinstvenim i divnim običajima

negu u ozbiljnoj pripravi u doba Došašća primanjem sakramenata; pokladna opuštenost protkana je obiteljskom »Zlatnom krunicom«, a strogost korizmenog posta bunjevačkog puka bila je poslovična, nije bilo domaćina koji nije uputio svoju čeljad na vazmenu ispovijed i pričest.

No, hrvatski životopisac o. Gerarda Stantića ne bilježi sve te pojedinosti nego radosno mora prihvatiti sve što je o bačkim Bunjevcima, o vjeri, običajima, obiteljskom životu i općim značajkama napisao, proučeno i zaključeno. Unatoč manjkavosti podataka iz djetinjstva, prema izjavama još žive dalje rodbine, Tomica je već kao dječarac bio tih, miran i skroman dječak. Jamačno se igrao s djecom u kući, a poput svih malih salašara i Tomica je morao pomoći u radu. Prema zakonitim odredbama i Tomica je morao poći u školu. Nejak, krhka zdravlja morao je preko njiva pješačiti u đurđinsku salašarsku školu. Marljiv pučkoškolac Tomo Stantić je trebao poći u gimnaziju. Doduše, dječak nije prije odlazio u grad, koji je već 1741. godine imao gimnaziju. Odluka pak o gimnazijskom školovanju značila je prvenstveno da će biti svećenik. Mali đurđinski salašar krenuo je u grad, za njime je ostalo tiho, mirno djetinjstvo, širina, blago valovitih ravnicama, obitelj i đurđinski salaši. Salašarski dječak je slomio u sebi okove koji često sputavaju odluke: rastao se od djetinjstva i pošao u novi gradski svijet, čuvajući u sebi osobnu samoću, potrebu za kontemplativni život. Grad je nudio bučnost, šarenilo, a mladi čovjek pomalo spoznaje da je u gradskoj prepletenosti potrebno naći Boga, čuvati ga u sebi i darivati Njegovu nazočnost drugima.

BIJELI PLAŠT PREKO RAMENA: U kolovozu 1896. godine krenuo je Tomo Stantić u novi život: od đurđinskog salaša

Ove godine, Karmelićani iz Sombora slave 100. obljetnicu svoga postojanja i djelovanja na ovim prostorima (1904.-2004.).

Potaknuti njihovim jubilejom, u nekoliko sljedećih brojeva objavit ćemo dijelove iz knjige »Karmelićanski prinosi hrvatskoj kulturi« dr. Ante Sekulića.

Piše:
Ante Sekulić

preko Subotice pošao je mladić vlakom u Budimpeštu, a odatle u Đur. Redovnici su srdačno primili svog budućeg subrata, a on je širom otvorio oči. Samostanska tišina, jednostavno redovničko siromaštvo, dnevni red, molitva i razmatranje, srdačna redovnička susretljivost – sve je to godilo mladom čovjeku koji je već od ranijeg djetinjstva težio za ljepotom doma Gospodnjeg, za životom u neprestanoj nazočnosti Božjoj. To je tražio, za tim je žudio.

I u Đuru se Tomina odluka učvršćuje – bit će i ostati karmelićanin. Nakon nekoliko dana uputio se redovnički pripravnik u Graz, jer je početkom rujna trebao obući redovničko odijelo. Redovničko ozračje gradačkog samostana proželo je čitavo biće Tome Stantića i kao redovnik on će se strogo pridržavati Pravila Reda baš kako je naučio i doživio u Grazu.

Mnogi redovnici i svećenici, koji poznaju ili se sjećaju karmelićanskog života u Grazu onoga doba, misle da je Tomo bio najprikladniji za redovnički život i stegu kako ih je zamišljala sv. Terezija Avilska, obnoviteljica Karmela. Tomo Stantić obukao je redovničko odijelo 9. rujna 1896. godine pred oltarom Blažene Djevice Marije, a obred oblačenja obavio je prior gradačkog samostana. On ga je preko grube redovničke odjeće ogrnuo bijelim plaštem, a zatim je svečano izjavio da će novi redovnik od sada imati redovničko ime: Gerard od sv. Stjepana, kralja ugarskog. Toga rujanskog dana počeo je redovnički život koji će uzorno živjeti novi redovnik skoro ravnih 60. godina, sve do lipanskog dana, 24. lipnja, 1956. godine kada je preminuo.

Nastavit će se

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

Mi smo sretna

zajednica koja

najteži rad oko

dnevnoga

kruha prožima

duhom do te

mjere da je

kultura postala

i kult. Tako je

lako prepoznati

još uvijek u

ljudima našega

vremena ljubav

prema radu,

zemlji i kruhu

Rad kao etička vrijednost

Slavimo Dužijancu

Ovaj je tjedan Dužijanca. Koli-ko god o njoj znamo, nikada nije dosta. Svako slavljenje je razlogom da se podsjetimo. Samo slavljenje je čin i događaj koji se, unatoč svoga ponavljanja, uvijek događa »jedini put«. Naime, ovogodišnja Dužijanca je već radi toga jedinstvena jer je zahvala za ovogodišnju žetvu. Zahvalni smo Bogu i ljudima. Vrhunac je to spoja rada, kulture i kulta. Stoga u ovom razmišljanju, u želji da i ova Dužijanca bude doživljaj i poruka, a tim samim i snaga za nove putove, razmislimo o radu, kulturi i kultu.

Rad, zalaganje tjelesnih i duševnih snaga radi očuvanja i razvijanja života pojedinaca i društva; u širem smislu rad je racionalno ljudsko djelovanje, bitno obilježje ljudske egzistencije na zemlji. Rad može biti manualni i intelektualni. Shvaćen kao djelovanje usmjereno na gospodarske ciljeve, u većini jezika i društava rad označuje muku, teret i patnju.

KRIST UNOSI NOVU DIMENZIJU: U starom vijeku, pod utjecajem dualističkog shvaćanja materije i duha, tjelesni je rad povezan s naporom pa su ga obavljali robovi, a ne slobodni ljudi. On nema obilježje kreposti i ideala u obrazovanju ondašnjeg vremena i shvaćen je kao suprotnost dokolici koja bitno pripada čovjeku. U Starom zavjetu i u kasnijem kršćanskom shvaćanju rad je sudjelovanje u stvarateljskom djelu Božjem, ali i kazna za istočni grijeh.

S vremenom rad postaje sastavnicom monaške duhovnosti, osobito na kršćanskom Zapadu. Pod utjecajem benediktinskog načela »moli i radi« (ora et labora), srednjovjekovno kršćanstvo pridaje odmjerenu vrijednostu radu i shvaća ga kao dužnost svakog čovjeka bez obzira na njegov društveni položaj. Od XVI. stoljeća u Europi velik prilog u shvaćanju rada daje vjera, koja tumači rad kao dužnost koja je od Boga naložena. Prava vjera se u ovom svijetu dokazuje u ispunjavanju dužnosti, u radu. U to vrijeme

se događa da značajnu ulogu u rano-kapitalističkim odnosima, rad, marljivost i blagostanje postaju etičke vrijednosti i imaju svoju religioznu potvrdu. Usporedno s industrijalizacijom, koja se iz toga razvija, mijenja se i pojam rada, i to u smjeru njegove depersonalizacije. Rad postaje, uz investirani kapital, čimbenikom proizvodnje. Kapital dobiva prednost pred radom, a gubi se osobna i stvaralačka dimenzija rada. Rad gubi svoju antropološku usmjerenost i etičko vrjednovanje.

Zbog toga je u modernom društvu veoma važno iznova aktualizirati etičko pitanje prema radu, osobito s obzirom na humano i socijalno značenje rada. Počevši od prve socijalne enciklike Rerum novarum (1891.), katolički socijalni nauk najprije se pragmatički zauzima za pojedina problematična područja u odnosu na rad (pravedna plaća, zaštita zdravlja, sigurnost na poslu i dr.). S vremenom se razvija personalističko učenje o radu koje na osobit način dolazi do izražaja u socijalnoj enciklici Laborem exercens (1981.).

Dakle, vidi se da je pojam rada u početku negativan. Krist unosi posve novu dimenziju jer se i sam rađa kao »sin radnika«. Rad postaje suradnja s Bogom i poslanje čovjeka. No, kako je on unatoč svega toga težak, uvijek je opasnost da se pojedini sloj ljudi ograđuje od rada kao jedinog ispravnog načina života. Stoga je Crkva kao brižna majka stalno i na tom području učiteljica. Dužijanca je osobiti doprinos toj učiteljskoj službi Crkve gdje se upravo priznaje i veliča mukotrpn rad oko dnevnoga kruha.

KRUH JE SIMBOL: Kultura jednoga naroda se očituje u spletu shvaćanja događanja prožetih duhovnim vrijednostima upravo u cijeni rada i kruha. Kada duhovne vrednote tako duboko prožimaju rad, onda nastaje jedan veliki doprinos i kultiviranju rada. Mi smo sretna zajednica koja najteži rad oko dnevnoga kruha prožima du-

hom do te mjere da je kultura postala i kult. Tako je lako prepoznati još uvijek u ljudima našega vremena ljubav prema radu, zemlji i kruhu.

Kruh je u mnogim religijama sastojak religioznih i sakralnih blagovanja, simbol održanja života. U staroegipatskoj religiji kruh su prinosili bogovima i darivali ga pokojnicima kao popudbinu za drugi svijet. U grčkoj religiji kruh je bio obogotovoren u božici poljodjelstva u Demetri. U Starom Zavjetu su za Blagdana beskvasnih kruhova Bogu prinosili kruh od prvina žetvenih plodova, a Bog je svom narodu u pustinji pustio manu s neba. U Novom Zavjetu Krist je toj simbolici dao novo značenje. »Ja sam kruh života. Tko dolazi k meni sigurno neće ogladnjati«. Na Posljednjoj večeri kruh je bio znak njegove žrtve na križu: »Ovo je tijelo moje koje se za vas daje. Ovo činite meni na spomen«. U kršćanskoj euharistiji kruh je (uz vino) žrtveni prinos, koji nakon pretvorbe postaje vidljivim znakom Kristove prisutnosti. U katoličkoj liturgiji upotrebljava se beskvasni, a u pravoslavnoj kvasni kruh.

Tako je dakle Dužijanca događaj rada, kulture i kruha. U tim slavljenjima, simbolima i obredima dajemo ono što tom danu i događaju najvrjednije i najljepše pristoji. No, sve je to samo vanjska manifestacija ako i prilikom ove Dužijance ne premislimo i promislimo u svom srcu naš vlastiti stav prema radu: jesmo li radini, jesmo li poštenu u radu, jesmo li pravedni prema drugima i da li znamo cijeniti svoj i tuđi rad? Ako toga razmišljanja nema, onda smo puki promatrači, a ne ljudi koji slave Dužijancu. Jednako tako je i prilika hraniti svoj kulturni kutak novim viđenjima, spoznajama, doživljajima. Disati punim plućima. Svjesno i ponosno. A tek kruh? Što on znači na našim stolovima? Što u našim rukama? I konačno što na našim oltarima? Neka je blagoslovljen rad, kruh a nadasve Bog koji nam daje duh da možemo slaviti rad i kruh. ■

Poticaj za utemeljenje reprezentativne godišnje manifestacije srijemskih Hrvata

Inicijativa radi očuvanja identiteta

Utemeljenjem manifestacije činit će se dobro svome narodu, a takvom manifestacijom srijemski Hrvati predstaviti će se i svome okruženju kao zrela i organizirana zajednica, istakao Vladimir Bošnjak, vijećnik Hrvatskog nacionalnog vijeća

Inicijativni sastanak radi utemeljenja godišnje manifestacije srijemskih Hrvata održan je 31. srpnja u Vikarijatu srijemskom, u rezidenciji biskupa đakovačko-srijemskog mons. Đure Gašparovića u Petrovaradinu. Sastanak je održan na inicijativu vijećnika Hrvatskog nacionalnog vijeća Vladimira Bošnjaka.

Na sastanku su prisustvovali predstavnici HKPD »Stjepan Radić« iz Slankamena, HKPD »Tomislav« iz Golubina, HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina i HKC »Srijem« iz Srijemske Mitrovice, kao i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća mr. Josip Ivanović i dopredsjednici HNV-a mr. Mato Groznica, Branko Horvat, Josip Pekanović, Stipan Šimunov, te tajnik HNV-a Ladišlav Suknović i predsjednik Odbora za kulturu HNV-a Stipan Stipić. Na sastanku svoje predstavnike nisu imali HKPD »Matija Gubec« iz Rume i »Hrvatska čitaonica« iz Zemuna.

INICIJATIVA IZ SRIJEMA: Inicijativni sastanak otvorio je Vladimir Bošnjak koji se zahvalio mons. Đuri Gašparoviću što je i ovoga puta veliku otvorenost otvorio vrata svoga doma i omogućio da se jedna plemenita ideja počne provoditi u djelo, a potom je izložio najvažnije činjenice koje su dovele do pokretanja ove inicijative.

»Odbor za kulturu Hrvatskog nacionalnog vijeća je radno tijelo koje ima zadaću pratiti stanje u kulturi hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji i Crnoj Gori, te predlagati Izvršnom odboru Vijeća određene mjere iz djelokruga svoga rada. Na sjednici Odbora održanoj 3. srpnja ove godine u Subotici, na inicijativu iz Srijema, Odbor je uvrstio među prioritete na području kulture upravo ono o čemu ćemo danas govoriti, a to je osmišljavanje reprezentativne godišnje manifestacije srijemskih Hrvata. Za pokretanje željene manifestacije glavninu materijalnih sredstava očekujemo od naše matične države, Republike Hrvatske, a kako bi se do tih sredstava moglo

doći, moramo biti uvršteni u redoviti program Vijeća kao prioritetna tradicionalna manifestacija. To znači da bi dužnosnici Izvršnog odbora HNV-a po donošenju odluke o manifestaciji predložili našu nakanu resornim ministarstvima u Republici Hrvatskoj vrlo brzo, zbog toga što se prijedlog državnoga

mons. Đuro Gašparović, nakon čega je Mato Groznica rekao kako je svaki pionirski put težak, ali se mora naći jasan koncept godišnje manifestacije, u okviru koje ni jedno kulturno umjetničko društvo ne smije biti zaboravljeno.

Na sastanku je prisustvovao i župnik iz Petrovaradina Marko Kljajić, koji je rekao kako se hrvatska zajednica u Srijemu oduvijek okupljala oko Crkve, a svećenici su uvijek davali podršku za kulturne manifestacije kojima se iskazuje podrijetlo i uljudba. Utemeljenje godišnje manifestacije srijemskih Hrvata podržao je i predsjednik HNV-a Josip Ivanović, koji je istaknuo kako Vijeće podržava sve napore da se hrvatska manjinska zajednica ojača i želio da Srijem ima veliku godišnju manifestaciju, nakon čega je Mato

Mr. Mato Groznica i Vladimir Bošnjak

proračuna Republike Hrvatske za iduću godinu definira već u studenom. Imamo uvjerenja iz Izvršnog odbora HNV-a kako će sve učiniti da se i za nas Srijemce osiguraju sredstva za našu prvu manifestaciju takvog profila, a podrazumijeva se kako će najveći dio obveza izvršavati entuzijasti iz Srijema. Također, očekujemo pomoć i od domicilne države, rekao je Vladimir Bošnjak, i istaknuo kako će se utemeljenjem manifestacije činiti dobro svome narodu, a takvom manifestacijom srijemski Hrvati predstaviti će se i svome okruženju kao zrela i organizirana zajednica.

PODRŠKA ZA UTEMELJENJE MANIFESTACIJE: Domaćin sastanka mons. Đuro Gašparović izrazio je čvrstu podršku za ostvarivanje ideje o utemeljenju godišnje manifestacije srijemskih Hrvata. »Neke događaje moramo započeti i oživjeti, a utemeljenjem godišnje manifestacije srijemski Hrvati će predstaviti bogatstvo svoje kulturne baštine. Potrebna nam je jedna posebna, centralna manifestacija u koju će biti uključena sva kulturno umjetnička društva srijemskih Hrvata«, rekao je

Groznica predložio da ideja o utemeljenju godišnje manifestacije prođe kroz upravne odbore svih srijemskih kulturno umjetničkih društava i udruga, kako bi se potom donijela konačna odluka. Takvu inicijativu podržao je i Josip Ivanović: »Mora se svim srijemskim udrugama i kulturno umjetničkim društvima poslati materijal s ovoga sastanka kako bi se o inicijativi diskutiralo na pravnim tijelima i onda će godišnja manifestacija srijemskih Hrvata biti utemeljena voljom zajednice«, rekao je Ivanović, dok je Branko Horvat istaknuo kako manifestacija mora prezentirati kulturu i podrijetlo, a ne smije se dozvoliti nikakav upliv onoga što se naziva kič.

Na koncu sastanka odlučeno je da se materijal o inicijativi utemeljenja godišnje manifestacije srijemskih Hrvata pošalje svim srijemskim udrugama i kulturno umjetničkim društvima, a novi sastanak zakazan je za 3. rujna, kada bi se trebao konstituirati Inicijativni odbor godišnje manifestacije srijemskih Hrvata.

Z. Sarić

Nagrađen film Ivana Ivkovića Ivandekića »Klapim«

Kratkometražni film autora Ivana Ivkovića Ivandekića »Klapim« osvojio je Veliku nagradu (Grand prix) na upravo održanom Međunarodnom festivalu amaterskog filma u Omoljici kraj Pančeva. Bajmočanin Ivan Ivković Ivandekić dobio je još dvije nagrade na ovom festivalu, za režiju i scenarij filma »Klapim«, dok je za montažu filma nagrađen Zvonimir Sudarević koji je bio i snimatelj ovoga filma, a Biserka Jaramazović je dobila nagradu Zlatan prsten za najbolju žensku ulogu koju je ostvarila u filmu »Klapim«.

Film »Plašitelj kormorana« repriziran na programu HRT

Repriza dokumentarnog filma »Plašitelj kormorana« redatelja Branka Ištvančića, rodnom iz Tavankuta, koji živi i radi u Zagrebu, emitirana je na programu HRT1 3. kolovoza. Dokumentarni film »Plašitelj kormorana« snimljen je prije nekoliko godina u produkciji HRT-a. Ovaj film naišao je na iznenađujući interes publike i nepodijeljeno odobravanje struke i kritike. »Plašitelj kormorana« vlasnik je Velike nagrade (Grand prix) Dana hrvatskog filma i Oktavijana za najbolji dokumentarni film 1998. godine. Film je crno-humoristična priča o ljudima koji se bave vrlo neobičnim poslom plašenja i rastjerivanja ptica koje nanose velike štete uzgoju riba u ribnjacima. »Plašitelj kormorana« naizgled tematizira jedan posve rubni problem, ali se kroz njega prelama mnoštvo ključnih problema aktualne zbilje.

Etnološki filmovi u Zavičajnoj galeriji dr. Vinko Perčić

U okviru »III. Interetno festivala« održat će se 10. kolovoza projekcija kratkih etnoloških filmova Csille Fejős i Rajka Ljubića u subotičkoj Zavičajnoj galeriji dr. Vinko Perčić.

U Pučišćima radionica narodnih nošnji

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika i zagrebačke Posudionice i radionice narodnih nošnji u Pučišćima na Braču održava se Radionica izrade i restauracije hrvatskih narodnih nošnji i tradicijskih tekstilnih vještina – Hrvatsko narodno ruho. Pedesetak polaznika iz Austrije, Njemačke, BiH, Vojvodine, SAD-a i Hrvatske sudjeluju od 2. do 14. kolovoza u početnoj i naprednoj radionici. Taj projekt Hrvatske matice iseljenika koji se održava drugi put, vodi Josip Forijan. Radionica izrade hrvatskih narodnih nošnji i tradicijskih tekstilnih vještina zamišljena je kao praktična radionica, višednevni tečaj na kojem će polaznici usvajati temeljna znanja o izradi narodnih nošnji, te raznovrsnim načinima njihova ukrašavanja tradicijskim tekstilnim tehnikama. Radionica je namijenjena kostimografima, umjetničkim voditeljima, garderobijerima i plesačima folklornih ansambala, te onima koji se zanimaju za narodne nošnje i tradicijsko tekstilno rukotvorstvo.

»Change fest« u Somboru

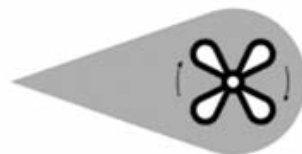
Ovog ljeta će Somborci, kao i svi ljubitelji moderne glazbe, moći uživati na drugom »Change festu« koji će se održati 6 i 7 kolovoza u urbanom aqua-ambijentu somborskog kupališta »Štrand«. Prva večer se priređuje za ljubitelje 'žive' svirke, a među ostalima nastupit će sastavi Out, Prljavi inspektor Blaža, Generacija 5, CIA, dok će ljubitelji techno-zvuka uživati u drugoj večeri kada će ih zabavljati DJ Ant, DJ Dee, DJ Fv iz Londona i drugi. Cijena ulaznice za jednu večer iznosi 199 dinara, a bit će osigurana i besplatna autobusna linija koja će saobraćati na relaciji hotel »Sloboda« – »Štrand« od 21 do 6 sati ujutro.

Z. G.

Nagradu Amnesty Internationala dobio film »Goblen«

Amnesty International je na filmskom festivalu u Motovunu 30. srpnja međunarodnu filmsku nagradu za najbolji kratkometražni ili dugometražni film s ljudsko-prav-

MOTOVUN
FILM
FESTIVAL
6.

nom tematikom dodijelio kratkom filmu »Goblen« redatelja Bojana Vuletića iz SiCG. Nagradu je uručila direktorica Amnesty Internationala Hrvatske Milena Beader.

Retrospektivna izložba slika u Petrovaradinu, autorice Irene Paličko

Slike koje zrače duševnim mirom

Izlažući slike Irene Paličko u novom multimedijalnom galerijskom prostoru, petrovaradinsko Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Jelačić« označilo je 30. srpnja početak svoga rada

U novouređenom galerijskom prostoru u sklopu nekadašnjeg isusovačkoga samostana a danas Župne crkve svetoga Jurja, u organizaciji Hrvatskoga kulturno prosvjetnog društva »Jelačić« iz Petrovaradina, slike je izložila *Irena Paličko*.

Premda je talent otkrila već u školskoj dobi, slikarstvom se ta Petrovaradinka, diplomirana ekonomistica, bavi tek nakon umirovljenja 1991. godine. Članica je Udruženja likovnih stvaralaca Novoga Sada na čijim izložbama redovno izlaže, a imala je i nekoliko samostalnih izložbi. Izlagala je i u inozemstvu te sudjelovala svojim slikama na mnogim izložbama humanitarnoga karaktera.

POČETAK RADA HKPD »JELAČIĆ«: Otvarajući izložbu Irene Paličko, predstavnik HKPD »Jelačić« *Josip Pokas* rekao je kako je ovo početak rada Društva, prve udruge Hrvata u Petrovaradinu nakon 70 godina sustavnoga zatiranja društvenoga života Hrvata u ovom srijemskom gradu. Otvaranje izložbe, nastavio je *Josip Pokas*, kao i ostale aktivnosti Društva, ujedno su i prigoda da se Hrvati druže, izmjenjuju iskustva te da se širi hrvatska kultura.

PORTRETI, PEJZAŽI I RELIGIOZNI MOTIVI: Treća je životna dob, rekla je autorica, razdoblje nove afirmacije, afirmacije protkane iskustvom i samospoznajom, koja je uzrokovala, dodat ćemo, nizom odličnih slika koje zrače senzibilitetom autorice, ali i njenim duševnim mirom i već rečenom samospoznajom. Izloženo je 17 slika nastalih u proteklih desetak godina. Osim onih slikanih temperom, koje su nastale u prvoj fazi autoričina opusa, ona je izložila i neko-

Irena Paličko

liko ulja na platnu i lesonitu. Uz nekoliko vrlo uspješnih portreta, kao što je »Petrovaradinski tamburaš« ili pomalo dadaistički naslikan dječčić koji se valja u slami – slika je nazvana »Radost u dječjem oku«, slikarica je odabrala i nekoliko impresionističkih pejzaža te slika s religioznim motivima.

Izložba se može posjetiti do 7. kolovoza. Valja istaknuti da je pedesetak nazočnih u ovom galerijskom prostoru zabavljao orkestar HKPD »Jelačić« te da su tijekom večeri izložbu posjetili mnogi prolaznici, kao i predstavnici Srpske pravoslavne crkve.

Zdenko Samaržija

Václav Anton (1850.-1917.)

Václav Anton, operni pjevač, dramski glumac i redatelj rođen je 16. svibnja 1850. godine u Plzenu, a preminuo je 18. veljače 1917. u Zagrebu. Završivši građansku školu u rodnom gradu, učio je pjevanje u Plzenu i na Konzervatoriju u Pragu. Kazališnu djelatnost započeo je kao operni i operetni pjevač u Plzenu i Pragu 1871. U Zagrebu djeluje od 1873. godine, a postavljen je za redatelja zagrebačke Opere i operete 1881. Predavao je mimiku u školi Narodnoga zemaljskoga glazbenog zavoda (od 1883.). Bio je koralist u zagrebačkoj katedrali, a imao je i privatnu glumačku školu u Zagrebu. Umro je 1909. godine.

Tumačio je osobito uspješno operne uloge: *Levi* (I. Zajc »Nikola Šubić Zrinski«), *Valentin* (Ch. Gounod »Faust«), *Marullo* (G. Verdi »Rigoletto«), a nastupao je i u operetama I. Zajca, J. Offenbacha, J. Straussa i K. Zellera. Kao dramski komičar nastupao je u klasičnim komedijama. Bio je *Shakespeareov* Caius (»Vesele žene windsorske«), *Tranio* (»Ukročena goropadnica«), te *Molierov* Jacques (»Škrtač«), *Mascarille* (»Kačiperke«) i *Scapin* (»Scapinove spletke«). Václav Anton bio je za-pažen kao dramski i operni redatelj, povremeno je bio plesač, koreograf te scenograf. Svestrana umjetnost pjevača-glumca osigurala mu je veliku popularnost kod zagrebačke publike, u početku među operetnim i opernim slušateljstvom, a potom kod ljubitelja komedija.

Galerija-Suvenirnica Subotica

Visoki stupanj etnokulture grada

*Očuvanje tradicije i kulture žitelja ovoga grada * Pokazala se potreba za raznim gradskim suvenirima * Otvaranjem Suvenirnice obogaćena je turistička ponuda*

Prošle godine 1. rujna, na Dan grada Subotice, ispod Gradske kuće u Subotici otvorena je Galerija-Suvenirnica. Lokalna samouprava, odnosno Izvršni odbor SO na čelu s predsjednikom *Árpádom Pappom*, donio je odluku da se taj prostor iskoristi za gradsku Galeriju-Suvenirnicu.

Već duži period ta ideja je osmišljavana, ali ona se ostvarila tek prošle godine. Tada se za kratko vrijeme renovirala ova prostorija i dobila je ime Galerija-Suvenirnica. Glavni cilj ove Galerije jest očuvanje tradicije i kulture žitelja ovoga grada.

Galerijski prostor

TRADICIJA ZA BUDUĆNOST: »Sam naziv, Galerija-Suvenirnica, govori o tome kako naš grad želi prikazati, kako sugrađanima tako i svima onima koji dolaze u Suboticu ili na Palić, našu kulturu i bogatstvo kulturne baštine. Otvaranjem Suvenirnice obogaćena je turistička ponuda našeg grada«, kaže *Dejan Kovač* koji je uposlen u ovoj Galeriji. Galerija sama po sebi ima galerijsku funkciju, tu se održavaju izložbe raznih umjetnika, prvenstveno umjetnika amatera. Suvenirnica je prvenstveno zamišljena tako da se u njoj nađu slike i rado-vi od slame, da to bude poseban suvenir ovoga grada.

»Svima je poznato da su naše slamarke jedinstvene u Euro-pi. I u drugim krajevima žene se bave slamarstvom, ali ne na ovakav način i ne na temu koja nam je svima dobro poznata. Grad je dužan prikazati slamarstvo na najbolji način u ovoj Galeriji, jer slamarke to zaslužuju. Želja nam je da rad naših slamarki 365 dana u godini bude prisutan u našoj Galeriji«, kaže *Dejan Kovač*.

Pokraj toga, pokazala se potreba i za ostalim suvenirima, raznih oblika, te u Galeriji– Suvenirnici sada već ima raznih predmeta, od različitih materijala. Jedna od zanimljivosti jesu i predmeti od kukuruzovine. Nadalje, tu su i knjige iz oblasti kulture, etnologije i povijesti Subotice. Knjige zastupljene u Suvenirnici su na srpskom, hrvatskom i mađarskom jeziku. Zastupljena je i glazba koja je vezana za ovo podneblje. Ka-

ko nam je rekao *Dejan Kovač*, imaju posebnih i rijetkih predmeta koji uvijek nekog privuku, kao i neke stare etnološke predmete.

SURADNJA: »Gradski muzej je veoma zainteresiran za ovaj prostor i puno pomaže Galeriji«, naglašava *Dejan Kovač*. »Osobe koje vode Galeriju uglavnom su etnolozi i povjesničari umjetnosti. Ne postoji mogućnost da svatko izlaže ono što želi, nego predmeti moraju proći određenu komisiju. Sve su to pokazatelji da u Subotici postoji visok stupanj kulture i etnokulture grada, kao i međusobne suradnje koja postoji između Gradskog muzeja i Galerije. U zajedničkom planu s Gradskim muzejom postoji želja da se sugrađani i gosti upoznaju s povijesti grada i ovoga prostora. U Galeriji su izloženim radovima i djelima zastupljene sve nacionalnosti čiji pripadnici žive u gradu. U cilju nam je da Galerija prezentira sve etničke zajednice, jer je Subotica poznata kao multietnički grad. Tu imamo mogućnost prikazati povijest kulturnog naslijeđa svih naroda koji žive u našem gradu. Gradski muzej i Galerija žele zajedno nastupati u prikazu svega onoga što posjeduje Gradski muzej, i ne samo muzej nego i svi naši sugrađani. Galerija poziva sve one koji još uvijek imaju starih stvari, da sudjeluju u toj ideji, jer svi mi želimo sačuvati našu tradiciju i vrednote naših predaka. Takva mogućnost suradnje sa sugrađanima je moguća i vrata su svima otvorena, to je bit ove Galerije. Kroz takve predmete stranci bolje upoznaju našu kulturu, naše običaje i vrijednosti«, kaže *Dejan Kovač*.

Dejan Kovač je inače i zaljubljenik aranžiranja izloga, te se ovom prilikom i on natječe s ostalim aranžerima izloga uoči centralne proslave »Dužijanica 2004.«. »Meni je čast da mogu pod Gradskom kućom i u ovoj Galeriji aranžirati izlog. Urađena su dva simbolična izloga, a sugrađani će dati svoje kritike ili pohvale«, kaže *Kovač*.

Željka Vukov

Dejan Kovač aranžira izlog

Izložba slika članova Likovnog odjela Matice hrvatske Subotica

Privrženost ravnici

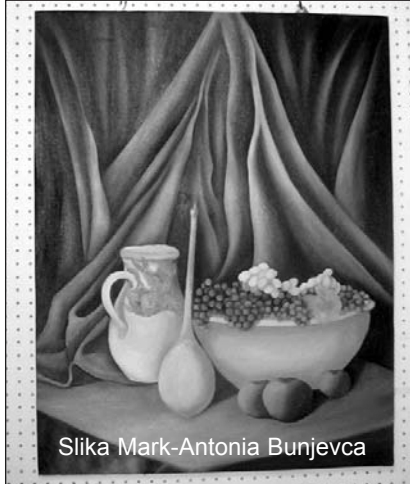
U Gradskoj knjižnici, u Subotici, 3. kolovoza otvorena je izložba likovnih radova članova Matice hrvatske. Ovo je deveta izložba po redu, koja se svake godine organizira pred proslavu žetvenih svečanosti »Dužiiianca«.

Izložbu je otvorio predsjednik Matice hrvatske Subotica *prof. Stipan Stantić*, a na otvaranju su govorili i predsjednik likovnog odjela *Mark-Antonio Bunjevac*, počasna predsjednica Matice *Viktorija Grunčić*, kao i likovni umjetnik *Mile Tasić*.

SLJEDEĆE GODINE JUBILEJ:

Sve nazočne je pozdravio predsjednik Likovnog odjela Matice hrvatske Mark-Antonio Bunjevac, a potom je počasna predsjednica Matice hrvatske Viktorija Grunčić među ostalim rekla: »Sretna sam zato što smo devet godina provodili ovako lijepe susrete, što ste nam bili oslonac u našem radu i zato svakog posebno pozdravljam. Zahvaljujem na dugogodišnjoj suradnji. I danas, kao i prethodnih godina želimo uživati u umjetnosti, u lijepim slikama. Svima zahvaljujem na svemu, posebno upravnom odboru Matice hrvatske koji me imenovao počasnom predsjednicom. Za mene je to velika čast i osobito priznanje«.

Nakon Viktorije Grunčić, slijedio je kritički osvrt o postavci izložbe. »Sljedeće godine bit će jubilej ove izložbe, deseta godina kako se izložba članova Likovnog odjela Matice hrvatske tradicionalno organizira u vrijeme žetvenih svečanosti. Taj uspjeh na njivama je na neki način praćen i ovom izložbom i upornošću umjetnika. Kada govorimo

Slika Mark-Antonia Bunjevca

o razvoju, moramo reći kako je uspon svakako primjetan, raduje me što je na čelu ovog odjela mladi čovjek, kojem treba dati podršku. Izloženi eksponati potvrđuju našu privrženost ravnici, i uglavnom dominiraju, u velikoj mjeri, teme ravnice. Tehnika kojom su rađene slike uglavnom je pastel, ulje na platnu i akvarel. Čestitke svim umjetnicima», rekao je u svom obraćanju likovni umjetnik Mile Tasić.

Umetnici koji izlažu na ovoj izložbi su: *Cila Bajić, Borbála Bicskei, Mark-Antonio Bunjevac, Annamária Kákonyi Dégi, Marica Horvacki, Žuzana Juhas Vranić, Lozika Lilion, Kata Stipančević Šetrov, Kata Szelesi i Ruža Tumbas*. Svi zaineteresirani ovu izložbu likovnih radova mogu pogledati radnim danima, svako prije podne do 14. kolovoza, kada će izložba biti zatvorena.

Ž. V.

Mile Tasić, Viktorija Grunčić i Stipan Stantić

IZ ANTOLOGIJE POEZIJE BUNJEVAČKIH HRVATA

Mirko Pavić

OD NEMILOG POHARANJA U SLOVINSKOJ

Kad se turska vojska uzmolžaše,
I po daljnji misti svud haraše,
Pošav ona u države gornje,
Poče žarit kraljevine doljnje.
Kad u varoš dođe Šarengradski
Siloviti vezir janjičarski
Razljuti se, i počne harati,
Štogođ nađe pod sablju metati,
Ufativši oni poglavnoga
Manastira mista rečenoga,
Uzamši ga, kožu mu sadriše,
Gdi lločka tad kapija biše.
A vikara na kolac metniše,
I ostale fratre sve smakniše.
Dva psetanca povelika tada
Manastira rečenoga grada,
Ti novinu veoma žalosnu
Otidoše prikazat u Bosnu.
Tri su dana oni putovali,
Dok novinu nisu prikazali.
Tri dni terčeć po šumi i pisku,
I stigavši u selo Sutinsku
Gdi poglavar od države biše,
Stvar nemilu njemu navistiše.
Okolo njega žalosno lajeći,
Domaćine vlastite žaleći.
Rasuše se i ljudi što kuda,
Utekavši u šume i berda.
Ondi dugo u strahu živiše,
I zatime natrag se vratiše,
Zafališe Bogu privičnjemu,
Na kućištu svojem priašnjemu.

U drugoj polovini 18. stoljeća u književnosti bačkih Hrvata imamo dva pjesnika franjevca – *Mirka Pavića* i *Grgura Peštalica*. Mirko Pavić (1716.-1780.) rodom je iz ugledne obitelji u Budimu, gdje je završio teologiju. Postavši prvo propovjednik u Beču, kao profesor predaje u Baji i Budimu, ali istodobno nastavlja književno-prosvjetnu tradiciju franjeva na uređivanju »Ilirskog kalendara«
do 1755. do 1780. godine u Budimu. Svojim brojnim izvornim djelima Pavić postaje najplodniji hrvatski pisac u 18. stoljeću. ■

Josu Dulić

Eržika Dulić

Bračni par Dulić, garderobijeri u HKC »Bunjevačko kolo«

Ljubav prema nošnji, prije svega

Osim bunjevačke nošnje i nošnje iz Hrvatske, »Bunjevačko kolo« u svom fundusu ima i nošnju drugih naroda – nošnju iz Mađarske, Srbije, Crne Gore, Slovenije, Ukrajine i druge

Malo je onih koji se bave nošnjom našega naroda. Oni koji to čine, pravi su zaljubljenici u svoj posao. Svako kulturno-umjetničko društvo ima svoju garderobu, svoju nošnju, koja zahtijeva redovito održavanje i uređivanje.

Tako i Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo« ima svoje garderobijere, ljude koji brinu o fundusu nošnje koja je u vlasništvu Centra. Svi oni koji su bar nekada kročili u »Bunjevačko kolo«, mogli su upoznati *Eržiku i Josu Dulić*, bračni par koji je zadužen za nošnju.

DVADESET GODINA S NOŠNJOM: Teta Eržika i bač Josu, kako ih mladi zovu, ovaj posao rade već 20 godina. »Počeo sam igrati u Kulturno-umjetničkom društvu 'Bratstvo i jedinstvo' 1952. godine. Dvije godine kasnije prešao sam u prvi ansambl i igrao do 1973. godine. Od 1973. do 1983. godine bio sam ravnatelj folklor. Imali smo koreografa, a ja sam održavao i skrbio o svemu drugome. Kada sam 1983. godine prestao raditi u tom Društvu, suprug i ja počeli smo raditi u 'Bunjevačkom kolu', kaže Josu Dulić.

»Kada smo napustili folklor bilo je teško. Počeli smo dolaziti u 'Kolo' i tu smo igrali kao veterani. U međuvremenu se u ondašnjem Društvu javila potreba za garderobom i tako je sve počelo. U početku nije bilo lako, jer nismo poz-

navali svu nošnju«, priča nam teta Eržika. Puni 20 godina ovaj bračni par vodi brigu o nošnji. Za pranje i glačanje nekada su bile zadužene žene koje su radile u »Kolu«, a Eržika i Josu Dulić su imali dužnost pregledati nošnju, voditi brigu da nešto ne nedostaje, izdaval su nošnju i primali je nazad.

Članovi nove uprave u »Bunjevačkom kolu« 90-tih godina, zamolili su ih da oni počnu i prati i glačati nošnju. Od tada oni rade sve poslove koji su vezani za održavanje i uređivanje nošnje. U fundusu »Bunjevačkog kola«, kako kaže Josu Dulić, ima oko 20 lioniskih svila, a isto tako i kumaša. Šlinga ima najveći broj. Nošnji ima i raznih veličina, kako za najmlađe članove, tako i za odrasle. Svu tu nošnju nije moguće koristiti, jer ima mali broj pod-sukanja, turnira, košulja i drugih sitnica bez kojih se ne može. Pored ženske nošnje zastupljena je i muška nošnja koja je ove godine obogaćena sa sašivenim muškim čakširama.

BOGATSTVO RAZLIČITOSTI: Osim bunjevačke nošnje i nošnje iz Hrvatske, »Bunjevačko kolo« u svom fundusu ima i nošnju drugih naroda – nošnju iz Mađarske, Srbije, Crne Gore, Slovenije, Ukrajine i druge. Nedavno je od matične domovine, Republike Hrvatske, dobivena nošnja za plesove iz Baranje. Često se dogodi, da nemaju svu potrebnu nošnju za određenu kore-

ografiju, pa se kombinira iz fundusa koji postoji. Dječja nošnja je također sastavni dio fundusa. No, kako kaže bač Josu, postoji veliki problem oko obuće, posebno za žensku nošnju. Još jedan problem jesu zvečke, koje idu na muške čizme, a kojih nema zbog nedostatka novca.

Budući da »Bunjevačko kolo« ima veliki fundus nošnje, sav posao ne bi mogla obavljati jedna osoba, posebno u vrijeme kada je u tijeku proslava »Dužijance« i kada ima posla više nego obično. Bač Josu vodi brigu o muškoj nošnji, no često pomaže teta Eržiki i oko ženske, jer nje ima mnogo više.

»Ljubav prema folkloru potječe iz mladih dana, te se ta ljubav proširila i na ljubav prema nošnji. To je spoj ljubavi prema igranju i nošnji. Jednostavno, to je zaraza, ne možeš ostaviti tako lako. Pored nošnje zanimljivo je i interesantno raditi s mladim ljudima i to je ono što me privlači i daje mi snage da radim ovaj posao«, kaže bač Josu. »Često nam je teško, no još uvijek mi je žao kada ne mogu doći«, rekla je teta Eržika. Ove godine, kako je rekla, obitelj Dulić imala je puno posla, jer je bilo i puno nastupa.

O našoj nošnji malo tko brine i malo tko radi na njenom očuvanju, i upravo bi na tome trebalo angažirati više ljudi.

Željka Vukov

Petrovaradinska promocija knjige Marka Kljajića »Sveti Juraj u Petrovaradinu«

Knjiga koji vrvi povijesnim vrelima

Osim što je skinuo one graditeljske i duhovne slojeve i uspješno ih predočio, autor je ovom knjigom napravio korak k sintezi civilizacije Hrvata na ovom području, rekao je recenzent Zdenko Samaržija

Sudionici i domaćin promocije
mons. Đuro Gašparović

Promocija knjige Marka Kljajića »Sveti Juraj u Petrovaradinu« održana je 31. srpnja u Vikarijatu srijemskom, u rezidenciji biskupa đakovačko-srijemskog mons. Đure Gašparovića u Petrovaradinu pod pokroviteljstvom Hrvatskog kulturno prosvjetnog društva »Jelačić« iz ovoga mjesta na Dunavu. Na promociji su uz autora sudjelovali i recenzenti knjige Zdenko Samaržija i Tomislav Bašić Palaković, dok je voditelj programa bio jedan od potpredsjednika HKPD »Jelačić« Davor Martinčić.

Na početku programa, domaćin ove promocije mons. Đuro Gašparović, pozdravio je ispred HKPD »Jelačić« brojnu publiku i sudionike programa, a skupu se obratio i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća mr. Josip Ivanović, koji je tom prigodom istaknuo kako HNV želi pomagati rad svih hrvatskih udruga u Vojvodini, dok je o autoru knjige vlč. Marku Kljajiću rekao kako je on »čovjek koji svojim knjigama daje svjedočanstvo o povijesti, kulturi, ali i o stradanju hrvatske manjinske nacionalne zajednice na ovim prostorima«.

Na promociji su pored predsjednika Vijeća mr. Ivanovića, prisustvovali i do predsjednici HNV-a mr. Mato Groznica, Branko Horvat, Josip Pekanović i Stipan Šimunov, kao i tajnik Vijeća Ladislav Suknović i predsjednik Odbora za kulturu HNV-a Stipan Stipić.

O POVIJESNIM PRILIKAMA I GRADNJI CRKVE:

Program promocije se nastavio glazbenom točkom. Đuro Rajković je na klaviru odsvirao i otpjevao pjesmu opata Ilije Okrugića (1827.-1897.) »Domovina slatko milovanje« koju je harmonizirao Stanislav Preprek, nakon čega je Davor Martinčić govorio o autoru knjige i povijesti Petrovaradina. »Vlč. Marko Kljajić župnik je Župe svetog Roka i svetog Jurja u Petrovaradinu već devetnaest godina, a suupravitelj je svetišta Gospe Tekijske, najvećeg okupljališta katolika na ovim srijemskim prostorima. Vlč. Kljajić posvetio se među ostalim i izučavanju povijesti Petrovardina i rezultat tog njegovog rada je knjiga 'Sveti Juraj u Petrovaradinu', koju promoviramo. Turski prodori u Ugarsku i austrijske zemlje išli su preko Petrovaradina, a nakon što

su Turci 1688. godine napustili srednjeevropsku Petrovaradinsku utvrdu, početak će se raditi na što boljem utvrđivanju Petrovaradina. Prisutni isusovci u Petrovaradinu obavljali su župničke poslove, iako nije postojala župa. Treba reći kako je s isusovcima i franjevcima stizao i narod i tako je nastao Petrovaradin. Isusovci su radili u početku i u svojstvu vojnih kapelana. U to vrijeme ovaj kraj je bio siromašan, ali su isusovci počeli zidati Crkvu svetog Jurja. Starješina Isusovačke misije bio je u to vrijeme otac Ivan Farkaš, a godine 1701. svečano je u Crkvi proslavljeno Ignacijevu, čime je Crkva počela primati župljane«, rekao je Davor Martinčić, a potom je o radu i knjizi vlč. Marka Kljajića govorio recenzent knjige Zdenko Samaržija.

vlč. Marko Kljajić

PREPOZNATLJIV STIL AUTORA:

»Kada mi je vlč. Marko Kljajić rekao da piše o Crkvi svetog Jurja veoma me zainteresirao, jer je ovo povijesno područje terra incognita, dakle neistraženo i nepoznato. Napeto sam se osjećao kada sam dobio rukopis. Počeo sam ga čitati kako bih video je li što ispušteno, ali sam bio prijatno iznenađen, jer nakon

Brojna publika u Vikarijatu srijemskom

nekoliko sati čitanja utvrdio sam kako autor nije ništa propustio. Knjiga vrvi povijesnim vrelima, a autor je uspio prenijeti i onodobni duh vremena kada se crkva gradila, a trebao je silan trud i energija da se ona sagradi, postavi zvon i oltari, kao i da ta crkva dobije onaj štih što ga ima. Ljudi se umaraju, ali nisu klonuli duhom, a sve je to autor uspio prenijeti u svojoj knjizi, koja neće trebati 'popravljenog' izdanje. Marko Kljajić napravio je ovom knjigom 'monumentalnu minijaturu'. I ova knjiga dokazuje kako je stil pisanja Marka Kljajića prepoznatljiv. Osim što je skinuo one graditeljske i duhovne slojeve i uspješno ih predočio, autor je knjigom 'Sveti Juraj u Petrovaradinu' napravio korak k sintezi civilizacije Hrvata na ovom području. Nadam se kako će ovo djelo biti inicijalna kapisla za sve one koji će dalje istraživati o Crkvi svetog Jurja, a također ova knjiga je ujedno i nacrt za svako daljnje istraživanje strukture življenja civilizacije Hrvata u Srijemu», rekao je Zdenko Samardžija i naglasio kako je historiografska djelatnost Marka Kljajića primarno egdottička, jer sve knjige koje je objavio sadrže brojna dokumenta koja su povijesni izvori.

Tako je i u djelu «Sveti Juraj u Petrovaradinu» autor više od polovice knjige posvetio prezentaciji povijesne građe. »Knjiga sadrži obilje podataka iz nepubliciranih izvora, a autor je oteo od zaborava i nekoliko priča koje su veza ne za Crkvu svetog Jurja. Dakle, uz historiografski dio, ova knjiga sadrži i priče o sudbinama Petrovaradinaca ve-

zanih za Crkvu svetog Jurja. Svi oni koji su spomenuti imaju mjesto u kontekstu knjige. U njoj se isprepliću znanstveno, egdottičko i poetičko«, rekao je Zdenko Samardžija.

ŠIROKA PANORAMA DUHOVNE KULTURE: Autor knjige Marko Kljajić rekao je kako smatra da je ovom knjigom odužio svoj dug Petrovaradinu u kojem već dugo živi, a na pitanje mons. Đure Gašparovića kako je uspio spojiti svoj pastoralni rad s onim historiografskim, odgovorio je kako je mnogo radio noću dok je pisao ovu knjigu, a u sakupljanju fototeke Petrovaradina kojeg više nema, pomogli su mu i župljani, a također je sakupio i životom ispričan materijal o sudbinama Petrovaradinaca.

Nakon autora, na promociji je govorio i drugi recenzent knjige Tomislav Bašić Palković, koji je među ostalim rekao ka-

ko se kronike bave poviješću, a Marko Kljajić je ovom knjigom svoju kroničarsku vizuru sveo na sakralni objekt, Crkvu svetog Jurja, objekt koji vrvi događajima koji su situirani u prostor, jer autor je iz vizure sakralnog objekta obuhvatio životnu povijest Petrovaradina. »Pokraj široke panorame duhovne kulture, u knjizi ima mnogo jada i gorčine sadržane u pričama Petrovaradinaca«, rekao je Tomislav Bašić Palković.

Tijekom promocije mr. Mato Groznica je rekao kako je za njega autor knjige vlč. Marko Kljajić uzor, jer živi posvećenim životom, a potom je postavio pitanje o tome koliko je svećenički poziv utjecao na sadržaj knjige. Mišljenje o tome je iznio Zdenko Samardžija, koji je rekao kako je vlč. Kljajić u knjizi dotaknuo i duhovnost i ljudsku muku i graditelje i slikare i u svemu tome je pronašao izuzetnu mjeru, te ga i ovo djelo potvrđuje kao historiografa i egdottičara.

Za riječ se javio i *Petar Mudri*, koji je u ime lokalne samouprave pozdravio izlazak knjige »Sveti Juraj u Petrovaradinu« kao značajan izdavački pothvat, nakon čega je voditelj programa Davor Martinčić pročitao otvoreno pismo od župljana upućeno vlč. Marku Kljajiću, u kojemu mu se župljani zahvaljuju za njegovo pastoralno djelovanje kao župnika u Petrovaradinu, jer vlč. Kljajić uskoro odlazi u Novi Beograd, gdje će djelovati kao župnik u Župi svetog Ivana Kapistrana. Vlč. Kljajić se zahvalio svojim župljanima na otvorenom pismu, a potom je na koncu promocije Đuro Rajković na klaviru odsvirao kompoziciju Isaka Albeniza »Tango«.

Zvonko Sarić

Svećenik, historiograf, publicist i poeta

Vlč. Marko Kljajić rođen je 12. rujna 1950. godine u Jakotini kod Kotor Varoši. Osnovnu školu polazio je u Sokolinama, Topolju, Duboševici i Kneževu, a klasičnu gimnaziju je polazio u Zagrebu na Šalati i Đakovu, gdje je završio filozofsko teološki studij. Nakon ređenja za svećenika u Duboševici i primicije u Sokolinama 1977. godine, bio je kapelan pet godina u Ivankovu, Valpovu, Bošnjacima, Dalju i Erdutu, odakle odlazi na župu Bеооčin i Čerević u Srijemu, a poslije tri godine prelazi u Petrovaradin, gdje do danas djeluje kao župnik župe sv. Roka, sv. Jurja i suupravitelj svetišta Gospe Tekijske. Objavio je 1994. godine zbirku pjesama »U istini trećeg dana«, monografije »Golubinci kroz povijest« i »Slankamen kroz povijest«. Kroniku »Kako je umirao moj narod« objavio je 1996. godine, a zbirku poezije »Getsemanski plodovi duše« 1999. godine. Član je Društva književnika Hrvatske od 1996. godine. ■

HRCKOVA SVEZNALICA

ZAŠTO SE POSTAVLJA STRAŠILO?

Ptice često pozobaju zrna posijana po njivama. Da bi ih uplašili i spriječili u tome, ljudi postavljaju strašila na njive. Jedna motka, stari kaput i šešir, pticama slični na čovjeka, pa se plaše i ne slijeću na njivu.

ZAŠTO PČELE PRAVE MED?

Pčele prikupljaju s cvijeća nektar (cvjetni sok) i polen (cvjetni prah) pa ih odnose u košnicu i tamo od toga prave med i vosak. Pčele ne prave med za nas, nego za sebe i svoje mlade, a također i da se njime prehrane tijekom zime kada nema cvijeća.

Pomozi dupinu da nađe put do mora:

IZ DJEČJIH USTA

- Dvogodišnjak pijući vodu zaključuje:
»Tako je pina (fina) ova voda! Di si kupija (kupila)?«
- »Ja sam kokodil (krokodil), ušim (rušim) kuću! Dušem!«
Dvogodišnjak misli na bajku »Crvenkapica«.
- Dvogodišnjak analizira igračku kravicu:
»Nema to!« (pokazuje na mjesto gdje treba da je vime, te smo zaključili da je u pitanju bik.)

Zabilježila: Stanislava Stantić Prčić

Priradio i ilustrirao: Zoltan Sič

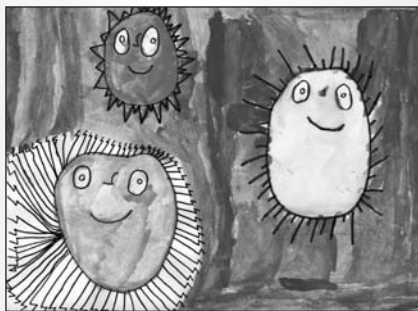
HRCKOVE ZGODE

Crta i piše: Zoltan Sič

Valentina Zvonar, III. a
OŠ »Ivan Goran Kovačić«, Sonta

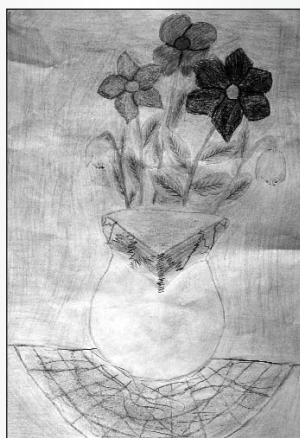

Bojana Jurić, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

DOBROTA JE LIJEPA

Bog nam je uz cijeli svijet dao i dobrotu. Dobrota je nešto najljepše. Bog je htio da mi budemo dobri kao On, da pružamo drugima ljubav, pomoć i ono najljepše, dobrotu. Bog bi želio da smo svi dobri i da smo svi jedna obitelj.

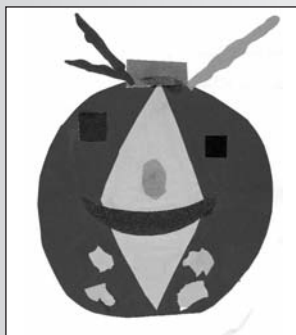
Nastasja Marjanović, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Marina Vidaković Hadnađ, IV. a
OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

Darijan Bačić, III. c
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

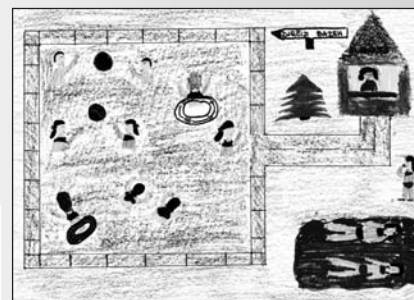

Ana Vojnić Tunić, IV. c
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

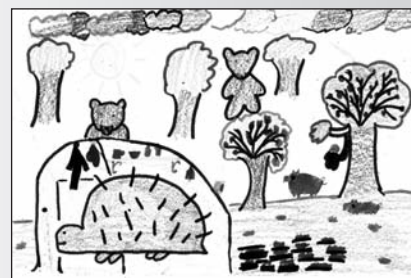
NEŠTO O SEBI

Zovem se Danijel. Veselim se kad' negdje idem. Pomažem tati da pravi auto. U obitelji sam dobar. Volim igrati nogomet. Malo sam škrt. Kada dobijem dar, uvijek sam sretan. Volim kad dobijem peticu. U slobodno vrijeme gledam televizor. Kada tata ne radi, igram igrice. Volim glumca Jamesa Bonda. Drugar mi je Nikola. Dolazi kod mene da se igramo. Najviše volim likovno. Volim na pijesku praviti kuću. Subotom uradim domaću zadaću. U nedjelju idem kod bake i djeda. Volim ići na izlet i na more. Nadam se da ću biti dobar majstor i da ću popravljati automobile.

Danijel Tucić, II. a
OŠ »Matija Gubec«, Tavankut

Ivana Benke, II.
OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

Martina Vujković Lamić, I. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

DOGODILO MI SE...

Išli smo u ZOO vrt. Prvi put s našim razredom smo išli na Palić. Vidjeli smo životinje, a najviše su mi se svidjeli lijepi, mladi lavovi. Pokraj bizona su bili panjevi i tamo smo sjeli. Kada smo kupili sladoled, otišli smo sjesti pored jezera. Prišao nam je pas koji je izgledao kao vuk. Djevojčice iz našeg razreda su bježale, pa smo odveli psa do učiteljica Sanje i Dobrile, a one su mazile psa. Ubrzo smo išli kući.

Patrik Merković, II.
OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

I. Naučimo glavne gradove:

RUSIJA:

JAPAN:

SAD:

SLOVAČKA:

ČEŠKA:

II. Za bilježnicu je plaćeno 12 dinara i još jednu trećinu cijene bilježnice.

Kolika je cijena bilježnice?

III. Brat i sestra su prije 8 godina imali zajedno 8 godina.

Koliko će godina imati zajedno poslije 8 godina?

IV. Broj trideset izrazi trima jednakim brojevima,

koristeći računske operacije.

Zadatke pripremio: Dujo Runje

Bez nje se ne može

Voda

Piše: Dražen Prčić

U sparnim ljetnim danima, kada se borimo s visokim temperaturama i kontinuiranom žeđi, jedino pravo osvježanje može nam donijeti samo voda.

Negazirana ili s dodatkom ugljičnog dioksida, ohlađena ili na sobnoj temperaturi, već kako tko voli, najbolje zadovoljava čovjekovu potrebu za osnovnom tjelesnom tekućinom. Jer bez vode nema ni života.

H₂O: U svojoj biti voda predstavlja tečno stanje dva atoma vodika i jednog atoma kisika, ali je ljudska znanost to uspjela otkriti tek koncem 18. stoljeća. Prvo je britanski kemičar *Henry Cavendish* sintetizirao vodu kombinirajući vodik i zrak, no tek je dvije godine kasnije Francuz *Lavoisier* znanstveno dokazao kako se voda sastoji od dvije komponente. Za današnju, opće poznatu formulu H₂O, najzaslužniji su ipak kemičari Francuz *Guy Lussac* i Njemac *Aleksander von Humboldt*, koji su znanstveno dokazali njen sastav.

Voda je bezukusna i bezbojna tekućina koja ima čak tri agregatna stanja – Tečno, čvrsto (led) i plinovito (para). Na temperaturi od 0 stupnjeva Celzija voda se mrzne i prelazi u čvrsto stanje, dok na

temperaturi od +100 stupnjeva Celzija prelazi u plinovito stanje.

IZVORI VODE: Još od prapočetaka egzistencije na Zemlji, čovjek je shvatio kako mu bez vode nema života. Stoga su ljudske nastambe uvijek, ukoliko je to ikako bilo moguće, građene uz bogate izvore vode koji su dostatno mogli opskrbiti zajednicu. Nažalost, snabdjevenost vodom za piće postoje u budućoj svakodnevici sve veći problem, pogotovu u pustinjskim i krševitim dijelovima planeta.

Česti pogledi u nebo, više žednih nego napitih ljudi, najbolje ilustrira čovjekovu ovisnost od najvećeg planetarnog izvora vode. U sustavu opće poznatog kruženja vode, kiša je najvažniji čimbenik i izvor vode na zemlji. Padalinama iz kišnih oblaka pune se rijeke, potoci, jezera i bunari, iz kojih se pak preradom dobiva čista voda za piće. Istina, postoje i vodene površine iz kojih se direktno može konzumirati voda, ali ih je uslijed sve većeg kemijskog zagađenja prirode sve manje. U starija vremena imati bunar s čistom vodom u svom posjedu značilo je velikim imetkom i opstankom zajednice, jer je dragocjena tekućina iz dubine zemlje, s nekoliko stotina metara, izlazila prirodno filtrirana na površinu i napajala ljude i životinje u njihovom okruženju.

KEMIJSKA PRERADA VODE: Suvremeno društvo i razvoj znanosti pronašli su načina kako da i manje kvalitetnu vodu, koja dolazi iz raznih izvorišta, pretvore i vodu za piće. Djelovanjem klora, koji uspješno ubija brojne štetne bakterije, čovjek danas uspijeva osigurati dovoljne količine potrebne tekućine za svakodnevnu uporabu. Uz to, u područjima koja su okružena velikim količinama slane vode, koristi se i postupak desalinizacije (otklanjanje viška soli), ali ova metoda, zbog svoje tehničke složenosti i potrebnih postrojenja, znatno poskupljuje proizvodnju vode za piće.

SNABDIJEVANJE VODOM: Imajući u vidu da voda ima svoju težinu izraženu u litri kao mjernoj jedinici, čovjek se oduvijek susretao s problemom opskrbe dovoljnim količinama. Voda se nosila u adekvatnim posudama, ali je to predstavljao mukotrpan posao tijekom cijelog dana. Rodonačelnici suvremenog snabdijevanja vodom bili su stari Rimljani koji su još prije nekoliko tisuća godina ustanovili prve primitivne vodovode koji su se pokazali iznimno praktičnim i svrsishodnim. No, okrutno djeluje činjenica da u 21. stoljeću još uvijek ljudima naseljen većinski dio planeta nema regulirano kontinuirano snabdijevanja i opskrbu pitkom vodom. ■

Opres s vodom

Prema brojnim znanstvenim studijama voda bi u budućnosti mogla postati deficitarnom u brojnim dijelovima našeg planeta. Štetnim čovječjim djelovanjem sve više rijeka i jezera je zagađeno kemijskim onečišćenjem, ali se štetnim isparavanjima sve više zagađuju i oblaci iz kojih znaju padati i tzv. kisele kiše.

Ljetni spektakl

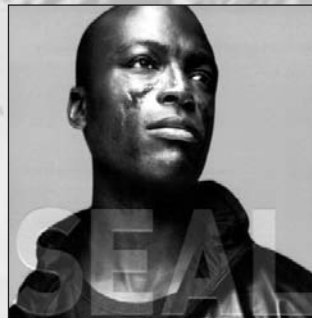

J. K. Rowling očekuje prinovu

Literarna majka najpoznatijeg dječjeg lika današnjice *Harryja Pottera*, J. K. Rowling objavila je kako očekuje treće dijete sa svojim su - prugom *Neilom Murrayom*. Iako u 38. godini života, ova britanska književnica ne boji se nove trudnoće i poroda koji je očekuje, ali je uz to objavila, na radost svih njenih vjernih čitatelja, kako priprema i šestu knjigu iz opusa o malom čarobnjaku.

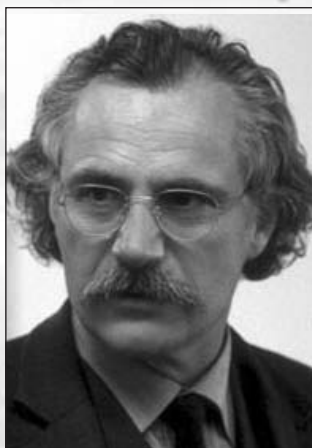
Seal na koncertu u Opatiji

Popularni britanski glazbenik *Seal*, poznat po svojim brojnim hitovima (*Crazy*, *Kiss from a Rose...*), uveselio je preko 3.000 ljudi na opatijskoj Ljetnoj pozornici tijekom svog prošlotjednog koncerta. Iznenađen ljepotom jadranske obale, oduševio se hrvatskim primorjem i zažalio što ju prije nije posjetio. Seal se trenutačno nalazi na velikoj europskoj turneji na kojoj promovira svoj novi album »Seal IV«.

Šerbedžija ponovno na Brijunima

Iako je planirao da ovogodišnje premijerne izvedbe novog komada »Play Beckett« u vlastitoj režiji odigra na jesen u Zagrebu, *Rade Šerbedžija* je odlučio da se ova predstava odigra i na Brijunima u njegovom teatru *Ulysses*. Atraktivno otočje nadomak Pule ipak je neodoljivo svojom prirodnom ljepotom i mogućnošću spoja teatra i nesvakidašnjeg ambijenta.

Ladiću koncesija za golf

Bivši vratar »Vatrenih« *Dražen Ladić* već dugo se bavi golfom, ali je konačnim dobivanjem koncesije za budući teren u Općini Ližnjan ispunio davanu želju da se i u Hrvatskoj napravi atraktivno igralište. Golf je sport turističke budućnosti i Istra, u kojoj će se izgraditi tereni, zasigurno će privući brojne strane goste koji odredište za odmor biraju isključivo na mjestima koja u ponudi imaju ovu igru.

Eros Ramazzotti u Areni

Talijanska pop zvijezda *Eros Ramazzotti* oduševio je 9 tisuća svojih fanova na prošlotjednom koncertu u Pulscoj Areni. Svoje velike hitove poput »Piu bella cosa«, »Un'emozione per sempre« i druge pjevao je skupa s ponesenom publikom, koju je oduševio vrhunskom produkcijom ansambla koji broji 120 ljudi. Na sceni je, uz pjesmu, plesao, valjao se po krevetima iz atraktivne scenog-rafi je, odsvirao jedan solo na bubnjevima i tehnicirao nogometnom loptom nekoliko minuta. Kulminaciju nastupa postigao je silaskom u publiku kojoj je darivao cvijeće.

Svjetsko nogometno prvenstvo beskućnika

Iako bi po svom naslovu ova vijest trebala biti na sportskoj strani, po svojoj nesvakidašnjosti ona zavređuje mjesto u ljetnom spektru. Po drugi puta, poslije austrijskog Graza prošle godine, održano je Svjetsko nogometno prvenstvo beskućnika. Švedski Göteborg ugostio je ove godine nogometaše iz brojnih zemalja koji su poslali svoje reprezentativce koji žive bez stalnog krova nad glavom. Interesantno je kako na ovom prvenstvu igraju skupa s muškarcima i žene, bilo u čisto ženskim ekipama ili mješovitim momčadima. Najljepše od svega je činjenica da je poslije prošlog natjecanja 31 igrač našao posao, a 12 najboljih nogometaša je dobilo ponude iz nogometnih liga.

Uz predstojeće Olimpijske igre u Ateni

Sva hrvatska odličja

Piše: Dražen Prčić

Od prvog nastupa 1992. godine u Barceloni, kao samostalna i suverena država, Hrvatska je uspjela na ljetnim Olimpijskim igrama sa svojim sportašima osvojiti ukupno 7 odličja, od kojih 2 zlatne, 2 srebrne i 3 brončane medalje. Na predstojećim OI u Grčkoj, koje započinju sredinom kolovoza, bilanca odličja mogla bi se uvećati za još koju kolajnu.

Nikolaj Pešalov

Najveća očekivanja usmjerena su na rukometaše, vaterpoliste i veslače, koji su se već »kitili« olimpijskim medaljama, ali i na »individualce« poput najbolje hrvatske skakačice u vis *Blanke Vlašić* i dizača utega *Nikolaja Pešalova* (zlato iz Sidneya)...

ZLATNE MEDALJE: Prvu zlatnu medalju osvojili su rukometaši 1996. godine u Atlanti, kada su posve iznenađujuće baš kao i u Portugalu na SP 2003. pomegli sve protivnike i popeli se na najviši tron. Na sljedećoj Olimpijadi u Sidneyu 2000. dizač utega Pešalov uspio je poći najviše tereta u svojoj disciplini i hrvatsku trobojnicu na najviši jarbol.

Hrvati koji su osvajali odličja za SFRJ

Za bivšu zajedničku državu nekoliko je hrvatskih sportaša osvojilo najvrednija svjetska sportska odličja. Kajakaš i kanuist *Matija Ljubek*, sudjelovao je na 4 Olimpijadi (1976.-1988.) i osvojio 2 zlata i 2 bronce. Plivačica *Đurđica Bjedov* osvojila je 1 zlato i 1 srebro na Olimpijadi 1968. u Meksiku. Boksar *Mate Parlov* okitio se zlatom u Minheni 1972. godine, hrvač *Vlado Lisjak* bio je zlatni 1984. godine u Los Angelesu, dok je stolnotenisač *Zoran Primorac* osvojio srebro 1988. u Seulu.

Ukupni olimpijski saldo

Na svim dosadašnjim ljetnim Olimpijskim igrama hrvatski sportaši su ukupno osvojili 37 odličja od čega 14 zlatnih, 16 srebrnih i 7 brončanih medalja.

SREBRNE MEDALJE: Drugu po vrijednosti i sjaju medalju na OI, Hrvatskoj su donijeli nezaboravni košarkaši 1992. u Barceloni, predvođeni legendarnim *Draženom Petrovićem* u vjerojatno najbo-

Goran Ivaničević

Igor Boraska

Nastupom na prošlim zimskim Olimpijskim igrama (u posadi boba), *Igor Boraska* član brončane posade osmerca sa OI u Sidneyu 2000. godine postao je jedini hrvatski sportaš koji je sudjelovao na obje Olimpijade.

Igor Boraska

ljem finalu svih Olimpijada protiv najjače momčadi svih vremena, »Dream teama 1« predvođenog *Michaelom Jordanom* i *Magicom Johnsonom*. Vaterpolisti su iz Atlante 1996. donijeli još jedno srebro zahvaljujući generaciji *Bukića*, *Šimenca* i ostalih »dupina«.

Prvo zlato

Prvu zlatnu medalju za Jugoslaviju osvojio je 1952. godine, četverac »Gusara« iz Splita u sastavu: *Bonačić*, *Valenta*, *Trojanović* i *Šegović*.

BRONČANE MEDALJE: Dva treća mjesta na pobjedničkom postolju i dvije brončane medalje osvojio je tenisač *Goran Ivaničević* (u singlu i paru s *Goranom Prpićem*) na nezaboravnoj Olimpijadi u Barceloni 1992. godine. Osmerac s kormilom u sastavu: *Franković*, *Francetić*, *Smoljanović*, *Skelin*, *Skelin*, *Čuljak*, *Boraska*, *Vujević* i *Periško*, uspio je dosegnuti broncu na OI u Sidneyu 2000. godine, izborivši se za odličje ispred nekoliko favoriziranih posada koje su računale na sigurnu medalju.

Sportske vijesti

Nogomet

Deportivo čeka Hajduka

Ždrijeb za treće (posljednje) pretkolo Champions Leaguea donio je Hajduku (ukoliko prođe irskog Shelbournea) španjolski Deportivo, momčad koja je prošle godine igrala u polufinalu najprestižnijeg klupskog natjecanja. Crvena zvezda će, prođe li švicarski Young Boys, igrati protiv nizozemskog PSV Eindhoven. Utakmice koje će izravno odlučivati o mjestu u elitnom europskom društvu igraju se 10. i 11. te 24. i 25. kolovoza.

Dinamo protiv Primorja

Zagrebački Dinamo dobio je zadovoljavajućeg protivnika u drugom pretkolu kupa UEFA, momčad slovenskog Primorja, dok je Rijeka izvukla turski Genclerbirligi koji je prošle godine daleko dogurao u ovom najmasovnijem natjecanju europskih klubova. Predstavnici SiCG u kupu UEFA beogradski Partizan i Železnik igrat će protiv rumunjskih momčadi Otelula odnosno Steaue. Utakmice se igraju 12. i 26. kolovoza.

Jedrenje

Longin i Kostov prvaci Europe

Jedriličari Uskoka iz Zadra postali su novi prvaci Europe na neotom završenom prvenstvu starog kontinenta u klasi 420 koje je »jedreno« u Zadru prošlog tjedna, u konkurenciji 83 muške i mješovite posade. Dominiirajući sigurnom »vožnjom« tijekom cijelog natjecanja, hrvatski dvojac je posljednjeg dana samo potvrdio vodstvo i osigurao zlatnu medalju, dok su srebro i broncu osvojile talijanske posade.

Tenis

SiCG i Hrvatska idu dalje

Tenis reprezentacije SiCG i Hrvatske (prvoplasirana i drugoplasirana momčad) stjele su pravo nastupa na završnici European Summer Cupa, momčadskog natjecanja igrača do 18 godina starosti. Na turniru u Osijeku, SiCG i Hrvatska bile su bolje od vršnjaka iz Slovenije i Grčke.

Rukomet

Protiv Mađarske posljednja provjera

Hrvatska rukometna reprezentacija, aktualni svjetski prvak, prema očekivanjima trebala bi donijeti odličje s predstojećih OI u Ateni. Četa izbornika Line Červara imat će posljednje provjere u dva prijateljska susreta protiv susjedne Mađarske. Prvi susret

je na programu 5. kolovoza u Čakovcu, a uzvrat je planiran dva dana kasnije u Mađarskoj. Poslije ovog susreta bit će poznat konačan spisak 15 rukometaša koji će pokušati ponoviti uspjeh iz Atlante 1996. i Portugala 2003. kada se hrvatska zastava vijorila na najvišem jarbolu.

HNL

Hajduk – Zagreb 2:4
Pula1856 – Dinamo 3:3
Osijek – Zadar 3:1
Inter – Međimurje 3:0
Rijeka – Kamen I. 2:1
Varteks – Slaven B. 6:0

Tablica: Inter 6, Osijek 6, Rijeka 6, Dinamo 4, Zagreb 3, Varteks 3, Kamen I. 3, Pula 1856 2, Hajduk 1, Slaven B. 0, Zadar 0, Međimurje 0

Priča o Hrvatima (8.)

Tomislav

*U 9. stoljeću, pod Trpimirom, Domagojem i Branimirom, Hrvatska se oduprla Francima, Bugarima, Bizantu i Mlečanima i postala samostalan politički subjekt na istočnoj obali Jadrana * Moćnu je državu naslijedio Tomislav, koji je kneževinu preoblikovao u kraljevinu Muncimir (892.-910.), kojeg još zovu i Mutimir, imao je dvor u Bijačima pokraj Trogira. Prvi je hrvatski vladar koji je sazvaio vijeće župana i dvorskih dostojanstvenika i saslušao njihovo mišljenje, što pokazuje imovinsku diferencijaciju Hrvata te snažan utjecaj franačkih dvorskih ceremonija na hrvatski dvor*

Piše: Zdenko Samaržija

Početkom 10. stoljeća i istok i zapad Europe bili su pritisnuti vanjskopolitičkim problemima. Istok je pritiskao bugarski vladar *Simeon* (893. -927.), a zapad Mađari, što je koristilo hrvatskom vladaru *Tomislavu*.

USPOSTAVA POLITIČKOGA JEDINSTVA: Tomislavov (910.-928.) se odnos prema Bizantu ne može pratiti izvan općih političkih zbivanja na jugoistoku Europe. Bugarski car *Simeon* sklopio je dva saveza: jedan s Arapima – da i oni napadnu Bizant, a drugi sa srpskim vladarom kako bi si osigurao zaleđe. Je li Tomislav na zahtjev Bizanta poticao Srbe na pobunu protiv Bugara, ne zna se. No, sigurno je da je pružao utočište Srbima protivnicima bugarske politike i vojno porazio bugarsku vojsku. »U ono vrijeme«, piše *Konstantin Porfirogenet*, »isti Bugari provališe u Hrvatsku (...) Hrvati ih ondje sve pobiju (...) Simeon, vladar Bugarske, uputi vojsku na Hrvate i, zametnuvši s njima bitku, poražen posvema izgubi sve svoje čete.«

Tomislav je pobijedio i Mađare. U »Ljetopisu popa Dukljanina« piše: »Za vladanja Tomislavova pokrene kralj Ugra vojsku da ga savlada. Ali je i Tomislav, hrabar mladić i snažan ratnik, vodio s njime mnogo ratova i uvijek ga je tjerao u bijeg.« Porazivši Mađare, Tomislav je zavladao područjem Posavske Hrvatske, a to je jedinstvo hrvatskih zemalja postalo temelj stvaranja hrvatskoga kraljevstva.

Tako je Tomislav ostvario sve preduvjete za preobražaj hrvatske kneževine u hrvatsku kraljevinu. Osim Istre, sve su zemlje naseljene Hrvatima priznale njegovu vlast, a Bizant mu je nakon spomenute vojne intervencije protiv Bugara povjerio upravu nad dalmatinskim gradovima u kojima je živjelo romansko stanovništvo i dodijelio mu titulu konzula. Nakon tih uspjeha Tomislavov je ugled porastao pa ga papa *Ivan X.* u pismu iz 925. godine naziva kraljem.

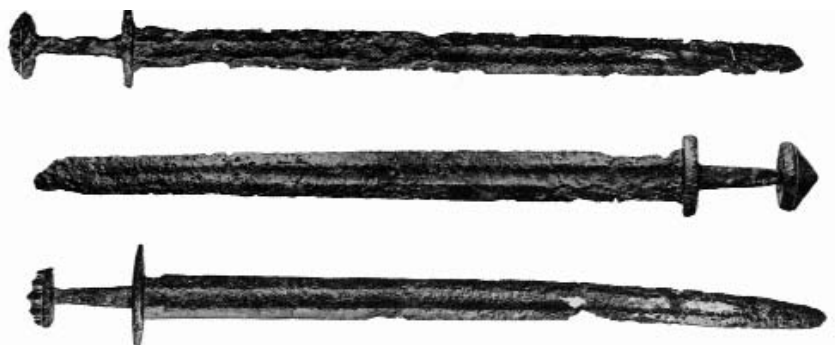
USPOSTAVA CRKVENOGA JEDINSTVA: Nakon uspostave političkog jedinstva prostora od Drave do Jadranskoga mora, kojima je zavladao Tomislav, valjalo je uspostaviti i njegovo crkveno jedinstvo. Papa je također bio zainteresiran uspostaviti jedinstvenu crkvenu pokrajinu (metro-

poliju) iz koje bi misionari djelovali prema onim zemljama koje su se udaljavale od Rima i približavale crkvenoj upravi Carigrada. Za hrvatskoga metropolita natjecala su se tri kandidata – ninski biskup *Grgur*, zadarski biskup i splitski nadbiskup. Grgur je bio Hrvat i blizak hrvatskomu vladaru, a nazivao se biskupom Hrvata.

Papa je poslao poslanike da ispitaju stanje i nakon njihova povratka u Rim sazvan je u Splitu 925. godine crkveni sabor. Na tom je saboru Grgur iz Nina ostao u manjini, a za metropolita je izabran splitski nadbiskup.

Godine 928. održan je u Splitu drugi crkveni sabor, na kojem je ukinuta ninska biskupija. Na oba je sabora zabranjeno bogoslužje na narodnom jeziku i ređenje svećenika koji ne poznaju latinski jezik, osim u slučaju da drugih svećenika nema. Tomislavova uloga u splitskim saborima nije dovoljno istražena. Njegovo pristajanje uz stranu splitskoga nadbiskupa, unatoč nesumnjivoj naklonosti prema Grguru, treba shvatiti kao diplomatski potez kojim je Tomislav na međunarodnome planu još više učvrstio svoju vlast.

HRVATSKA NAKON TOMISLAVA: Tomislavovom smrću počele su dinastičke borbe i moć je hrvatskoga vladara oslabjela. To su iskoristile Venecija i Srbija. Venecija je nastojala primiriti Neretvane, no i ovaj put neuspješno, a srpski je knez osvojio dio Bosne i dio Neretvanske kneževine.

Objašnjenje za vojne uspjehe

Konstantin VII. Porfirogenet piše da je Tomislav imao 100.000 pješaka, 60.000 konjanika, 80 velikih i 100 manjih brodova. Podatci su, dakako, pretjerani, a njima je Konstantin Porfirogenet želio objasniti Tomislavove vojne uspjehe. ■

ŠPANJOLSKA TV-NOVINARKA KOJA SE NEDAVNO UDALA ZA ŠPANJOLSKOG PRINCA (SLIKA 2)		ODLAZAK U PENZIJU	GRAD U STAROJ GRČKOJ (ARISTIP)	VELIČINA U MATEMATICI	BLANKA VLAŠIĆ I VITA PALAMAR	"DATIV"	ONAKO VELIKA	TAL. PJEVAČICA					
RODNO MJESTO IVANA GORANA KOVAČICA													
MEKSIČKI REVOLUCIONAR ZAPATA													
NAPRAVA ZA REGULACIJU ELEKTR. NAPONA													
SPISATELJICA VRKLJAN						LINDA EVANGELISTA							
KLUB U ŽENSKOJ LIGI						ZMIJSKI OTROV GLUMICA ZIMA							
NOVINAR GACIĆ				GLUMICA DABETIĆ DEVJANCIJA MAGNET. IGLE									
1.117. SLOVO			ATLANTIK ILI PACIFIK PLEMENITE PASMINE										
SLAVNI AMERIČKI BAČAČ DISKA, AL						"AMPER" VELIKA FRANCU-SKALUKA			"AIR RADIO OFFICER"	GRČKO SLOVO		OBROK OTPLATE	ŠPANJOL. PRIJESTOLONAS-LJEDNIK, NEDAVNO SE OŽENIO
HRVATSKI TRIKAČ MARATONAC, OZREN					SPREMIŠTE ZAZITO "AUDIO-VISUAL KIT"						"RECIPE" DIVNO		
NAS ČUVENI IZUMITELJ, NIKOLA						VOZILO ZA VOŽNJU I PO ZRAKU I PO ZEMLJI GLAVNA ARTERIJA							
SASTAVNI VEZNIK		AMERIČKI GLUMAC, RAMON ("BEN HUR") "VOLT"								MORSKI GREBENI (KRAČE) SNIŽENI TON "C"			
JASNOST, ZVUČNOST									AMERIČKI GLUMAC, JAMES ("KUM") ŽILADO-VODNICA				"UGLJIK" AMERIČKI PISAČ SF-PRIČA, ISAAC
				AMERIČKI GLUMAC, KEANU ("BRZINA")									
				OSOBNJA ZAMJENICA		UDRUGA OBRTNIKA EAKOV POTOMAK							
				PJEVAČ VITASOVIĆ						KUKCI ZAREZNIČI OMJER GOLOVA NA UTAKMICI			
				SASTAVIO: JIVICA SUBAT DRAŽ SARM	NAŠ SLIKAR, HINKO					"IZRAEL" ITALIJANA (KRAČE)			
				SREDSTVO PLAĆANJA					AUTOMOBILIST RAIKKONEN "ZAGREB"				
				"AUSTRIJA"		TRITIJ JE VODIKOV ... "EAST"							
				BRITANSKA GLUMICA, VANESSA									

PETAK 6. 8. 2004.

HRT 1

07.00 - Vijesti
 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.00 - TV raspored
 09.05 - carolija, serija
 10.00 - Vijesti
 10.05 - Opet iznova, serija
 10.50 - Crtani film
 11.00 - Tajni život mozga: mozak odraslog čovjeka
 12.00 - Podnevni dnevnik
 12.15 - TV kalendar
 12.35 - Istinska ljubav, serija
 13.25 - Velo misto, dramska serija
 14.40 - Globalno sijelo
 15.05 - Od Beloga do Lubenica, dokumentarna emisija
 15.35 - Zabavni program
 15.45 - Vijesti
 15.55 - Oprah Show
 16.40 - Krugovi - sigurnost u cestovnom prometu
 17.15 - Istinska ljubav, serija
 18.00 - Berlin, Berlin - serija za mlade
 18.30 - Hrvatska danas
 18.50 - Veceras na I. i II. programu
 18.55 - Prijatelji, humoristična serija
 19.30 - Dnevnik
 20.05 - Olimpijske price
 21.00 - Coca-Cola Music Stars, reality show
 21.50 - Meridijan 16
 22.15 - The Vice, mini-serija
 23.55 - Vijesti
 00.05 - Istjerivac vraga, američki film
 02.00 - En face, francuski film
 03.30 - Last Minute Kasbah - njemacki film
 05.05 - What's Love Got To Do With It, američki film
 07.05 - Oprah Show
 07.50 - Turistička središta Hrvatske

HRT 2

07.00 - TV vodič
 09.00 - TV raspored
 09.05 - Nestali svijet, crtana serija
 09.30 - Alf, humoristična serija
 09.55 - Pleme, serija za mlade
 10.40 - Ksena - princeza ratnica, serija za mlade
 11.25 - Tri prašćica, američki film za djecu
 12.15 - TV vodič
 13.00 - Glazbena TV
 13.35 - Silk Hope, američki film
 15.05 - TV vodič
 15.30 - TV raspored

15.35 - Dina, mini-serija
 17.10 - TV vodič
 17.20 - TV raspored
 17.25 - TV kalendar
 17.35 - Vijesti za gluhe
 17.40 - Voyager, serija
 18.30 - Ususret Ateni - Povijest OI
 19.30 - Glazbena TV
 20.00 - Veceras...
 20.05 - What's Love Got To Do With It, američki film
 22.15 - 100 najšokantnijih trenutaka rock'n'rolla
 23.10 - Seks i grad, humoristična serija

23.40 - 24, serija
 00.25 - Velečasni Ted, humoristična serija
 00.50 - Glavni grad, serija
 01.35 - Pregled programa za subotu

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Supercure
 Harvey Toons
 Križić-Kružić
 10.30 Memory
 11.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 11.50 Moja voljena, serija
 13.00 Sirova odlucnost, igrani film
 14.55 Pustolovine Sidney Fox, serija
 15.45 Policajci s plaže, serija
 17.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 18.00 Moja voljena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV
 19.30 Supercure, crtana serija
 20.00 V.I.P., serija
 21.00 Vjerna žena, igrani film
 23.00 Andeo tame, serija
 23.50 V.I.P., serija
 00.45 Vjerna žena, igrani film
 02.40 Glazba

SUBOTA 7. 8. 2004.

HRT 1

08.00 - Vijesti
 08.05 - Amerika - život prirode
 08.35 - Baltazar, crtani film
 08.45 - Charly i Mimmo, crtani film
 08.50 - Kinoteka: Umrstvo na mjesecini
 10.00 - Vijesti
 10.05 - Opet iznova, serija
 10.50 - Dr. Vidra, crtani film
 11.00 - Tajni život mozga: mozak u starosti
 12.00 - Podnevni dnevnik
 12.15 - TV kalendar
 12.30 - Duhovni izazovi
 12.45 - Prizma, multinacionalni magazin
 13.45 - TV izložba
 14.00 - Vijesti
 14.05 - TV raspored
 14.10 - Vikendom zajedno: Sinj
 14.50 - Olimpijske price
 15.35 - National Geographic: Nuklearni terorizam

16.30 - TV izložba
 16.40 - Vijesti
 16.55 - Mali muškarac, francuski film
 19.10 - Pijetao i biser, crtani film
 19.30 - Dnevnik
 20.05 - Vodonoša, američki film
 21.40 - Vijesti
 22.00 - RKO 281, američki film
 23.25 - Music Box, američki film
 01.30 - Oluja u mozgu, američki film
 03.15 - Luda kuća, američki film
 05.05 - Umrstvo na mjesecini, američki film
 06.10 - Tajni život mozga: mozak u starosti
 07.05 - TV izložba

HRT 2

07.00 - TV vodič
 08.30 - TV raspored
 08.35 - Marsupilami, crtana serija
 09.00 - Alf, humoristična serija
 09.25 - Pleme, serija za mlade
 10.10 - Ksena - princeza ratnica, serija za mlade
 10.55 - TV vodič

12.05 - Glazbena TV - TOP 10
 12.45 - Tuđe dijete, američki film
 14.20 - Kućni ljubimci
 14.55 - Odjel za poroke, mini-serija
 16.45 - Coca-Cola Music Stars, reality show
 17.35 - Sportski program
 18.35 - Ususret Ateni - Povijest OI
 19.30 - Glazbena TV - TOP 10
 20.15 - Simpsoni, humoristična serija

20.40 - Dinamo - Osijek, pr.
 22.40 - Sport danas
 23.05 - Glazbena fjera Split
 00.50 - Na granici mogućega, serija
 01.35 - Seks i grad, humoristična serija
 02.05 - 24, serija
 02.50 - Velečasni Ted, humoristična serija
 03.15 - Glavni grad, serija
 04.00 - Pregled programa za nedjelju

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Pobjednički tim
 Iron Man
 Pokemoni
 Memory
 Križić-Kružić
 Pobjednički tim
 Iron Man
 11.30 Smallville, serija
 12.20 Final Fight
 13.20 Futurama, serija
 13.50 Oliver's Twist, kulinarski show
 14.20 Da draga, serija
 14.50 Rally magazin - Finska
 15.20 Vjerna žena, igrani film
 17.05 V. I. P., serija
 18.00 Smallville, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV
 19.30 Scooby doo, crtana serija
 20.00 Enzo Ferrari, serija
 21.00 Uljez, igrani film
 22.55 Opstanak, serija
 23.50 Enzo Ferrari, serija
 00.50 Uljez, igrani film
 02.30 Opstanak, serija
 03.30 Glazba

NEDJELJA 8. 8. 2004.

HRT 1

08.00 – Vijesti
 08.05 – Dokumentarni film
 08.30 – Winning London, američki film za djecu
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova, serija
 10.50 – Nemogući Niko, crtani film
 11.00 – Put masline, dokumentarni film
 11.25 – Put lavande, dokumentarni film
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Plodovi zemlje
 13.25 – Mir i dobro
 13.55 – City Folk: München
 14.25 – Vikendom zajedno
 15.05 – Vijesti
 15.10 – Treći kamenčić od Sunca, humoristična serija
 15.35 – Prirodni svijet: Povratak kući
 16.35 – Saga o Forsyteima, serija
 17.30 – Brother's Promise, američki film
 19.00 – Cocco Bill, crtana serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Trikvartača, zabavni program
 20.55 – Jimi Hendrix, američki film

22.40 – Vijesti
 23.00 – Smrt u Veneciji, talijansko-francuski film
 01.05 – Youngblood Hawke, američki film
 03.20 – Jimi Hendrix, američki film
 04.35 – Prirodni svijet: Povratak kući
 05.30 – Vikendom zajedno
 06.10 – Turistička središta Hrvatske

HRT 2

07.00 – TV vodič
 09.40 – TV raspored
 09.45 – Alf, humoristična serija
 10.10 – Marsupilami, crtana serija
 10.35 – TV kalendar

10.45 – Biblija
 11.00 – Velika gorica: Sveta misa
 12.05 – Slučaj nevjeste slomljena srca
 13.35 – TV raspored
 13.40 – Vodonoša, američki film
 15.05 – Sportski program
 15.45 – Kickboxing Free Fight Night, reportaža
 15.55 – Ususret Ateni – Povijest: OI
 16.50 – Ususret Ateni: Hrvatski olimpijci, uvodna emisija
 17.00 – Sinjska alka, prijenos
 19.30 – Glazbena TV
 20.05 – Simpsoni, humoristična serija
 20.35 – Dead Gorgeous, mini-serija
 22.15 – Vrijeme je za jazz: Michel Camilo Quintet
 23.40 – Sport danas
 23.50 – Deep Space, serija
 00.35 – Deep Space, serija
 01.20 – Deep Space, serija
 02.05 – Voyager, serija
 02.50 – Voyager, serija
 03.35 – Pregled programa za ponedjeljak

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Dexterov laboratorij
 Iron Man
 Supercure
 Dexterov laboratorij
 Memory
 Križić-Kružić
 Iron Man
 11.20 Pustolovine Sidney Fox, serija
 12.15 Futurama, serija
 12.45 Hrvatski goli kuhar, kulinarski show
 13.25 Buddy, igrani film
 15.00 Opstanak, serija
 15.50 Top speed, emisija o automobilima
 16.30 Enzo Ferrari, serija
 17.30 Lovac na krokodile, dokumentarni film
 18.20 Oliver's Twist, kulinarski show
 19.00 24 sata na Novoj TV
 19.30 Scooby doo, crtana serija
 20.00 Ona je sve to, igrani film
 21.50 Red Carpet, zabavna emisija
 23.05 Lovac na krokodile, dokumentarni film
 00.05 Ona je sve to, igrani film
 01.45 Red Carpet, zabavna emisija
 03.05 Glazba

PONEDJELJAK 9. 8. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.00 – TV raspored
 09.05 – Čarolija, serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova, serija
 10.50 – Brum, crtani film
 11.00 – Charly i Mimmo, crtani film
 11.05 – Divlja Azija: U kraljevstvu orangutana
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija
 13.25 – Velo misto, dramska serija
 14.50 – Globalno sijelo
 15.15 – Lika Kalifornija, dokumentarna emisija
 15.45 – Vijesti
 15.55 – Oprah Show
 16.40 – Alpe-Dunav-Jadran
 17.15 – Istinska ljubav, serija
 18.00 – Berlin, Berlin – serija
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji, humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija, serija
 21.05 – Idemo na Zapad
 21.45 – Meridijan 16
 22.10 – Papa od Greenwich Villagea američki film
 00.10 – Vijesti
 00.20 – On connait la chanson, francuski film
 02.20 – Papa of Greenwich Villagea, američki film
 04.20 – Oprah Show
 05.05 – Lika Kalifornija, dokumentarna emisija
 05.35 – Alpe-Dunav-Jadran
 06.05 – Turistička središta Hrvatske

HRT 2

07.00 – TV vodič
 09.05 – Marsupilami, crtana serija
 09.30 – Alf, humoristična serija
 09.55 – Pleme, serija za mlade
 10.40 – Ksenia – princeza ratnica, serija za mlade
 11.25 – Anna i kralj, australski animirani film za djecu
 12.15 – TV vodič
 12.40 – Glazbena TV
 13.10 – TV raspored
 13.15 – The Sins of Rachel Cade, američki film
 15.15 – TV vodič
 15.25 – Dina, mini-serija
 17.05 – TV vodič
 17.20 – TV kalendar

17.30 – Vijesti za gluhe
 17.35 – Voyager, serija
 18.25 – Ususret Ateni – Povijest OI
 19.10 – Ususret Ateni: Hrvatski Olimpijci
 19.30 – Glazbena TV
 20.05 – Goldina lista, dokumentarni film
 21.00 – Slobodna zona: Porculan iz Sevresa, kratki dokumentarni film
 21.15 – Ekipa za očevid: Miami, serija
 22.00 – Slava, humoristična serija
 22.35 – Svi gradonačelnikovi ljudi, humoristična serija
 22.55 – Coca-Cola Music Stars, reality show
 23.10 – Seks i grad, humoristična serija
 23.40 – 24, serija
 00.25 – Velečasni Ted, humoristična serija
 00.50 – Glavni grad, serija
 01.35 – Pregled programa za utorak
 07.00 The Best of Nova TV

nova

08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Supercure
 Scooby doo
 Harvey Toons
 10.05 TV prodaja
 10.30 Memory
 10.45 Križić-Kružić
 10.55 Između ljubavi i mržnje, serija
 11.45 Moja voljena, serija
 12.50 Ona je sve to, igrani film
 14.35 Red Carpet, zabavna emisija
 15.45 Policajci s plaže, serija

16.40 TV prodaja
 17.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 18.00 Moja voljena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV
 19.30 Pokémoni, crtana serija
 20.00 Takav je život, serija
 21.00 Studio 54, igrani film
 22.55 Andeo tame, serija
 23.45 Takav je život, serija
 00.40 Studio 54, igrani film
 02.30 Glazba

UTORAK 10. 8. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Čarolija, serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova, serija
 10.50 – Prašćić Preston, crtani film
 11.00 – Charly i Mimmo, crtani film
 11.05 – Divlja Azija: Kraljevstva obale
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 13.25 – Velo misto, dramska serija
 14.45 – Globalno sijelo
 15.15 – Šala nije na liniji 310, dokumentarna emisija
 15.40 – Zabavni program
 15.45 – Vijesti
 15.55 – Oprah Show
 16.40 – Hrvatska kulturna baština: Industrijska arhitektura Rijeke
 17.15 – Istinska ljubav, serija
 18.00 – Berlin, Berlin – serija
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji, humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija, serija
 21.00 – U krupnom planu
 22.05 – Meridijan 16
 22.30 – Lijepi Johnny, američki film
 00.00 – Vijesti
 00.10 – L'amour a mort, francuski film
 01.40 – Mr. and Mrs. Bridge, britansko-američki film
 03.40 – Divlja Azija: Kraljevstva obale
 04.30 – Oprah Show
 05.15 – Hrvatska kulturna baština: Industrijska arhitektura Rijeke

HRT 2

07.00 – TV vodič
 09.00 – TV raspored
 09.05 – Marsupilami, crtana serija
 09.30 – Alf, humoristična serija
 09.55 – Pleme, serija za mlade
 10.40 – Ksena – princeza ratnica, serija za mlade
 11.25 – Otok s blagom, američki animirani film
 12.15 – TV vodič
 13.00 – Glazbena TV
 13.35 – Počnite revoluciju bez mene, američki film
 15.00 – TV vodič
 15.20 – TV raspored
 15.25 – Dina, mini-serija
 17.10 – TV kalendar

17.20 – Vijesti za gluhe
 17.25 – Voyager, serija
 18.15 – Ususret Ateni – Povijest Ol: Stars of Sydney
 19.10 – Ususret Ateni: Hrvatski olimpijci
 19.30 – Glazbena TV
 20.05 – Mr. and Mrs. Bridge, britansko-američki film
 22.05 – Mafijaš, serija
 22.55 – Divlji zapad, humoristična serija
 23.25 – Coca-Cola Music Stars, reality show
 23.40 – Seks i grad, humoristična serija
 00.10 – 24, serija
 00.55 – Velečasni Ted, humoristična serija
 01.20 – Glavni grad, serija
 02.05 – Pregled programa za srijedu

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Pokémoni
 Scooby doo
 Harvey Toons
 10.30 Memory
 10.45 Križić-Kružić
 11.00 Između ljubavi i mržnje, serija

11.50 Moja voljena, serija
 13.05 Ljubav prije svega, igrani film
 14.50 Takav je život, serija
 15.45 Policajci s plaže, serija
 17.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 18.00 Moja voljena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV
 19.30 Pokémoni, crtana serija
 20.00 Čovjek bez prošlosti, serija
 21.00 Caponeovi ljudi, igrani film
 23.00 Anđeo tame, serija
 23.50 Čovjek bez prošlosti, serija
 00.45 Caponeovi ljudi, igrani film
 02.40 Glazba

SRIJEDA 11. 8. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Čarolija, serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova, serija
 10.50 – Brum, crtani film
 11.00 – Charly i Mimmo, crtani film
 11.05 – Divlja Azija: Otočna čarolija
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.25 – TV raspored
 12.35 – Istinska ljubav, serija
 13.25 – Mejaši, dramska serija
 14.30 – Globalno sijelo
 15.00 – Bračka priča, dokumentarna emisija
 15.30 – Zabavni program
 15.45 – Vijesti
 15.55 – Oprah Show
 16.40 – Split: More
 17.15 – Istinska ljubav, serija
 18.00 – Berlin, Berlin – serija
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji, humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija, serija
 21.00 – Tramuntana
 21.30 – Kratki susreti – emisija o kulturi
 22.30 – Posljednji odmetnik, američki film
 00.00 – Vijesti
 00.10 – Je veux rentrer a la maison, francuski film
 01.50 – Posljednji odmetnik, američki film

03.20 – Divlja Azija: Otočna čarolija
 04.10 – Oprah Show
 04.55 – Bračka priča, dokumentarna emisija
 05.25 – Split: More

HRT 2

07.00 – TV vodič
 08.40 – TV raspored
 08.45 – Marsupilami, crtana serija
 09.10 – Alf, humoristična serija
 09.35 – Pleme, serija za mlade
 10.25 – Ksena – princeza ratnica,

serija za mlade
 11.10 – Hugo safari, danski film
 12.10 – TV vodič
 12.15 – Glazbena TV
 12.45 – Braća Karamazovi, američki film
 15.05 – TV vodič
 15.10 – TV raspored
 15.15 – Plavuša, mini-serija
 16.40 – TV vodič
 16.55 – TV kalendar
 17.05 – Vijesti za gluhe
 17.10 – Voyager, serija
 18.00 – Ususret Ateni: Olimpijske priče
 18.55 – Ususret Ateni: Hrvatski olimpijci
 19.20 – Unilateral iz Atene
 19.30 – Glazbena TV
 20.05 – Worlds Most Dangerous Police Video, dokumentarni film
 21.00 – Sportski program
 22.45 – Coca-Cola Music Stars, reality show
 23.00 – Seks i grad, humoristična serija
 23.30 – 24, serija
 00.15 – Velečasni Ted, humoristična serija
 00.40 – Glavni grad, serija

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Pokémoni
 Pobjednički tim
 Harvey Toons
 10.30 Memory
 Križić-Kružić
 11.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 11.50 Moja voljena, serija
 13.00 Caponeovi ljudi, igrani film
 14.55 Čovjek bez prošlosti, serija
 15.45 Policajci s plaže, serija
 17.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 18.00 Moja voljena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV
 19.30 Pokémoni, crtana serija
 20.00 Um oženjenog muškarca, serija
 20.35 Hrvatski goli kuhar, kulinarski show
 21.05 Leteći start, zabavna emisija
 22.00 Sveti dim, igrani film
 00.15 Anđeo tame, serija
 01.10 Um oženjenog muškarca, serija
 01.45 Hrvatski goli kuhar, kulinarski show
 02.15 Leteći start, zabavna emisija

ČETVRTAK 12. 8. 2004.

HRT 1

06.55 – TV raspored
 07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.00 – TV raspored
 09.05 – Čarolija, serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova, serija
 10.50 – Prašćić Preston, crtani film
 11.00 – Charly i Mimmo, crtani film
 11.05 – Divlja Azija: Pusto srce
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 13.25 – Mejaši, dramska serija
 14.20 – Globalno sijelo
 14.50 – Ivina priča, dokumentarna emisija
 15.15 – Zabavni program
 15.40 – TV raspored
 15.45 – Vijesti
 15.55 – Oprah Show
 16.40 – Korijeni – hrvatske manjine u Europi
 17.15 – Istinska ljubav, serija
 18.00 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Svi gradonačelnikovi ljudi, humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija, serija
 21.05 – Boje turizma
 22.00 – Meridijan 16
 22.25 – Anđeosko srce, američki film
 00.15 – Vijesti
 00.25 – Melo, francuski film
 02.10 – Anđeosko srce, američki film
 04.00 – Oprah Show
 04.45 – Korijeni – hrvatske manjine u Europi
 05.15 – Boje turizma
 06.05 – Turistička središta Hrvatske

HRT 2

07.00 – TV vodič
 08.55 – TV raspored
 09.00 – Marsupilami, crtana serija
 09.25 – Alf, humoristična serija
 09.50 – Pleme, serija za mlade
 10.40 – Ksenia – princeza ratnica, serija za mlade
 11.25 – TV vodič
 11.30 – Hugo safari, danski
 12.30 – Glazbena TV
 13.00 – TV raspored
 13.05 – That's Entertainment, američki film
 15.15 – TV vodič

15.45 – Plavuša, mini-serija
 17.10 – TV vodič
 17.25 – TV raspored
 17.30 – TV kalendar
 17.40 – Vijesti za gluhe
 17.45 – Voyager, serija
 18.30 – Sportski program
 19.30 – Glazbena TV
 20.05 – Bob Patterson, humoristična serija
 20.30 – BRŽE, VIŠE, JAČE
 23.30 – Coca-Cola Music Stars, reality show
 23.45 – Seks i grad, humoristična serija
 00.15 – 24, serija
 01.00 – Velečasni Ted, humoristična serija
 01.25 – Glavni grad, serija
 02.10 – Pregled programa za petak

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Pokémoni
 Dexterov laboratorij
 Harvey Toons

10.30 Memory
 10.40 Između ljubavi i mržnje, serija
 11.30 Moja voljena, serija
 12.45 Sveti dim, igrani film
 14.55 Leteći start, zabavna emisija
 15.45 Policajci s plaže, serija
 17.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 18.00 Moja voljena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV
 19.30 Supercure, crtana serija
 20.00 Da, draga, serija
 20.30 Drugo lice – Petar Vlahov show
 21.30 Slučaj vampira iz White Chapela, igrani film
 23.25 Anđeo tame, serija
 00.15 Da, draga, serija
 00.45 Drugo lice – Petar Vlahov show
 01.40 Slučaj vampira iz White Chapela, igrani film
 03.25 Glazba

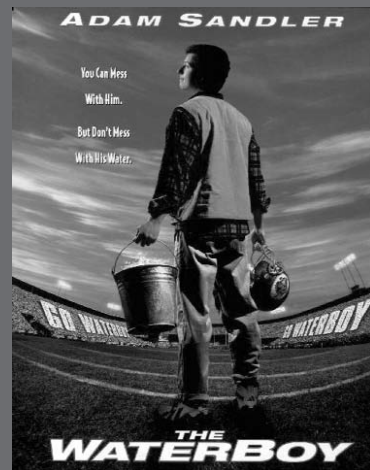

FILMSKI HIT TJEDNA

SUBOTA, 7.8.2004. HTV1 20.05

VODONOŠA

Komedija. Bobby (A. Sandler) je prostodušan mladić, po mnogo čemu različit od svih svojih vršnjaka. Njegov život je jednostavan: samo mora osigurati opskrbu vode poznatom nogometnom timu. No, Bobby uskoro dobije otkaz. Ne mogavši izdržati bez posla, besplatno se zaposli u manjem lokalnom timu čiji trener Klein (H. Winkler) slučajno otkrije njegove sposobnosti "čišćenja" protivničkih igrača. Naime, kad se Bobby razljuti, postane nezadrživ i pomete bilo kojeg igrača ispred sebe. Uskoro Bobby postaje zvijezda - s jednim malim problemom. Problem je njegova majka Helen (K. Bates) koja ne podnosi grubosti nogometa ni Bobbyjevu novu djevojku Vicky (F. Balk). Pojavljuje se i trener koji je Bobbyju dao otkaz i sad Bobby ima priliku za osvetu...

"Vodonoša" je treći film redatelja Franka Coracija, drugi u kojem nastavlja suradnju s popularnim komičarom Adamom Sandlerom. Coraci i Sandler u ovome filmu oživljavaju tradiciju komike filmova Jerryja Lewisa pedesetih i šezdesetih kroz prikaz pomalo zaostalog mladića koji ipak riješi svoje životne probleme. U "Vodonoši" su vrlo dobre uloge ostvarili uvijek zanimljive Cathy Bates (Misery, Dolores Claiborne) i Fairuza Balk (Otok dr. Moreaua, Čekajući smrt u Denveru). "Vodonoša" je osvojio nagrade američke udruge za prava izvođača BMI, te nagradu MTV-ja za najboljeg glumca (Adam Sandler).

SUBOTA, 7.8.2004. TV NOVA 00.50

ULJEZ

Inženjer je izumio oružje za borbu protiv vanzemaljaca i naposljetku se i sâm našao pod sumnjom da je izvanzemaljac. Ovo je drugi film iz trilogije o odnosu ljudi i bica s drugih planeta.

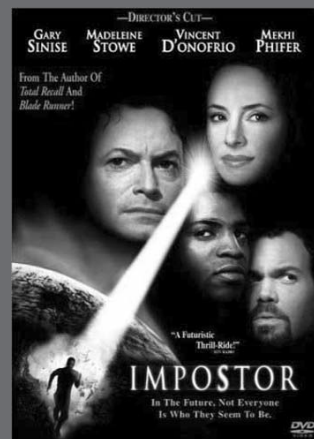
"Impostor" je prvotno zamišljen kao 30-minutni dio filmske antologije, ali naposljetku se ipak razvio u dugometražni igrani film. Temelji se na istoimenoj priči Philipa K. Dicka, a prikazuje potragu glavnoga lika Spencera Olhama za vlastitim identitetom, nakon što su ga osumnjicali da je izvanzemaljac - android. Sve se događa u budućnosti, a Zemlja ratuje s izvanzemalcima koji rabe androide kao bombe kako bi uništili svjetove svojih neprijatelja.

Film je nominiran za nagradu Fantasporto.

(Impostor), 2002., SAD, triler

redatelj: Gary Fleder

glume: Gary Sinise, Madeleine Stowe, Vincent D'Onofrio, Elizabeth Pena, Tony Shalhoub, Tim Guinee

Dvostruki kriteriji

Štovana gospodo,

U posljednja dva broja Hrvatske riječi objavili ste ne nekoliko stranica informacija o predizbornim aktivnostima DSHV-a, pa zaključujem da ste postali njihov servis, to jest stranačko glasilo, da ne kažem bilten. Ovakvo navijanje samo za jednu stranku (DSHV), a dok se o drugoj škrto objavljuju vijesti (HBŠS), mislim da nije na mjestu, jer obje stranke bi trebale imati isti kriterij i novinski prostor.

Pošto sam član HBŠS, postavljam pitanje zašto ne objavite bar političke ciljeve te stranke i što ta stranka hoće da uradi za svoj narod. Mislim da nije u redu što ovako radite, jer smo i mi Hrvati kao i oni iz DSHV-a, a s takvim pisanjem samo škodite kako listu, tako i svom hrvatskom narodu.

Petar Kopilović, Subotica

Pišite o HBŠS

Poštovana redakcijo,

U vašem posljednjem broju pročitao sam članak o meni još nepoznatoj HBŠS. Kako dosta dugo pratim političku scenu Vojvodine, interesira me, ako ste u mogućnosti, da objavite neke pojedinosti o radu HBŠS, njihove ciljeve i političke stavove.

Nadam se da ćete meni, a i široj političkoj publici, izaći u susret.

Ivan Vuković, Subotica

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 600 dinara

☐ 1 godina – 1.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

BANK: VBUYU 22

(Vojvođanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101 320 5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

DialUp, Full i Day nalozi
Wireless internet
Izrada web prezentacija
Prodaja računara i opreme

DialUp, Full és Day üzemmód
Wireless internet
Web honlapok kidolgozása
Számítógép és alkatrészek árúsítása

SuOnline.NET

Trg Cara Jovana Nenada 15, Subotica. Tel/Fax: (024) 559-200

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica

Put Jovana Mikića 12

Tel: 024/55-22-00

Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku

- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku

- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h

- Najava programa

- Večernji dnevnik

- Agencijske vijesti iz zemlje

- Agencijske vijesti iz RH

- Jezični savjetnik

19,30 h

»Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)

»Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)

»Na izravnoj vezi« (utorkom)

»Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)

»U društvu s mladima« (petkom)

20,00 h

»Aktualije« (ponedjeljkom)

»Iz hrvatske povijesti« (utorkom)

»Putokazi« (srijedom)

»Rock vremeplov« (četvrtkom)

Vjerska emisija (petkom)

20,30 h

- Vijesti dana

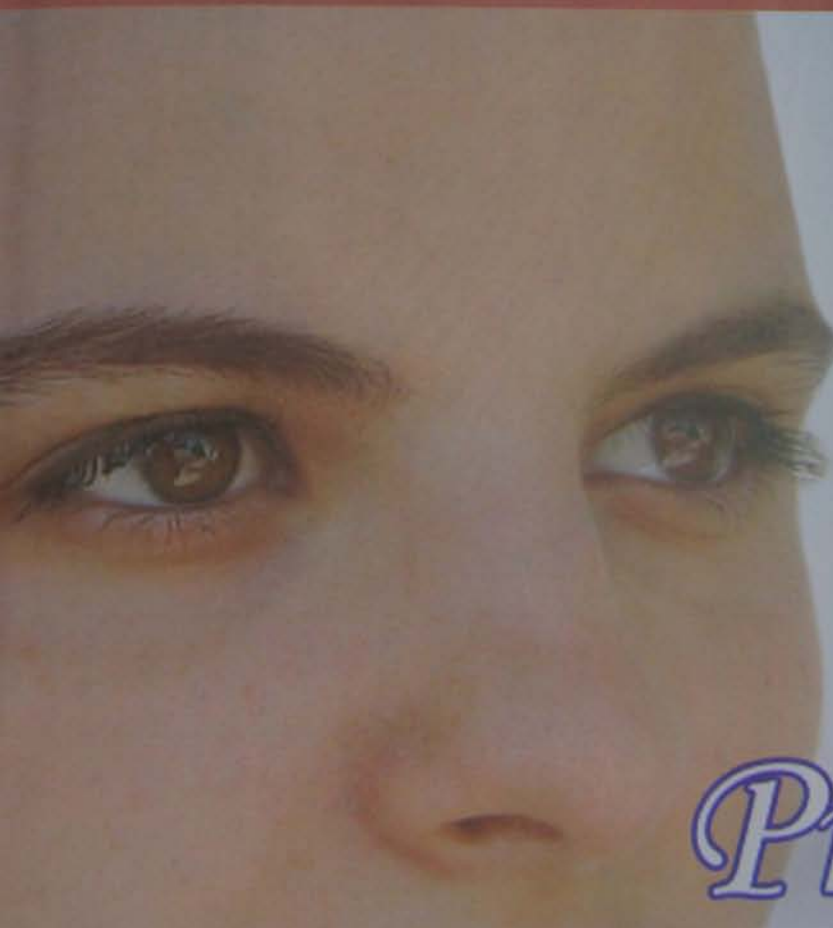
- Pripovijetka Balinta Vukova

- Hitovi hrvatskih izvođača

- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co

OAZA MIRA I UTJEHE: TEKIJE